

a 440 m

SOBRE EL NIVELL DEL MAR

(LA REVISTA D'OLOT)

PREU: 500 PTES.

XEVI PRAT

La Sida, un problema de tots
Entrevista: Pare Jaume Llagostera
El futur del Nucli Antic d'Olot

Portada

Muntatge infogràfic (amb l'ordinador) d'en Xevi Prat (Olot, 1963), que treballa de dissenyador gràfic.

"El pas dels anys ennuvola els records del passat. Certes actituds intolerants, xenòfobes i/o d'estètica "fascistoide" que apareixen avui en dia ens reclamen no oblidar la història, i que de les seves experiències en treguem profit per viure el present i pensar en el futur".

Contraportada

Fotografia original de Vicenç Grivé (Olot 1838-1896). Tot i ser pintor d'ofici, és considerat com el primer fotògraf olotí conegut. Tenia el taller al carrer Clivillers núm. 29 i va fer una col.lecció de postals d'Olot i la comarca.

Aquesta postal que es reproduïx a la contraportada és una composició muntada d'un dinar al camp amb pintor i tot (possiblement el mateix Grivé). La foto podria haver estat feta pels volts de 1870.

5 Nadal a Bòsnia

Isola Ibrahimovic

6 Joan Déu i Ros, un digne avantpassat

Xavier Planagumà

7 La mina de Bracons

Xavier Teixidor

10 La SIDA, un problema de tots

Anna Coll, Dolors Ros, Gemma Serra

14 TV OLOT: un projecte en marxa

Ricard Sargatal

15 Entrevista: El Pare Jaume Llagostera

Xavier Planagumà / Meius Ferrés

21 Quin futur pel Nucli Antic d'Olot?

Jordi Pujiula, Joaquim Vayreda, Xavier Canosa, Llorenç Panella, Xavier Bassols, Albert Bramon, Joan Barnadas, Xavier Puigvert, Xavier Bulbena

35 Victor Erice: una mirada sobre 100 anys de cinema

Albert Rubirola

39 Moçambic: una aproximació al tercer món

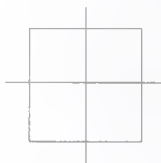
Esteve Roca

41 Pitarra i la gastronomia

Pere Martí

44 Pessebrisme i política

Xavier Ruscalleda

Canvi d'escenari

Consell de redacció:

Margarida Castañer, Meius Ferrés, Xavier Mas, Xavier Planagumà, Josep M. Reixach, Jordi Rovira, Albert Rubirola, Xavier Ruscalleda, Rosa Sans, Ricard Sargatal, Jordi Serrat.

Edició: Associació L'Au cal.ligràfica

Disseny: Kim Domene

Maquetació: Teia Boada

Fotografia: Elies Plana

Impressió: Impremta Aubert

Col.laboradors:

OPINIÓ:

Albert Bramon, Joan Capdevila, Juli Clavijo, Antoni Mayans, Jordi Pujula, Àngel Parada, Esteve Corominas, Miquel Macias, Pere Masmitjà, Domènec Moli, Lluís Sacrest, Joan Serra.

TEATRE:

Francesc Pereira, Pep Fargas, Tena Busquets

MÚSICA:

Pep Coll, Carles Fontfreda.

ART:

Gabriel Alcalde, Pin Ferrés, Carme Ortiz, Jordi Rovira, Albert Ruscalleda, Joan Vilallonga, Sigrid Werning.

CINEMA:

Carles Batlle, Miquel Barti, Imma Merino, Manel Mitjà, Àngel Quintana.

LITERATURA:

Concepció Batallé, Pedro Carrizosa, Margarida Casacuberta, M. A. Gardella, Natàlia Molero, Dolors Rovira.

CIÈNCIA:

Emili Bassols, Jordi Canal, Francesc Canalies, Josep Codony, Josep Guix, Joan Nogué.

Dipòsit legal: GI-801/95

8

DESEMBRE

1 9 9 5

ot i que sabem que les enquestes fallen, la majoria de lectures que corren aquests dies es fan en relació a allò que les enquestes preveïen. Fariem la mateixa valoració si les enquestes s'haguessin acostat més a la realitat? Les derrotes objectives -**CiU, PSC**- serien més grosses o més petites? La puja del **PP**, seria tan cridanera? I què dirien **ERC** i **IC** si no poguessin manifestar que s'han mantingut dintre dels marges previstos? A l'hora de les conclusions som presoners de les enquestes.

La gran notícia és la derrota relativa del partit al govern. Les conseqüències ja s'han començat a veure - i de quina manera! Qualitativament, és una derrota important. És la fi de la prepotència i la sobergueria convergent que no han fet cap bé al país. Fins ara **CiU** era jutge i part. Això s'ha acabat. El domini polític i social que aquest darrers anys ha tingut la coalició **CiU** s'ha fonamentat en el control del Parlament i de les institucions que aquest fiscalitza - una de molt important i pilar del poder convergent : la Corporació Catalana de Radiotelevisió-. Que tot això s'hagi acabat, a més d'una bona notícia, és un fet de primer ordre que en un futur immediat marcarà per bé la política catalana.

La indefugible valoració del resultat del **PP**, cal fer-la sota dues perspectives complementàries. D'una banda, no es pot obviar la irrupció d'una massa de vot espanyol i el que això significa: malgrat tot, hi ha encara gent no integrada al país. De l'altra, la necessitat de no inflar aquesta realitat i de no donar al **PP** una victòria moral que no ha tingut. La majoria de la gent, -el 86%-, continua dintre el consens sociocultural.

Més difícil és la valoració del resultat de l'esquerra. Per parts i en conjunt. **Esquerra Republicana**, sense fer un mal resultat, ha de reflexionar sobre on porta fer un discurs principalment independentista. Els problemes d'aquest discurs ja s'han posat de relleu amb el pacte per la mesa del Parlament. **Iniciativa** s'ha de preguntar per què sempre fa el seu pitjor resultat a les eleccions al parlament de Catalunya; els hereus del **PSUC** han de tenir por de dir segons què?

Acabada la supremacia convergent, un dels temes que queden sobre la taula, és que l'esquerra té l'obligació moral d'intentar governar la pròxima legislatura. No hi ha excuses que valguin, a les pròximes eleccions cal anar a totes. En aquest sentit, el paper del **PSC** és crucial. Sense el **PSC** això és impossible. En aquest moment però semblen estar més embolicats que mai. En aquestes eleccions hem vist com el discurs més decididament catalanista que han fet els socialistes des de fa molt temps, els ha salvat del desastre anunciat. Alguna reacció hauria de provocar. En conjunt, l'esquerra hauria de debatre sense prejudicis, si és possible col.laborar i de quina manera, si hi ha una estratègia de conjunt a seguir o si la inevitable competència entre partits la fa impossible. El país necessita una opció d'esquerres, inequívocament catalanista i amb possibilitats de governar.

Mentalitat de Ball Pla

Una visió del Ple del mes de novembre

quest Ple de novembre va començar amb l'aprovació d'una preocupant operació de tresoreria : la concessió d'un préstec a l'Ajuntament per valor de 200 milions de pessetes. L'Ajuntament s'ha quedat sense diners, perquè -diuen- no han arribat unes

subvencions ja compromeses i pel pagament fraccionat de determinats impostos. Segons Joan Barnadas (ERC) a l'Ajuntament li cal, amb urgència, un Pla de Sanejament si no vol veure's abocat al fet que una bona part dels ingressos s'hagin de gastar per pagar els interessos del deute, amb la consegüent pèrdua de capacitat inversora que, a la llarga, aquest fet comporta. Aquestes paraules foren corroborades per Josep Guinart (PSC) qui acusà l'equip de Govern de pagar als creditors alarmantment tard i de no tenir una línia definida de prioritats polítiques que li fan estirar més el braç que la màniga, sobretot pel que fa a l'incontrolat «esforç per la pedra» (eufemisme que fan servir alguns regidors de l'oposició per criticar la «fúria» constructora de l'actual Alcalde, al qual, dit sigui de passada, ja li comença a molestar tal i com es manifestà en el torn de precs i preguntes en respondre, amb una inhabitual descortesia, les demandes de diversos regidors perquè l'Ajuntament posés baranes a unes escales i que arrangés un xic l'església de Sant Ferriol... amb un «sou conscients que m'esteu demanant més esforç per la pedra?»).

Penúries econòmiques al marge, el tema estrella d'aquest Ple ha estat l'aprovació, amb els vots favorables de CiU i les abstencions de PSC, ERC, PP i IC-Verds, del flamant Institut Municipal de Promoció de la Ciutat que neix de les cendres dels ja dissolts Patronat Municipal de Turisme i la Fundació Pública del Teatre Principal i que aplegarà en el seu si àrees tan diverses com cultura, fires, festes, comerç, turisme i tot allò que tingui a veure amb la promoció de la ciutat. A aquest Institut, i la seva polèmica estructura, se li ha de donar de moment el benefici del dubte i desitjar-li tota classe de vents favorables.

La regidora de promoció de la ciutat, Anna Plana, en ser interrogada la setmana passada, en un sopar organitzat pels Amics d'Olot, sobre la seva política cultural va dir que no té pas la intenció de marcar les directrius culturals de la ciutat sinó que aquestes han de venir marcades per la societat civil, i l'Ajuntament, l'únic que ha de fer, és promocionar la participació d'aquesta en els assumptes culturals facilitant-li infraestructures, la brigada municipal, subvencions, publicitat...etc. Això va provocar un intens debat del qual es van desprendre una afirmació i un munt d'interrogants. S'afirmà que les polítiques culturals de despotisme il·lustrat practicades per l'Ajuntament de Barcelona han perjudicat el teixit associatiu de la ciutat, sobretot pel que fa a les associacions de veïns. Quant als interrogants, serveixin d'exemple aquesta petita mostra : Són perjudicials per a la societat civil els Jacks Lang , Oriols Bohigas o els Peps Subirós? Tenen o no influència les administracions públiques en el desenvolupament cul-

tural dels seus ciutadans, en la creació d'un «clima» propici? És casual que en ciutats manades per l'esquerra com per exemple Girona, Barcelona i Sabadell hi hagi un bon ambient cultural? Té sentit una televisió pública encara que la societat civil no la demani? Per què un debat com aquest és impensable en un Ple de l'Ajuntament?

Tots els contertulians vàrem estar d'acord que a l'hora d'analitzar el poc caliu cultural de la ciutat, malgrat els nombrosos actes que es programen, el més fàcil és criticar a l'Ajuntament. Per què no es critiquen mai els Instituts d'Ensenyament Secundari? Quant de temps fa que no surt cap iniciativa cultural des de les seves aules que trascendeixi a la ciutat? Per què no es dóna un relleu generacional en les associacions culturals de la ciutat? A l'hora de ser rigurosos en l'anàlisi s'ha de dir que el principal problema és que Olot té un teixit social fraccionat amb una mentalitat de «ball pla»: tothom està dins d'una o una altra «capelleta» on les barreges són escasses i les noves aportacions quasi inexistents. Trencar això és difícil i la manca d'una tradició burgesa - il·lustrada ho dificulta encara més. També és veritat, però, que Pere Macias no ha aprofitat el seu llarg pas per l'Alcaldia per «incidir» en aquesta realitat fins al punt que en un hipotètic balanç de fi de regnat (se'n va o no ?) aquesta seria, al meu entendre, una de les seves assignatures pendants. No solament no ha retallat la distància entre els diferents «grups» socials sinó que l'ha augmentada. La seva visió tècnica, el seu esforç per la pedra, no ha estat acompanyada d'una visió il·lustrada, d'un esforç generós i partidista per crear un teixit social més cohesionat i obert.

Malgrat que molts d'aquests problemes depassen l'àmbit municipal (es va parlar també de preocupants símptomes de trencament amb aquesta societat de bona part dels joves, cansats de la falta d'expectatives i de l'aparició d'aquest nou «llenguatge» cultural que s'obre pas a través de les autopistes de la informació que pot convertir les actuals ofertes culturals en pura arqueologia) l'Anna Plana sap que l'Ajuntament no és del tot aliè - si ho ha de ser més o menys és una qüestió ideològica susceptible de ser debatuda - als «climes» culturals i valgui per exemple el «clima» que va aconseguir l'Ajuntament d'Olot l'any 87 quan per consignes polítiques va arrasar amb tot allò que no «convergia», ja fos en el món de la cultura (premis Ciutat d'Olot), en el món de l'esport (la no acceptació del candidat idoni per.. «socialista»?) o en el món festivo - cultural (la suplantació d'un incipient carnaval popular per un de subvencionat).

La creació d'aquest nou Institut amb gent jove al davant, encara que els seus superiors siguin els mateixos de sempre, no propicia el retret sinó més aviat el contrari : el desig que tinguin un bon viatge, ple de ventures i de coneixences.

Albert Rubirola

Nadal a Bòsnia

Un testimoni viu dels interrogants que pesen encara sobre Bòsnia

Bòsnia: en els últims tres anys, sinònim de guerra, odi, sofriment, mort. Tothom que ve d'aquesta part del món té la seva pròpia història, el seu propi destí.

El que explicaré aquí és només una petita part del que ha passat i del que jo he estat testimoni durant els últims tres anys. No pretenc escriure sobre la fam, els refugiats, la neteja ètnica de Srebrenica o sobre les horribles massacres del 25 de maig a Tusla. Intentaré aproximar-vos a l'ambient nadalenc de Bòsnia del 1994.

Era una nit freda i trista de desembre. A fora, la neu i un estrany silenci portaven la por i la incertesa. Érem a la casa de la PSF (pels que no sabeu que és la PSF, és una organització humanitària francesa que durant aquests anys, ha portat ajuda a les víctimes de la guerra de Bòsnia).

Era el 25 de desembre, el dia de Nadal. Estàvem al voltant de la taula amb un menjar frugal i alguns vasos de vi barat comprat en un PX (una altra paraula del vocabulari de guerra. Bàsicament, un PX és un espai petit de pocs metres quadrats en llocs afectats per la guerra on es pot comprar maquillatge francès, begudes, dolços, ulleres Rayban i levis, però en aquests temps de bloqueig, PX significa molt més que això). Asseguts junts a la taula hi havia uns quants francesos, un anglès, un holandès i la resta érem bosnians (serbis, croats, musulmans, és igual). La majoria d'aquesta gent estava treballant per a organitzacions humanitàries

excepte dos metges d'un hospital. A la llum de les espelmes, ja que no hi havia electricitat, parlàvem del passat i del que podíem esperar del futur. Un amic meu i company de la feina, Amis, tocava la guitarra, i totes les cançons eren tristes i dramàtiques, igual que totes les cançons que venien del sud. Tots cantàvem, els francesos, l'anglès, l'holandès i nosaltres, els bosnians, però més enllà d'on ens arribava la vista i seguíem tenint les mateixes imatges de gent que ha de demanar per a aconseguir un litre de llet per al seu fill, de gent que només rep una llesca de pa per dia, de gent que arriba als hospitals sense cames o sense braços; aquesta era la nostra realitat, i les cançons passaven, igual que les hores, igual que el Nadal, i nosaltres resàvem des del fons dels nostres cors perquè aquestes imatges no es tornessin a repetir mai més, perquè no haguéssim de mirar mai més els ulls d'infants perduts, els pares dels quals eren brutalment assassinats, perquè no haguéssim de veure mai més els milers de persones expulsades de les seves cases, perquè no haguéssim de mirar mai més la mort als seus ulls, mai, mai més, i perquè el següent Nadal poguéssim celebrar-lo en pau, en una pau real.

Ja és quasi el següent Nadal i sembla, però només ho sembla, que el meu país està a prop d'una solució, i no dic de la pau, perquè per a la pau fa falta més, molt més que unes quantes signatures a Dayton.

En l'esperança que Bòsnia tindrà un futur millor, us desitjo un bon Nadal i us agraeixo la vostra hospitalitat. No oblideu el que ha passat a Bòsnia, i penseu que això pot passar a tothom.

Isela Ibrahimovic

Estudiant bosniana

Traducció de l'original en anglès:

Pere Ferrés

Joan Déu i Ros, un digne avantpassat

Joan Déu és, sens dubte, un dels personatges històrics d'Olot més maltractats per la memòria i per la història. És un personatge que no està al lloc que li correspon pel paper que va tenir en la vida de la ciutat a la seva època : La primera república. El seu enterrament, l'any 1919, és un dels més multitudinaris que es recorden a Olot. Però qui va ser Joan Déu? Per què ni tan sols té un carrer a Olot? Com és que no té una biografia com cal? D'on ve la llegenda negra que, encara ara, envolta el seu nom?

J

oan Déu era un republicà federal. Era el cap visible d'aquest moviment a la comarca d'Olot.

L'any 1868 quan la revolució de setembre va destronar Isabel II, Joan Déu fou elegit alcalde d'Olot, el primer alcalde democràtic de la ciutat, - encara que no elegit per sufragi universal tal i com l'entendem ara-, això sol, el converteix en un personatge emblemàtic. Essent alcalde va defensar la ciutat del setge dels carlins, perquè en aquell temps, Olot era una ciutat lliberal cosa que explica que Joan Déu en fos elegit alcalde. Com a tal empenyé algunes iniciatives que avui dia ens podrien semblar de calaix però que en aquella època algú va haver de fer. Va fer instal·lar canals a les cases perquè l'aigua de la pluja no regalimés dels teulats als carrers directament; va encarregar el primer pla urbanístic de la ciutat; va traslladar el cementiri, situat al costat de l'església de Sant Esteve, al bell mig de la ciutat a l'actual emplaçament, sota de Sant Francesc, una milllora higiènica imprescindible; fou un dels fundadors del cos de bombers, -abans de ser alcalde-, i durant molts anys en va ser el cap; va ser també un protector de l'hospital. En resum, va ser un alcalde amb sensibilitat social que va procurar millorar les condicions de vida de la ciutat en una època força difícil.

Joan Déu era anticlerical. Sense pal·liatius, però cal entendre què significava això en aquell temps i que no és raó, sobretot vist des d'avui, per amagar les coses que va fer en bé de la ciutat. L'església d'aquell moment no era l'església postconciliar que coneixem avui dia. Diu Ramon Grabulosa a "*Olot, els homes i la ciutat*": "és possible que l'actitud de molts capellans fos discutida i tèrbola; qui sap si molts d'ells implicats en aquelles circumstàncies de negligència social, sempre al costat dels

poderosos". L'anticlericalisme era una resposta al paper retògrad de l'església compromesa amb el poder establert, en una societat sacsejada pels conflictes derivats de la greu desigualtat social. Aquest és un dels fonaments de la llegenda negra de Joan Déu, el seu anticlericalisme. Un altre és que va convertir Sant Esteve en caserna arran del setge carlí. Joan Déu no pot ser considerat personalment responsable de les malvestats que hi poguessin fer els soldats. Va ser fruit d'una necessitat en un moment excepcional. Amb tot, no n'hi ha prou per entendre la indiferència d'uns i l'antipatia d'altres, encara ara, vers el personatge. Cal afegir-hi que qui podria simpatitzar amb el que representa Joan Déu, no ha manat mai ni al país ni a la ciutat excepte durant el curt període de la segona República, en què, per cert, va tenir un carrer dedicat. L'equívoc mai més no s'ha desmuntat.

Xavier Planagumà

La mina de Bracons

Xavier Teixidor proposa considerar el tren com una veritable alternativa a la política actual de carreteres i ho fa prenent com a model la xarxa ferroviària regional de molts països europeus

Vaig trobar molt interessants, en el número anterior de **440**, els articles que parlaven del tema del túnel de Bracons. Tanmateix, cap d'ells, a excepció d'un que en comentava quelcom molt de passada, va tocar l'aspecte que vull tractar i que personalment crec que podria representar una tercera via entre el sí i el no de la polèmica. M'explicaré.

Fa un cert temps, tot passejant per Sant Francesc, vaig fer petar la xerrada amb un senyor gran. Parlàvem d'això i d'allò i, en un moment donat, em digué: «*He sentit a dir que allà a Bracons faran una mina perquè hi pugui passar el tren*». No sé pas d'on ho havia tret, això, però vaig pensar que, si no era veritat, era prou ben trobat. Olot ja havia tingut tren, però un bon (o mal) dia el van suprimir. De fet, el nostre país ha hagut de veure com s'anaven suprimint uns quants ferrocarrils de via estreta que, en el conjunt de Catalunya, conformaven una xarxa ferroviària prou homologable. Es deia que no eren rendibles i potser és veritat; però crec que el problema de base era que la xarxa no estava completa, que s'havia d'acabar d'enllestir. Si en el seu moment, posem per cas, el tren d'Olot s'hagués perllongat fins a Ripoll (o fins a Sant Joan de les Abadesses), la nostra ciutat hauria quedat enllaçada ferroviàriament amb -a més de Girona-Puigcerdà - França i Vic - i Barcelona. La seva rendibilitat hauria augmentat, com també hauria augmentat la de les altres vies de Catalunya si s'hagués completat la xarxa.

El ferrocarril, que fa uns anys semblava que aniria perdent importància, es presenta avui dia, amb el progrés tecnològic, com un mitjà de transport competitiu i de vegades fins i tot imprescindible. Però Catalunya, en aquest aspecte, és un país que ha quedat endarrerit, ja que no disposa d'una xarxa interior suficient, equiparable a la d'altres països amb proporcions semblants com ara Bèlgica o Suïssa. I -cosa lamentable- sembla que no es dóna importància a aquest fet. Es podria pretextar que aquí la gent no està gaire mentalitzada envers els serveis de transport públic; però tampoc no pot donar-se aquesta mentalització si aquests serveis són ineficients o insuficients. És un cercle viciós. En aquells països la gent utilitza els trens perquè ja els tenen i funcionen. Nosaltres, en canvi, hem de pagar un percentatge més elevat per anar asfaltant el país, importar més petroli i mantenir la indústria automobilística, malgrat els problemes de trànsit, la pol·lució i els accidents.

La Generalitat té la competència sobre els ferrocarrils que transcorrin íntegrament per territori català (Art.149 - Ap.1 de la Constitució i Art.9 - Ap.15 de l'Estatut); tanmateix, no crec que siguin gaires els quilòmetres nous de via fèrria que s'han obert a Catalunya d'ençà que tornem a tenir

autonomia. Ara es parla del Tren d'Alta Velocitat (TAV) i, és clar, el faran passar pels indrets que ja estan més ben comunicats, és a dir, per les comarques litorals o prelitorals. Mentrestant, una bona part del país -les comarques de l'interior, llevat d'algunes excepcions- pateixen un dèficit crònic de transport públic i d'infraestructura viària. Com que hi ha poca gent, les actuacions per a facilitar-ne les comunicacions no són rendibles; i com que les comunicacions no són suficients, el nivell demogràfic s'estanca o retrocedeix encara més. El desequilibri territorial que això comporta és evident.

Penso que per contribuir a solucionar aquest problema, a més de posar al dia les carreteres existents, més que obrir-ne de noves, convindria que es reprengués el projecte d'una xarxa ferroviària interior completa (d'ample europeu?). L'eix central d'aquesta xarxa podria anar de Figueres a Lleida passant per Olot, Vic i Manresa. Els ferrocarrils de la Generalitat haurien de continuar la línia de Manresa cap a Vic, Olot i Figueres. Aquesta opció tindria l'avantatge que travessaria les comarques centrals de Catalunya, que són les comarques on qualsevol projecte global de reordenació territorial i demogràfica pot donar resultats en un termini més curt. Un altre avantatge fóra que, de moment, el tram Manresa - Lleida ja existeix. I dic de moment perquè ja es comencen a sentir veus que amenacen amb la seva supressió. És fàcil de deduir quin motiu s'al·lega; és el mateix que fa perillar la línia fins a Puigcerdà o la línia fins a la Pobla de Segur: la rendibilitat. Per això penso que val la pena plantejar-se seriosament el tema del tren, abans que sigui massa tard. O es valora la conveniència de disposar

d'una xarxa ferroviària mereixedora d'aquest nom, o es deixa senzillament que el tren a Catalunya acabi per servir només com a metro de rodalies de Barcelona i com a simple connexió internacional per a Espanya.

Es obvi que un projecte de tal envergadura exigeix un cost elevat, però crec que s'ha de tenir en compte, amb visió de futur, els beneficis que comportaria a mitjà i a llarg termini. Potser val la pena recordar també que en alguns països s'utilitza amb èxit la fórmula cotxe + tren per salvar ports de muntanya; l'import del trajecte es compensa amb estalvi de temps i de combustible. Aquesta fórmula podria aplicar-se perfectament en punts com ara Bracons o la collada de Tosses. En qualsevol cas, la línia de ferrocarril que proposo, a més de beneficiar Olot, molt probablement contribuiria a salvar les altres línies amenaçades.

Tot i que la dinàmica socio-econòmica i política del país no el fa, ara com ara, gaire factible, no s'ha de perdre l'esperança que aquest projecte pugui esdevenir quelcom més que una truita onírica. Altrament, Olot, i potser també una bona part del país, haurà perdut, definitivament, el TREN.

Línia	Long. en Km.	inaug.	clausura
Mollet del Vallès - Caldes de Montbuí		16	1881
1932			
Sarrià-Barcelona	5	1863	en servei
Sarrià-Terrassa	25	1916-1919	en servei
Sant Cugat del Vallès- Sabadell	10	1922	en servei
Barcelona-Martorell-Manresa	62	1912-1924	en servei
Igualada-Martorell	38	1892	en servei
Manresa-Olvan	46	1885-1887	1974
Olvan-Guardiola	21	1904	1972
Guardiola-La Pobla			
de Lillet-el Clot del Moro	11	1914-1924	1963
Sant Feliu de Guíxols-Girona	40	1892-1924	1969
Girona-Plaça-Palamós	49	1887-1921	1956
El pont Major-Banyoles	14	1928	1956
Girona-Olot	55	1895-1911	1969
Mollerussa-Balaguer-Menàrguens	28	1905	1951
Reus-Salou	8	1887	1975
Tortosa-La Cava	27	1926	1968
Barcelona-Aeroport	14	1975	en servei
Sarrià-Reina Elisenda	0.6	1976	en servei
Bellaterra-Universitat Autònoma	1,4	1984	en servei
Cremallera de Montserrat	9	1982-1905	1957
Cremallera de Núria	13	1931	en servei

Xavier Teixidor

CAFÉS CALLÍS
QUALITAT I SERVEI

Pare Antoni Soler, 4 - Tel. 26 08 91 - Olot

Els apolítics i Braveheart

empre he cregut molt sincerament que la gran quantitat d'apolítics que hi ha és un fet que demostra el triomf de la cultura americana a casa nostra. Fins a la segona guerra mundial, el personal estava polititzat i sindicalitzat fins a la medul·la. Les creences

polítiques eren tan importants per a les persones que molts estaven disposats a morir o a matar amb massa facilitat en nom dels seus respectius projectes polítics. El final d'aquesta història ja la sabem: va acabar en una immensa orgia de sang des dels carrers de Barcelona el 1936 fins al mateix Reichstag de Berlín el 1945.

Ara bé, la guerra no només va marcar el final del feixisme, sinó el començament de l'hegemonia econòmica, militar i cultural americana acompanyada, com no, de l'expansió de la llengua anglesa, que ja havia començat a treure el nas entre els grans al tractat de Versalles.

En què ha consistit aquesta hegemonia cultural ianqui? Òbviament, hi ha hagut pel·lícules, jazz, rock, apol·los, Windows 95, i totes aquestes coses. Però aquí vull parlar d'una cosa més profunda que hi ha en qualsevol colonització seriosa: és allò que afecta a la **identitat** de les persones, la concepció que té cadascú de si mateix i de la seva relació amb els altres. I és aquí on els ianquis han picat fort. Ens han imposat el seu model ciutadà, la seva idea de persona "normal".

Aquest es tracta normalment d'un individu, sovint un mascle, que fa la seva vida de forma totalment independent i que triomfa únicament pels seus propis mèrits, habilitat, intel·ligència o força bruta. En les pel·lícules, l'heroi americà, des de Valentino a Indiana Jones, passa *olímpicament* de la política, i els personatges polititzats que hi apareixen solen fer de dolents: comunistes, nazis, fundamentalistes, etc. Els protagonistes es fiquen en política només en casos extrems i a contra-cor. Així, hem vist recentment com el "Braveheart" de Mel Gibson no s'embarca en una lluita d'alliberament nacional fins que no li maten el pare, l'avi, la dona i els amics d'infància.

Dins aquest ordre de coses, no és estrany que els a-polítics s'hagin convertit en la primera força política del nostre país (als Estats Units ja ho són de fa temps). Són clarament majoria entre els joves. I l'apoliticisme està tan de moda que fins i tot molts gosen presumir de la seva total ignorància en temes de política. D'altres es dediquen a atacar els polítics perquè "són tots una colla de corruptes" (volen dir, suposo, que la resta de la població deuen ser tots uns angelets), i molts busquen tota mena de raons per no haver de preocupar-se seriosament pels problemes de la nostra societat. S'arriba al punt que parlar de política està considerat, en moltes situacions, de mal gust quan no de mala educació.

Tot plegat, conjuminat amb la filosofia (americana) del lliure mercat i de la precarietat laboral, l'apoliticisme ens està portant a una hegemonia aplastant de l'individualisme i la cultura de la irresponsabilitat social. És per això que jo sempre dic que els apolítics em fan més por que el PP.

Joan Pujolar

De canvi

I faulador, posat davant del paper blanc per tal d'omplir la columna de cada mes, una vegada revisats els papers que fan relació als fets del darrer mil·lenni referits a Olot i al seu context geopolític, s'ha quedat perplex de com es pogueren reunir tantes notícies

espatarrants en tan poc temps. Entre novembre i primers de desembre, aquest nostre país visqué l'inici dels canvis que marcarien els últims anys del segle XX i els primers del nostre.

A Catalunya, després de 55 anys de govern de la dreta s'havia trencat l'omnipotència d'aquesta formació política i el Parlament era quelcom més que una institució d'aparença democràtica que prenia decisions paternalistes o dictatorials. Va ser tan gros el trasbals i tanta la inexperiència democràtica dels governants de fins aquell moment, que van perdre la primera jugada per manca de diàleg, d'habilitat i d'intel·ligència. Era tal la seva prepotència que mai no arribaren a imaginar que, ni en minoria, els podien fer canviar les seves decisions. I quan s'adonaren que la democràcia començava a funcionar i que s'acabava la llarga i despietada dictocràcia, les cares de malhumor i els símptomes de feblesa conformaren un espectacle patètic, especialment en la dreta més pura i dura que representava un partit conegut per Unió. Encara que segurament molts dels seus membres ja havien iniciat un pont envers el partit estatal amb el qual més fàcilment podien integrar-se; en realitat, el seu espai natural, ja que junts intentaren restaurar una nova etapa sota el mantell protector de la religió per evitar lleis com la de l'avortament i abolir la del divorci, per recuperar novament el destí de sentinelles d'occident, coneguda collonada hispànica.

Hi havia molts altres enrenous, a nivell estatal, nacional i local. Des de la successió del president d'Espanya fins a saber on es trobava el límit dels càrrecs polítics que es podien acumular. Alguns en tenien tants que ja se'ls coneixia més pel guarisme que pel nom.: el del 6 càrrecs... el del 7... Era divertit perquè això demostrava que els càrrecs - exceptuant la paga, és clar- o no serveien per res o que la persona era tan superdotada que podia arribar a viure sense dormir ni menjar. Evidentment, era el primer cas. Així s'acumulaven pagues de centenars de milers de pessetes que la nova situació política feia preveure que no podria mantenir. Almenys això esperava el poble que havia votat transparència per sobre del "rodel". A la ciutat es confirmava el bon moment econòmic pel qual passava, ja que fins una obra local com l'enderrocament del vell ajuntament per fer-ne una biblioteca -300 milions inicials, que volia dir uns 600 reals- va haver de ser adjudicada a una empresa estrangera. Només per la necessitat de donar sortida als darrers impostos acumulats s'entén aquesya decisió, aplaudida unànimement pel gremi de constructors que pagava a gust amb la condició que no els empenyessin demanant-los més feina.

El Faulador: Moli
Olot, 1995

El dia mundial de la Sida d'enguany s'ha dedicat al deure de la tolerància

Convençuts que és important tenir present que la Sida és un problema que ens afecta a tots, tant a nivell individual com col·lectiu, la redacció de a 440 m, conjuntament amb alguns membres de l'ACAS Garrotxa, hem considerat oportú dedicar unes pàgines a informar-vos sobre el tema. La finalitat és pensar i reflexionar sobre com actuem individualment i col·lectivament en tots els àmbits: treball, escola, municipi, etc.

L'abast de la infecció a Catalunya

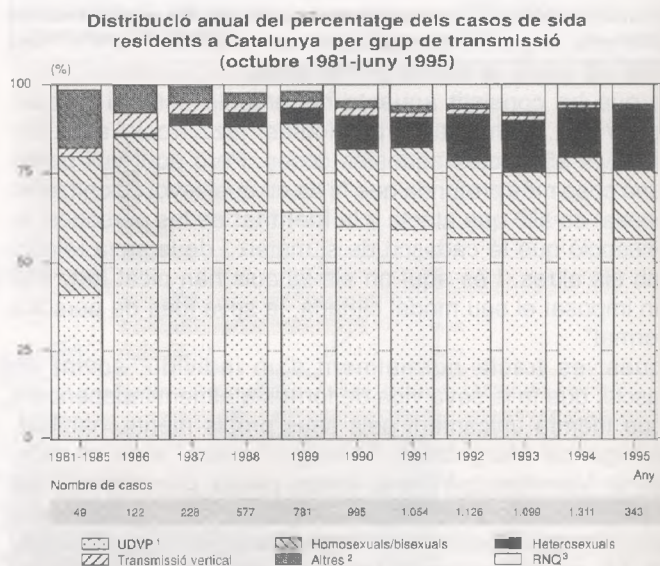
ls primers estudis fets directament per esbrinar quants infectats pel virus de la sida hi ha a Catalunya confirmen que la xifra de portadors es troba al voltant de les vint-i-cinc mil persones, 3.336 de les quals són malaltes de sida.

Aquestes dades s'han aconseguit principalment a través de dos estudis: un de mostres sanguínies de nadons i un altre de mostres de persones hospitalitzades, coordinats tots pel Centre d'Estudis Epidemiològics sobre la Sida a Catalunya, organisme que depèn del departament de Sanitat.

Semestre	Casos	Defuncions als 6 mesos*	Taxa de letalitat
1981 gener-juny	0	0	0,0
1981 juliol-desembre	1	1	100,0
1982 gener-juny	0	0	0,0
1982 juliol-desembre	0	0	0,0
1983 gener-juny	1	0	0,0
1983 juliol-desembre	2	1	50,0
1984 gener-juny	2	0	0,0
1984 juliol-desembre	9	4	44,4
1985 gener-juny	10	3	30,0
1985 juliol-desembre	24	11	45,8
1986 gener-juny	55	24	43,6
1986 juliol-desembre	67	21	31,3
1987 gener-juny	97	41	42,3
1987 juliol-desembre	131	34	26,0
1988 gener-juny	280	77	27,5
1988 juliol-desembre	297	68	22,9
1989 gener-juny	358	75	20,9
1989 juliol-desembre	423	88	20,8
1990 gener-juny	486	109	22,4
1990 juliol-desembre	509	104	20,4
1991 gener-juny	540	95	17,6
1991 juliol-desembre	514	102	19,8
1992 gener-juny	581	97	16,7
1992 juliol-desembre	545	121	22,2
1993 gener-juny	600	129	21,5
1993 juliol-desembre	499	93	18,6
1994 gener-juny	722	119	16,5
1994 juliol-desembre	589	84	14,3
1995 gener-juny	343	36	10,5

Un registre molt més antic, el de casos de sida en residents a Catalunya, indica que fins al 15 de novembre de 1995 s'han diagnosticat un total de 8.113 casos de la malaltia, 4.777 dels quals (el 58,9%) han mort i els 3.336 restants són vius. Aquestes dades indiquen una estabilització del nombre de nous casos en els últims mesos.

L'Associació Comunitària antisida de Girona (ACAS) calcula que en aquests moments, unes 4.000 persones estan afectades pel virus de la sida a les comarques gironines i que unes 400 persones pateixen o han patit la malaltia - ja que la meitat han mort.

La SIDA: un problema de tothom

I llarg dels anys 80, la Síndrome d'Immunodeficiència Adquirida (SIDA) s'ha confirmat com un dels problemes de salut més transcendents i greus a nivell universal.

Segons les previsions de l'OMS, per l'any 2000, es calcula que el nombre de persones infectades pel virus de la immunodeficiència humana (VIH) a nivell mundial arribarà a 40 milions, una quarta part dels quals seran nens. Espanya, amb 27.584 casos de SIDA declarats fins al 30/09/94 i una taxa de 705,5 casos per milió d'habitants, és el país europeu més afectat. Dades referents a Catalunya, extretes del butlletí epidemiològic de Catalunya de setembre de 1995, no fan

Regió sanitària	Casos	(%)	Taxa
1 Lleida	210	2,7	61,8
2 Tarragona	363	4,7	88,5
3 Tortosa	70	0,9	53,1
4 Girona	388	5,0	77,7
5 Costa de Ponent	1.233	16,0	110,9
6 Barcelonès Nord i Maresme	903	11,8	133,0
7 Centre	1.145	14,9	92,0
8 Barcelona Ciutat	3.373	43,9	205,2

més que confirmar això que acabem de dir. A Catalunya, el nombre de casos notificats ha estat de 7.986 des de 1981. D'aquests, el grup de transmissió més nombrós, tant per homes, com per dones, ha estat el dels usuaris de drogues via parenteral, que representa un 58%, seguit del grup de dones heterosexuales amb un 27% i el d'homes homosexuals amb un 26%. El grup de transmissió heterosexual (homes i dones) representa un 11% del total.

Val la pena comentar que el grup de transmissió heterosexual, tot i mantenir-se en el tercer lloc, és el que en els darrers anys ha augmentat més, passant del 4% l'any 1985, a l'11% actual.

La SIDA ha deixat de ser una malaltia de gent marginal per esdevenir un problema de tothom, amb molts tabús i molta desinformació en el conjunt de la població. No és per caprici que el lema del Dia Mundial de la SIDA d'enguany (1 de desembre de 1995) sigui precisament *SIDA: drets i deures compartits*.

Comencem, doncs, per saber de què va el problema.

Què és la SIDA?

La SIDA és una malaltia infecciosa causada per un virus. Aquest virus destrueix el sistema immunitari que és el responsable de protegir-nos de les infeccions, és a dir, és la base de les nostres defenses.

Es tracta d'una malaltia que coneixem des de 1981 en què es varen detectar els primers casos. D'aleshores ençà, el nombre d'infectats ha anat augmentant d'una manera molt espectacular. Es coneixen perfectament els mecanismes d'infecció, cosa que pot fer pensar que és fàcilment contro-

lable, però malauradament no és així.

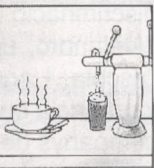

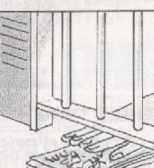

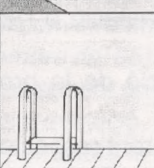
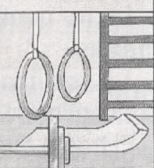

és un virus d'una família anomenada retrovirus que té una predilecció especial per unes cèl·lules de la sang conegudes amb el nom de Linfocits T4 encarregats d'una part de les defenses i afecta especialment les cèl·lules del sistema nerviós. Un cop ha entrat a la sang i ha infectat aquestes cèl·lules-diana, s'introdueix en el sistema genètic i s'anirà reproduint fins arribar a destruir-la. Aquestes noves partícules infectives podran anar infectant més cèl·lules per continuar amb el mateix procediment. És la destrucció d'aquests linfocits que, a partir d'un determinat moment, farà que l'individu sigui susceptible de patir y tot un conjunt d'infeccions que en diem oportunistes i que, en condicions normals, es comportarien com a infeccions lleugeres si és que es disposa d'un bon sistema immunitari, però amb el sistema alterat, es comporten com infeccions importants i de vegades poden causar la mort.

Mecanismes d'infecció i de prevenció

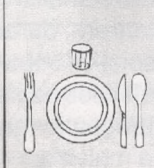

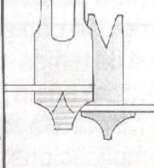
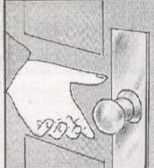

El virus de la immunodeficiència humana (VIH) difícilment viu fora del seu hàbitat, per això només hi ha tres maneres de poder transmetre la infecció:

1. A través de la sang.
2. A través del semen o flux vaginal.
3. De la mare embarassada i infectada al fetus o nadó, sigui durant l'embaràs, durant el part o en l'etapa de lactància. Aquesta infecció no es pot contagiar de cap altra manera. Sempre s'ha dit que és possible trobar virus a la saliva i per aquest motiu s'ha pogut pensar que amb els petons, per exemple, també es podia transmetre; és cert que n'hi ha,

Així no es transmet el virus de la SIDA

 Estreta de mans	 Petons	 Menjar	 Beguda o café al restaurant
 W.C.	 Fon pública	 Diners en un banc	 Dutxes
 Telèfon públic	 Cinema	 Piscina	 Gimnàs
 Lloc de treball	 Rebre amics	 Visitar un hospital	 Anar al metge

Així no es transmet el virus de la SIDA

 Coberts	 Nens a l'escola	 Roba interior
 Obrir una porta	 <i>Els nens seropositius en edat escolar poden anar a l'escola. Aquests nens no representen cap risc de transmissió del virus per als seus companys.</i>	
 Taxi	 Autobús	
 Metro	<i>Donar sang no pot, de cap manera, transmetre el virus de la SIDA al donant. El material utilitzat per extreure la sang és estèril i es llença després de cada ús.</i>	<i>Els contactes de la vida quotidiana no transmeten el virus de la SIDA.</i>

però en la quantitat suficient com per poder infectar una persona.

Coneixent, dinc, aquests mecanismes d'infecció, podrem deduir quines seran les pràctiques de risc per a la infecció de la Sida.

- Practicant relacions sexuals amb diferents parelles sense utilitzar cap mètode de prevenció (preservatius).
- Compartint xeringues o estris de venopunció amb altres persones.
- Embarassada infectada al fill.

Així sembla fàcil poder esbrinar quines serien les maneres de prevenir aquesta infecció. Sabem que la informació és molt important, però no n'hi ha prou, s'han de canviar també les actituds i això és difícil. Cal adonar-nos d'una vegada que aquesta malaltia és cosa de tots i no només d'uns quants i, per tant, som tots nosaltres que hem d'utilitzar aquestes eines de prevenció, ja que a llarg termini, l'única lluita efectiva per aturar-ne la propagació serà la prevenció..

- Evitar els contactes sexuals incontrolats.
- Utilitzar el preservatiu en les relacions sexuals amb parelles inestables o quan desconexem l'estat serològic de la nostra parella.
- No prendre drogues per via endovenosa.
- En cas de prendre-les, utilitzar el propi material, preferentment d'un sol ús.

És molt important saber que una persona pot estar infectada d'aquest virus durant anys i que pot transmetre la infecció als altres i no manifestar cap malaltia. En aquest cas, diem que aquesta persona és portadora del virus de la SIDA tot i no ser un malalt de SIDA.

Una persona que hagi estat en situació de risc d'infecció pot fer-se una prova analítica per saber si s'ha infectat o no. És una prova senzilla que es fa amb una simple anàlisi de sang. Un cop algú s'ha infectat, ja no torna enrera; durant molt de temps -no sabem quant- aquesta persona es trobarà bé, però en un moment donat, si les seves defenses baixen per sota de la llinda estàndar, pot començar a tenir complicacions; és llavors que diem que té la malaltia.

Els tractaments que hi ha actualment serveixen per allargar al màxim aquest període de portador. S'està treballant en la fabricació de vacunes, però encara ara no és una realitat. En tot cas, cal saber que la vacuna només seria efectiva per a la gent no infectada.

Anna Coll
ACAS Garrotxa

La SIDA i els prejudicis

ada any, quan s'acosta l'1 de desembre - Dia Mundial de la Sida-, en les diverses televisions es poden veure pel·lícules, reportatges, debats, etc., al voltant d'aquesta malaltia. Enguany, el Canal 33 va emetre el reportatge Tot sobre

L'EVE. L'Eve és una noia australiana que va néixer prematurament, va pesar només un quilo i va necessitar onze transfusions de sang: la desena estava infectada pel

VIH. Això era l'any 1983 i encara els bancs de sang no analitzaven les mostres que recollien. Per sort, avui dia, això passa molt poques vegades.

Als 3 anys van diagnosticar l'Eve com a portadora del virus de la Sida. L'endemà que la mare de l'Eve anés a explicar a la seva mestra què li passava a la seva filla, van rebre una carta de l'Ajuntament, prohibint l'entrada de l'Eve a la llar d'infants. Els seus veïns van construir una tanca de dos metres al jardí per protegir-se. la gent canviava de vorera quan la veien passar. Els nens li tiraven puntades de peu i li escopien.

Al cap d'un temps, l'Eve i els seus pares van anar de vacances a Nova Zelanda. Es van trobar molt ben acollits - la gent volia abraçar l'Eve, els ajudaven-, així que van decidir de traslladar-s'hi.

No cal, però, anar gaire lluny de casa nostra per trobar casos similars. A Màlaga, la Montse Sierra va patir la mateixa discriminació que l'Eve. Tenia 4 anys, els mateixos que l'Alejandro, un nen gallec, quan els van prohibir anar a l'escola. I aquests casos, només són una mostra de la ignorància que impera a la nostra societat. Els pares dels companys de la Montse i l'Alejandro van rebre informació sobre la malaltia, se'ls va dir que no hi havia perill de contagi, però tot i així, van fer els possibles perquè els dos nens no se'ls admetés a la mateixa escola que anaven els seus fills.

I si els més menuts - que són la nineta dels ulls de tothom- reben aquest tracte discriminatori, quin no rebran els més grans? Homes i dones d'edats diverses, portadors del VIH, s'han trobat i es trobaran amb algunes d'aquestes actituds de discriminatòries:

- La no contractació o l'acomiadament dels portadors i malalts.
- La realització de la prova d'anticossos sense previ consentiment.
- El tracte diferent respecte d'altres malalties.
- Els problemes d'habitatge i la manca de residències per als malalts terminals.
- El rebuig de la gent, dels que s'anomenen amics i, fins i tot, de la pròpia família.

Hi ha països on s'ha de demostrar que no ets portador/a d'anticossos per poder-lo visitar o per viure-hi, com passa als USA o a la República Russa.

I tot això, per què passa?

La SIDA és una malaltia relativament nova. Les discussions sobre el seu origen, les polèmiques entre els diversos

investigadors i el desconeixement inicial que se'n tenia, van provocar una alarma entre la població.

El bombardeig d'informació sobre diversos aspectes de la malaltia per part dels mitjans de comunicació -sovint errònia i alarmista- i les notícies contradictòries que s'han publicat, no han ajudat gens a la normalització.

A més, la SIDA ha vingut a reforçar vells prejudicis existents i a augmentar la marginació de certs col·lectius. Els primers casos que es varen donar a conèixer van afectar homosexuals; més tard, van sorgir casos d'usuaris/es de drogues per via parenteral. Això va provocar que es pensés que era una malaltia que només afectava aquests col·lectius i que en certa mesura castigava els qui pel seu comportament s'allunyaven de les conductes considerades com a normals per la majoria de la societat i que per tant, a ells no els podia pas afectar -cosa que, entre altres motius ha provocat l'augment espectacular de la malaltia.

Avui, tot i que es coneixen les vies de transmissió i les mesures per prevenir el contagi, continuen augmentant els casos nous. Per això cal un esforç unitari per poder-la afrontar. Des de les administracions i governs, realitzant campanyes de prevenció i sensibilització realistes, facilitant recursos per a la investigació i per atendre els afectats. Des de la societat, en general, sent més tolerants i comprensius; i des d'associacions, com ACAS Garrotxa, continuant ajudant als afectats, realitzant prevenció i informant sobre la malaltia.

La Montse i l'Alejandro van normalment a l'escola. Aquells que un dia tenien por, han après a conèixer amb la malaltia, igual que ho han hagut de fer els dos nens portadors.

L'Eve van Grafhorst va morir el 20 de novembre de 1993, a l'edat d'onze anys. Des que va ser conscient de la seva malaltia, va lluitar per *intentar ser com els altres nens, vèncer la malaltia i fer-la a conèixer.*

Un bon exemple per tots.

Gemma Serra
ACAS Garrotxa

El perquè de les ONG/SIDA

es famílies i les comunitats tenen el deure d'ensenyar a llurs membres com prevenir la infecció i com conviure amb els afectats (Info SIDA desembre del 95)."

La SIDA continua essent un repte, malgrat els catorze anys d'evolució, no només per al sistema sanitari sinó també per a tota la societat. Sols amb una resposta unitària i consistent, farem possible la disminució dels greus efectes que continua provocant l'epidèmia.

L'aparició de la síndrome d'immunodeficiència adquirida (SIDA) ha posat de manifest situacions que tot i existir abans d'aquesta malaltia, s'han accentuat de manera clara arreu del món, a Catalunya i també a la Garrotxa.

Les limitacions del **model mèdic** pel que fa al tractament de la malaltia crònica, l'afrontament dels **aspectes emocionals** i els importants **aspectes socials** que porta

ACAS

ASSOCIACIÓ
COMUNITÀRIA
ANTI-SIDA

implicits ha fet que s'incorporessin a la lluita contra la SIDA altres ciències no mèdiques com la psicologia, la sociologia i la política social.

Per altra banda, hem pogut constatar el poc interès que tenen determinats grups de població (joves, usuaris de drogues, prostitutes, ...) per entrar en contacte amb els serveis socio-sanitaris. També cal assenyalar el poc impacte que tenen els missatges governamentals entre aquests col·lectius, tant pel que fa a la poca credibilitat que, en general, tenen les administracions en aquests grups, com

pels canals de comunicació utilitzats (quants usuaris de drogues llegeixen els diaris?).

La SIDA també ens ha demostrat que la informació tot i ser necessària és del tot insuficient per provocar canvis de comportament en les persones (mesures de prevenció, ús del preservatiu...). La informació cal que vagi acompanyada de les habilitats necessàries per dur a terme determinades pràctiques; que els recursos que es proposin siguin accessibles i assequibles i que l'entorn tingui una resposta positiva.

Per aquestes raons i ben segur d'altres, la SIDA ha posat en evidència la necessitat d'organitzacions que :

- 1 - Abordini adequadament l'impacte emocional en els afectats (portadors, malalts, familiars...)
- 2 - Incideixin en les conseqüències socials de la infecció.
- 3 - Facin de pont entre els dispositius socio-sanitaris de l'administració i els individus amb pràctiques de risc.
- 4 - Facin arribar la informació i els estris de prevenció als llocs on existeix més risc, utilitzant vies i mitjans acreditats.
- 5 - Vehiculin determinades iniciatives governamentals adreçades a col·lectius de difícil accés.
- 6 - Augmentin les habilitats de les poblacions-diana en la realització de pràctiques més segures.

D'altra banda, la lentitud amb què, en general, les administracions han donat resposta a l'aparició de la malaltia i el desconeixement que sovint tenen en relació a hàbits, pràctiques, estils de vida... dels individus més afectats, ha fet que sectors de la societat civil, assumissin un paper de lideratge a l'hora d'enfrontar-se a la SIDA. Grups als quals s'han incorporat de manera gradual professionals i població general interessats i sensibilitzats pel tema i que han anat constituint-se en un dels fenòmens més importants de la salut pública del nostre país en els darrers anys: Les Organitzacions No Governamentals de servei en SIDA (ONG / SIDA).

A la Garrotxa, des del desembre del 94, ACAS (Associació Comunitària Anti-SIDA) està duent a terme diverses tasques, amb la col·laboració totalment desinteressada de diversos professionals i voluntaris de la comarca.

Dolors Ros
A.C.A.S. Garrotxa

TV Olot: un projecte en marxa

Al Congrés dels Diputats s'està tramitant la llei que permetrà als municipis del país tenir la seva pròpia televisió local. L'Ajuntament de cada municipi haurà de decidir a qui dona la llicència, triant el millor dels projectes presentats. A Olot ja hi ha gent que està treballant en un projecte per tal que tan aviat com s'aprovi la llei es pugui presentar a la Casa de la Vila. És per això que hem mantingut una conversa amb Joan Bril.li, director de Ràdio Olot, empresa que prepara aquest projecte

Joan Bril.li està convençut que a nivell d'Olot i de la comarca una televisió local hi té cabuda, és per

això que Ràdio Olot presentarà un projecte de TV local. Es parteix de la base que un projecte comú de Ràdio i TV té moltes més possibilitats d'oferir qualitat en la programació, bon servei i sobretot rendibilitat econòmica, que no pas un altre projecte independent.

arribi a tota la població, sense excepció de barris o cases aïllades. Tot i que encara s'ha de decidir on se situarà el reemissor s'estudien dues possibilitats:

ones Hetzianes o per cable. Sembla ser que la llei marcarà si s'ha d'emetre d'una manera o d'una altra. En Bril.li reconeix que si s'ha d'entrar a les cases per cable es planteja molta més problemàtica, ja que el cost és molt més elevat i els telespectadors haurien de pagar una quota de connexió.

Un paquet publicitari: La solució

En Bril.li sap que moltes televisions d'aquest tipus han obert i després d'un cert temps han hagut de tancar per falta de recursos econòmics. És per això que pensa oferir als anunciants un paquet publicitari conjunt a la Ràdio i a la TV. D'aquesta manera s'estimularia als anunciants potencials. «Cal recordar que la publicitat és l'únic ingrés de Ràdio Olot, i ho serà de la TV» insisteix en Bril.li. Un altre dels punts que ajudaria a ser rendible seria l'aprofitament de l'estructura comercial ja existent a Ràdio Olot, així com dels recursos humans de la casa.

Qui donarà la cara?

En Bril.li confia àmpliament amb els professionals de la Ràdio per tal de donar la cara a la TV. El director argumenta que les persones que treballen a Ràdio Olot estan capacitades per fer una més bona televisió que no pas algú que no hagi estat mai vinculat a cap mitjà de comunicació. I ja hi ha professionals de Ràdio Olot que han assistit a cursos, a Barcelona, sobre diversos aspectes televisius. Però aquest projecte no tancarà les portes a ningú, ni a voluntaris o col·laboradors, però s'exigirà una mínima formació periòdica, experiència o coneixement del mitjà, per tal de garantir la qualitat en els programes.

Perfecció Tècnica

Un dels punts forts de la proposta de Ràdio Olot serà prometre una perfecció tècnica en tots els sentits. Es vol que tècnicament

Programació

Es parteix de la base que ha d'emetre poques hores, però «ben fetes». La franja horària seria de tarda-vespre. Els informatius locals no hi faltarien. S'emetria producció pròpia, però no es descarta la compra de programes ja fets a alguna productora. I naturalment, es repetirien programes. Avançar una programació concreta no és una de les prioritats del projecte.

Conclusió

Es calcula una inversió inicial de més de 20 milions de pessetes, el consell d'administració ha d'acabar de decidir si el projecte serà absorbit per la mateixa societat anònima o per persones properes a la Ràdio. Però cal destacar que les ganes d'engegar-ho aviat hi són. Joan Bril.li ha dit que el projecte que es presentarà «vol aconseguir un model de televisió que tingui qualitat tècnica, qualitat de programació, que sigui plural, una eina social i cultural per la ciutat, i sobretot que no tingui dèficit». Mirant les televisions existents al país, sembla impossible reunir totes aquestes característiques en una de sola, encara que sigui local. Que hi hagi sort!

R. Sargatal

Joan Bril.li, director de Ràdio Olot

El Pare Jaume Llagostera: el carmelita aventurer

El Pare Jaume Llagostera és un d'aquells personatges que tothom coneix, i de qui s'expliquen una colla d'anècdotes. És un home que sempre ha anat per feina, i la vitalitat dels seus 85 anys ho demostra. Treballa per la gent, sense jutjar-la, i per això té amics fora dels cercles estrictament «d'Església». No ha tingut una vida fàcil, segur que no ha tingut temps d'avorrir-se. Encara ara, considera que dormir massa és perdre el temps.

Una imatge del Pare Llagostera, que segur que reconeixereu: passant pel Carrer Major, fent grans camades, saludant constantment la gent d'una vorera a l'altra. Una altra imatge, la més coneguda: al mig de la plaça del Carme, la nit que balla el drac, picant de mans com un nen més, il.lusionat com ells.

Mentre preparam el cassette ens diu :

Pare J.LI : Mireu de fer-la una mica accessible al poble. No la feu massa cultural que després només és per a uns quants que tindran interès de llegir-la però, en general, el poble, no. Potser no està preparat per enfoscar-se en aquests coneixements més profunds que, justament, són necessaris per a la perfecció humana. Avui, naturalment, al poble li agraden aquestes cosetes molt superficials. Tant pel que fa a la part científica com a la part religiosa. Hi ha un desconeixement total del que és la fe, com ha de ser. No dic aquesta religió barrejada de superstició i sentimentalisme, no, no. Avui, el nostre poble necessitaria una formació més sòlida, ja no dic teològica, però que sigués més accessible. Per la nostra part, hauríem de conèixer més l'ambient del poble i comunicar-nos d'una manera que fossim comprensos.

Hi ha gent que em diu "vostè té aquesta vitalitat i ja té 85 anys"... , sí però el meu amo no em vol jubilar. Ja s'arreglarà, per què he de claudicar, jo?

Però a vostè el coneix quasi tothom, gent de missa i gent que no ho és?

Pare J.LI : És que jo em faig amb quasi tothom. Encara et diré més, jo em faig molt amb persones separades, despreciades per la societat i en quant a la fe, em faig molt amb individus ateus o agnòstics, són els que ho necessiten més, jo tinc contacte amb ells. La meva actitud és que tothom és igual, tant el petit com el gran, aquest ha sigut el meu programa d'acció. Que vegin que jo els accepto i els deixo explicar. I després es veu. Als meus actes religiosos sempre hi ha hagut molta concurrència. Jo, en una homilia, no aniré a buscar arguments teològics, filosòfics,... que la gent es queda amb la boca oberta però sense entendre res. Les meves homilies són a través de la gent que jo veig. Hi ha d'haver una comunicació. Ha de ser fàcil per la gent pair allò que es diu.

Això us ve de la vostra trajectòria ?

Pot ser que sigui la meva manera de ser. Quan jo vaig sortir d'aquí tenia 23 anys; vaig ser destinat a missions al Brasil. Allà hi vaig trobar una situació de completa ignorància.

Ha dit que va ser destinat a missions, hi va anar perquè li van destinar o perquè volia?

Aquí està el cas, m'hi van destinar perquè sabien que jo tenia vocació d'anar-hi, perquè "lo" pitjor que hi ha és quan engeguen algú en un camp missioner i no té vocació, perquè no dura gaire, és una equivocació. Al camp missional hi has d'anar després completament de tot, a veure que se't presenta. Aquelles selves, allà hi havia els "querenacs", una tribu. Deien que eren els *caps de la terra*. Portaven una vida natural, ells tenien el seu déu, que es deia *Tupan*, tenia el cap de persona i el cos de cocodril. Aquella veneració que li tenien...! Ara aquí tens l'acció del missioner, no és canviar-ho tot, no, no, sinó deixar fer. Aleshores, poc a poc, els vas adoctrinant perquè vegin.

La idea és la mateixa nostra, un Déu, un ser superior, ja el tenien, després amb habilitat, en contacte amb ells, arriba el coneixement del veritable Déu. Llavors ells tenen interès, ara si jo hagués començat allà amb arguments teològics o a reprovar directament les seves actituds hauria estat un fracàs, que és el que de vegades passa. Mirar d'anar adoctrinant de manera que no sigui una imposició sinó que ells mateixos, en rebre aquella comunicació, ho veien.

En aquell moment que no hi havia les comunicacions d'ara, amb 23 anys, no li feia por marxar al Brasil?

Sí, tens raó. Vas a un lloc que no coneixes. Un altra cosa, l'idioma oficial era el portuguès, la tribu tenia el seu llenguatge propi que eren 80 paraules. Així et trobes en un camp d'aquests, sol, i penses: Què faràs? Què faràs? Aquí està justament la vocació, ho has d'afrontar, sinó tens vocació és impossible. Arribava Nadal, a mi em venia el pensament aquí i la festa que es fa, però jo immediatament m'animava: jo he vingut aquí per treballar, no? I per predicar la paraula de Déu. Endavant! Ell m'ajudarà, és l'amo, jo treballo per ell. Hi ha gent que em diu: "vostè té aquesta vitalitat i ja té 85 anys...(....)", sí però el meu amo no em vol jubilar. Ja s'arreglarà, perquè he de claudicar, jo?

Portaven una vida natural aquella gent. Ells tenien el seu Déu, que és deia Tupan: tenia el cap de persona i el cos de cocodril.

Allà també vivíeu com ells?

Sí, sí. Moltes vegades havia de dormir a terra al bosc perquè es feia de nit. Per espantar els animals que hi podia haver - que n'hi havia-, feia un foc i així dormia tranquil. Mai no em van molestar, ni els mosquits...

Com vivien aquella gent ?

De la pesca i de la caça, i després molta fruita d'aquesta tropical. Ells no havien tingut contacte amb la civilització, eren una tribu d'unes vuitanta persones, eren una tribu petita. Vivien en aquell territori.

Quan es varen fer les divisions allà de la terra, vaig treballar molt perquè el seu territori fos respectat perquè ells poguessin viure la seva vida i fins avui el mantenen però ara ja està tot civilitzat. Després vaig començar també a fundar pobles. Venien gent de Rio, i de Sao Paulo, i també d'Itàlia i jo feia distribució de terres. Jo els proporcionava mitjans per plantar cafè, canya, mandioca, aquestes coses... Teníem unes ajudes de Nord-amèrica, d'Holanda i d'Alemanya. Jo no només els vaig ensenyar a resar sinó a treballar, a guanyar-se el pa de cada dia. Hi havia un capellà vell que sempre deia: *No hem de donar el peix sinó la canya, perquè puguin pescar pescar*, i tenia raó. Jo vaig mirar que ells poguessin portar allò endavant. Però

exigir el treball. Això ha sigut molt bo perquè han vist el resultat del treball. Avui estan molt bé. Avui aquella zona - que hi vaig cada any, encara ara, quinze dies, ells voldrien més- està molt bé. Jo ja vaig deixar, preveient el futur, mainada que valien com a sacerdots; els enviava a Roma a estudiar, després metges o advocats cap a Sao Paulo. Són els que ho porten. No vaig deixar només esglésies, sinó també hospitals, un gran hospital que avui és nacional. També escoles, tot parroquial, un orfenat que té 64

Membre de la tribu de Crenaque.

Orfenat Nostra Sra. de Montserrat.

hectàrees i és perquè aquella mainada puguin treballar, fins avui es conserva. I hi vaig cada any, bé, són ells que volen que hi vagi. Avui estan bé ells, tenen el seu ramat, tenen cafè, econòmicament estan bé.

Us deuen rebre com el *salvador del poble*?

No, són agraïts. Quan arribo a Rio ja m'espera una comissió, amb un avió preparat, perquè hi ha una hora d'avió; després hem de fer 320 quilòmetres de cotxe. Ja ho tenen tot preparat. Quan arribem allà, una gentada, i discursos, i campanes. Són agraïts.

I a vostè li agrada això?

Si és clar, sóc humà. No és per la meva persona, en això hi veig l'agraïment d'haver fet alguna cosa per ells. Penso que els trenta anys que vaig estar allà vaig deixar quelcom. Ells ho reconeixen. I vénen aquelles criatures, i m'abracen, "és el Pare Jaume!", aquell carinyo. Després, gent gran que diu: "qui va salvar la vida del vostre pare va ser aquest **padre**". Perquè a l'hospital atenia a tothom sense distinció i sense haver de pagar res.

Quan arribo a Rio ja m'espera una comissió. Ja han preparat un avió perquè hi ha una hora d'avió, després hem de fer 320 quilòmetres de cotxe. Ja ho tenen tot preparat. Quan arribem allà, una gentada, i discursos, i campanes. Són agraïts.

Quines relacions va tenir amb el govern d'allà?

Jo amb el govern hi vaig tenir poca relació. L'ajuda ens venia d'altres llocs.

Al Brasil, estar bé com aquesta gent de qui parlem, és una gran sort?

És la nació més rica del món, en matèries primeres, però falten

capacitats, caps per explotar-ho. Els brasilers de per si, jo sempre els ho dic, són molt desinteressats, no tenen ambició, en tenen per dinar i no es preocupen per sopar. S'acontenten amb allò i no exploten riqueses naturals que tenen. En aquesta part és tot agricultura. Hi ha molt de ramat, hi ha individu que té 10.000 caps de bestiar. No els tenen en granges, pastura lliure.

Coneixeu el bisbe Casaldàliga?

Sí, un gran home. Ell és al nord, la part més pobra. Al Brasil, la part del sud és rica, va ser colonitzada pels alemanys, els italians i ara ho tenen els japonesos. Al nord és molt pobra, perquè passen dos o tres anys sense ploure, és un desert. Aquest senyor, aquest pobre bisbe, veu aquella misèria, com aquells capitalistes de Rio exploten aquelles terres i aquells individus, i per això és molt perseguit per aquests elements capitalistes.

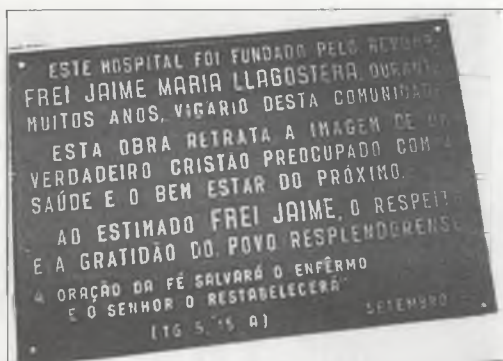
Jo sempre m'he adaptat molt fàcilment a les circumstàncies.

Roma, però, està en contra de la teologia de l'alliberament?

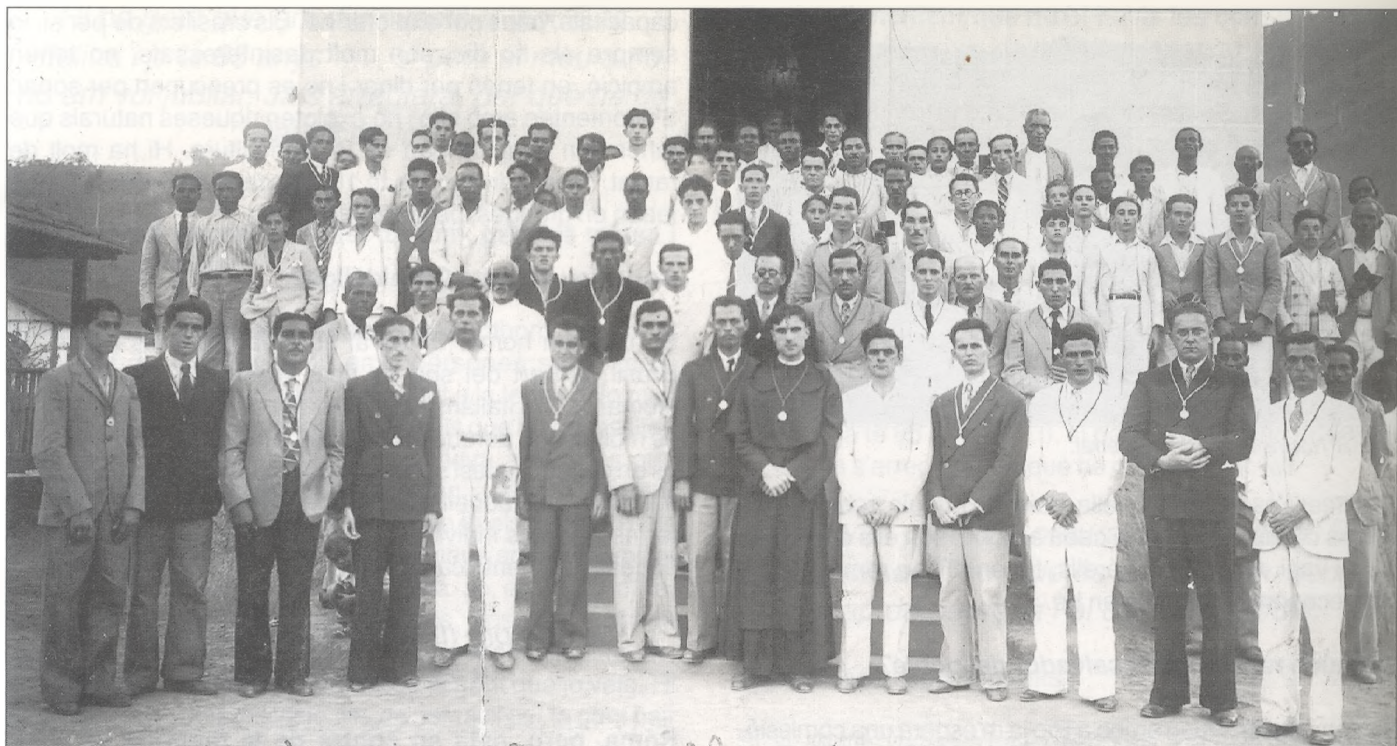
No és per aquest treball social que fan. És per la part teològica. Amb això s'equivoquen. Per això fracassa, està fracassant flagrantment; el Brasil és un dels llocs on estava més avançat. Veus aquella misèria, a Rio per exemple. Hi ha hagut un abús en la part doctrinal, s'ha volgut canviar el dogma de l'església catòlica i, això no pot ser. Ara aquests sacerdots que tenen una entrega total, desinteressada, és d'admirar això. L'església sempre ho ha recolzat. A França, amb els sacerdots obrers, anaven a les fàbriques, però descuidaven el seu ministeri. Cadascú té la seva part.

Com els veieu, els moviments de solidaritat que estan tan de moda?

El jovent té coses molt bones però té necessitat d'una orientació. No deixar-se portar només per aquest sentimentalisme, perquè no té continuïtat. Són moviments espontanis, de moment, però després per les dificultats, reulen. Ja els he observat. Aquí mateix ho veig. És una inclinació sentimental. El jovent puja amb una facilitat que no els hi falta res. Els pares són massa excessius, no els donen oportunitat pel treball, per les lluites, i naturalment no està preparat per enfrontar la vida. Per això hi ha tantes separacions. Aquesta mainada a casa no els falta res, però arriben a casats i no saben res. Per aquest excés de dedicació dels pares, el jovent no està preparat per les dificultats de la vida. Jo faig molts casaments, jo els dic: "ja esteu preparats". Abans hi havia aquella preocupació pel dia de demà.

Hospital Nossa Senhora del Carme.

Parroquians de Resplendor. Al centre, Jaume Llagostera.

I els immigrants que tenim aquí, com ho veieu?

Sóc partidari d'ajudar-los al seu país, obrint empreses allà. Nosaltres en tenim que els preparem per fer de sacerdots al seu país, tenim 5 estudiants del Zaire. Són cultures molt diferents, és difícil que es puguin adaptar aquí. Ells tenen voluntat de tornar a la seva terra. Hauríem d'ajudar més, principalment el govern hauria de facilitar el fet d'obrir-hi empreses allà. Amb això donaríem vida en aquells pobles. Si jo allà els hagués donat menjar i prou, jo no seria res, hem de treballar. Ensenyar-los a guanyar-se el pa de cada dia, amb el seu treball.

Havent viscut trenta anys allà, les coses d'aquí es deuen veure d'una altra manera?

Home, naturalment, però jo sempre m'he adaptat molt fàcilment a les circumstàncies. Els meus estudis els vaig començar a Olot, vaig anar a parar a Castelló, després a Albacete a estudiar filosofia, tres anys, teologia, quatre anys a Segòvia. La meua vida ha sigut sempre així, una mica aventurera. M'he sabut adaptar. No m'he centrat solament en pensar *sóc d'Olot i prou*. El sacerdot ha de ser cosmopolita. No ha de tenir un lligam de res, ha de ser després per treballar on sigui. Hem d'adaptar-nos a les circumstàncies que trobem.

Gent que ha viscut en llocs pobres, quan torna és més exigent, critiquen que aquí llencem moltes coses...

No podem ser egoïstes, l'egoïisme és, potser, el mal de la nostra societat. Som molt egoïstes, jo, jo... i els altres que s'arreglin, això no pot ser. Hem de ser més generosos.

Encara feu el salpàs ?

El salpàs era un mitjà més de conèixer la parròquia, a part de beneir la casa, els animals, el ritualisme. Era un mitjà que el rector tenia per parlar amb les famílies. Jo ho faig molt per això. A vegades hi havia gent malalta, o gent gran, aprofitava i hi parlava, a vegades hi menjava i tot. Així hi tens contacte. Una cosa molt pastoral i molt pràctica.

Jo encara vaig a veure molts malalts. Justament és un dels nostres deures. L'equivocació de molta gent que pensa que quan criden el capellà és per ja donar-li el passaport per l'altre món, això no, és un engany i el malalt agraeix la visita del capellà. També, alguns desenganyats del metge, quan els hi administren els sacraments, es posen bé.

Com és un dia de la seva vida ?

Primer hi ha la part de pregària, d'oració. A més, hi ha la part social. Vaig al col·legi Joan XXIII, tinc les conferències de St. Vicens, ajudem les famílies pobres. Hi ha la part pastoral, confessions, etc. Som capellans de la Providència, i del Cor de Maria. Jo, particularment, no paro.

**Xavier Planagumà
Meius Ferrés**

Església parroquial Resplendor

Quin futur pel Nucli antic d'Olot?

La problemàtica a l'entorn del Nucli antic d'Olot, de la seva rehabilitació o transformació, ha estat una de les constants que apareixen quan es tracten els problemes clau que el conjunt de la ciutat ha d'afrontar.

Quan fa deu anys que es va aprovar el primer Pla Especial d'aquest sector, ja es poden començar a treure conclusions respecte de si s'han aconseguit, almenys en part, els objectius marcats i de si els instruments i les prioritats han estat les més adequades o bé, de si, contràriament, no s'ha aconseguit aturar el procés de degradació d'aquesta àrea central de la Ciutat d'Olot.

Des de 1940 hem volgut recollir l'opinió de diferents sectors amb una relació directa amb el Nucli Antic d'Olot: des dels tècnics redactors dels Plans Especials, passant pels organismes de l'Ajuntament que hi tenen una intervenció més directa i pels veïns i comerciants; també ens ha semblat convenient donar a conèixer el parer dels partits polítics presents a l'Ajuntament.

Deixem a la consideració del lector, probablement coneixedor del Nucli Antic d'Olot, l'elaboració de les pròpies conclusions; malgrat això, i seguint el fil d'alguns dels escrits, no podem deixar de plantejar-nos qüestions tan senzilles com si el Nucli Antic continua o no sent el cor de la ciutat, o sobre si la Plaça Major, més enllà del parèntesi de les Festes, és encara l'espai més representatiu de la ciutat, o respecte al fet de si el nucli antic manté encara el caràcter de punt de trobada i de centre comercial pels olotins...

Amb el risc d'efectuar una valoració massa superficial, el cert és que assistim a un procés, darrerament accelerat, de desplaçament del centre de la ciutat (entès com a àrea comercial, de negocis, de qualitat urbana...) des del Nucli Antic cap a altres indrets de la ciutat i cal témer que si aquesta tendència augmenta i no es recupera la centralitat, difícilment seran assolibles els objectius bàsics de rehabilitació i renovació del Nucli Antic.

Per una visió quasi sentimental del Nucli Antic

s tanta l'acceleració urbanística (remodelacions i enderrocs) que ens ha agafat els últims anys a Olot, que aviat s'haurà de replantejar la mateixa noció del que és el barri antic de la ciutat. És cert que els plans i projectes s'han centrat especialment en el que s'anomena la *vila vella*, el perímetre de les muralles del segle XIII, on les actuacions, bàsicament per la via de l'ensorrament, han capgirat prou la vella fesomia del carrers més rònecs.

Però ara també ja s'anuncien obres puntuals en alguns carrers de la *vila nova*, la xarxa quadriculada de la vila del segle XV, sorgida després dels terratrèmols. De fet, han estat aquests dos nuclis sobre els quals s'ha plantejat el pla rehabilitador del Nucli Antic, una convenció urbanística que ha deixat de banda altres zones que, tard o aviat, també poden rebre el mateix tractament de «part antiga» olotina, com és ara el barri del Pont, el carrer de Sant Miquel o el de les Estires, l'industrial carrer Fontanella, o les vores del Fluvià, per posar uns exemples.

Probablement, ja no val la pena enrogallar-se per discutir la conveniència o no de moltes d'aquestes obres, destinades a esponjar l'espai urbà, per les quals ja no hi ha

massa remei. Les finalitats socials, ben lloables tanmateix, han privat sobre els criteris conservacionistes que, modestament, només es poden sustentar en opinions històriques i sentimentals. El criteri sovint adduït de l'absència de monumentalitat, ha fet que s'hagi destruït el traçat urbà concebut fa segles, i que també s'hauria d'haver considerat, potser, com un valor. Ara, per exemple, la descoberta de les restes de la muralla ha posat de nou la qüestió en primer pla. Pràcticament no hi ha romànic, no hi ha gòtic, no hi ha palaus, és cert, a la vila olotina, però potser algun dia lamentarem no tenir cap mostra històrica de l'habitatge o els carrers que més poden evocar l'època medieval. Algunes cases caldria conservar-les, penso, com a mostra de l'habitatge del segle XVIII, (el cas de l'enderroc de Ca la Miua, al carrer de la Proa, n'ha estat una demostració), i fins de segles anteriors, com encara es rastregen en alguns carrers com: els de Santa Magdalena, la Cendrada, o els mateixos carrerons dels Rentadors o de Sant Antoni.

Què hi diuen els que hi viuen?

1. Hi viu bé, vostè, al nucli antic?
2. Què en pensa, de les reformes que s'hi estan fent?
3. Què hi troba a faltar?

I el mateix es pot dir del traçat de la *vila nova*, que de moment i espero que per sempre, ningú no gosarà modificar. Una xarxa ben dissenyada i aixecada a partir del segle XV, que constitueix, com han assenyalat alguns autors, un exemple notable i certament poc freqüent de vila de nova planta, feta amb criteris urbanístics renaixentistes. En aquest país hem hipertrofiat el valor del romànic (l'art nacional de Catalunya, han arribat a dir), però s'ha de preveure també la importància dels altres segles, per més que l'estretor i la manca de «monumentalitat», els defineixin. S'ha de pensar en la conservació d'una determinada tipologia constructiva, com les cases amb plantes per l'obrador i botiga, per la vivenda i els terrats porxats. Cercar els exemples escassos del XVII i el XVIII. I encara la important i massiva remodelació i centratge de façanes, obertures i balcons que es dugueren a terme a la segona meitat del passat segle.

I amb això no puc deixar de reconèixer les necessitats socials, humanes, que pateix aquest barri, que són sens dubte la base del pla de remodelació del nucli antic. Ni les inexorables lleis de l'urbanisme i l'habitabilitat que desplacen els eixos principals del centre vital olotí. En tot cas, l'enderroc o la simple edificació d'habitatges nous, que sovint són una bofetada estètica a l'entorn, no acaben de resoldre el problema. Solucions urbanístiques que haurien d'anar acompanyades d'una política de revitalització, d'estructuració de serveis, de comerç, de lleure, etc, d'una adequada informació dels seus valors històrics, - que n'hi ha, no ho dubtin -, si no es vol que el barri vell es mori encara més, amb pegats i enderrocs inclosos.

El mateix assentament de la marginalitat, que ha passat, les darreres dècades, de la perifèria al centre d'Olot, no és un fenomen tan nou com sembla. De sempre, el mateix nucli antic olotí s'ha estructurat en zones de diferent consideració social i econòmica, que sovint segueixen els esquemes Nord-Sud. Pensem en les diferències entre el carrer Major i els seus perpendiculars, o la diferent fama i prestigi que, antigament, tenien els quadrants del sector Bonaire-plaça Camp d'en Mas, respecte als de Bellaire-Clivillers. Tota una sèrie de problemes que es poden solventar, tal vegada, amb la construcció de cases dignes, que no tenen perquè destruir els antics traçats dels carrers i poden salvar perfectament algunes façanes, per no desdibuixar el seu caràcter secular. Ni pensar que l'ensorrada ha de foragitar la misèria, l'emigració o la marginalitat olotina que, en tot cas, precisen d'una altra mena d'actuacions. Les solucions, ho sé prou, no són fàcils, però són dels qui penso que potser no farien cap mal algunes modestes dosis de sentimentalisme i d'evocació històrica a l'hora de prendre mesures urbanístiques tan importants, - i necessàries, evidentment -, al Nucli Antic olotí.

Jordi Pujiula

Pla especial de reforma del nucli antic d'Olot - 2ª fase

El Pla Especial de Reforma del Nucli Antic d'Olot desenvolupa les determinacions del Pla General pel barri vell, en tant que concreta l'ordenació urbanística d'aquest sector i els sistemes de gestió necessaris per tal d'executar la reforma urbana que es pretén.

El projecte expressa la voluntat pública de retrobar l'equilibri entre tres situacions que es donaven en el moment de la redacció del mateix:

- l'estructura física dels carrers i edificacions heretades que formen el conjunt històric de la ciutat, de gran valor patrimonial.
- les actuacions ja iniciades en aquell moment, autoritzades al marge d'una planificació especial prèvia, com foren els enderrocs i les noves construccions sobre els carrers de La Proa i Santa Magdalena.
- les noves situacions que en un futur caldria plantejar, amb especial atenció a les condicions d'habitabilitat, la qualitat de l'espai públic, la protecció del patrimoni arquitectònic i urbanístic, i la conservació de l'estructura social del barri.

Així, els principals objectius de l'ordenació proposada foren:

1.- La conservació de l'estructura de carrers existents en tant que formen, des del punt de vista cultural, un dels elements de major interès per la conservació de la memòria urbanística i històrica de la ciutat.

La seva definició morfològica interna prové del segle XV, si bé el seu traçat perimetral pot ser anterior i coincidir amb la fortificació de la vila del segle XII, seguint els actuals carrers Valls Vells i Valls Nous, tal i com els recents treballs d'excavació i enderroc semblen corroborar.

El projecte manté les alienacions històriques i ordena que la reurbanització dels carrers, necessària donat el mal estat de conservació i els greus dèficits que presenten les xarxes d'instal·lacions actuals, es faci de forma que es reforcin els valors històrics d'aquesta trama urbana.

2.- La millora de la qualitat de vida dels residents, pel que afecta a les condicions d'habitabilitat de les vivendes existents o de nova construcció en la zona i a les condicions ambientals dels espais no edificats.

Les edificacions existents sobre els carrers perimetrals del sector d'actuació (carrers del Carme, Plaça del Conill, Valls Nous i 11 de Setembre) han mantingut, degut a la seva situació urbana, unes condicions que permeten la seva conservació i rehabilitació, mentre les situades en les illes centrals interiors han sofert un procés d'abandó que fa, en molts casos, inviable la seva recuperació donat l'estat de ruïna en què es troben.

Aquesta situació de les edificacions interiors, lligada a una estructura parcel·l·lària inadequada per tal de garantir les mínimes condicions de ventilació i il·luminació, que avui dia exigim per a l'habitabilitat de les vivendes, varen aconsellar una actuació de renovació urbana en les àrees més degradades, que permetés per una banda la construcció de nous habitatges en substitució dels existents no recuperables i per una altra el màxim

Berta Buch,
veïna del barri.
Viu davant d'on
han trobat el tros
de muralla.

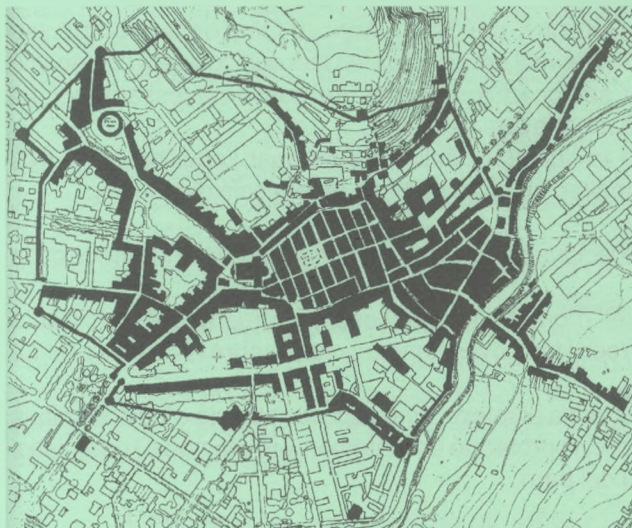
1. Abans no, però ara sí que hi vivim bé, i encara més quan ens ho estan arreglant. Jo em moc perquè ens ho arreglin. Penso que té a veure amb el temps que fa que hi som, hi hem viscut tota la vida, i a casa hi estem bé.

d'esponjament possible d'aquest cor del barri malalt, amb la creació de nous espais lliures que milloressin la qualitat ambiental de la zona.

3.- La protecció dels valors arquitectònics de les edificacions que es conserven. El projecte unifica els criteris de protecció amb els ja plantejats, amb anterioritat, a la resta del barri vell (Pla Especial del Nucli Antic, 1ª Fase) de forma que es garanteixi la millora de la qualitat arquitectònica del conjunt, fent compatibles els usos privats amb la conservació del patrimoni edificat, d'interès públic.

2. Tot just comencen, ja en parlarem de com van. Nosaltres abans teníem el carrer estret. Si en el que tiren a terra hi comencen a fer pisos sense deixar espai, amb els carrers igual d'estrets, no anirem bé. Ara és el moment d'arreglar-ho. Penseu que tothom se'n va a fora a viure, perquè aquí no tenen llum, no poden aparcar. El carrer hauria de ser ample.

El Pla Especial és, doncs, un marc de referència normatiu i la consecució dels seus objectius dependrà principalment de la qualitat en la gestió pública de les seves determinacions, en la voluntat i sensibilitat dels agents públics i privats que intervenen en la seva execució d'acomplir aquests objectius fixats i aplicar els criteris establerts i per últim la participació ciutadana en el procés de renovació del barri, en tant que afecta la qualitat de vida dels residents i la conservació i protecció dels valors culturals, històrics, arquitectònics i urbanístics, que ofereix aquest sector de la ciutat.

Xavier Canosa i Magret
Arquitecte

El Pla Integrat: Una aposta de futur per al Nucli Antic d'Olot

El PINA (Pla Integrat del Nucli Antic d'Olot) va néixer l'abril de 1993 amb la voluntat de potenciar i desenvolupar en tots els seus àmbits el Nucli Antic de la ciutat, coordinant les actuacions de tots els departaments de l'Ajuntament i altres administracions, a la vegada que incorporant la col.laboració de professionals i residents al barri.

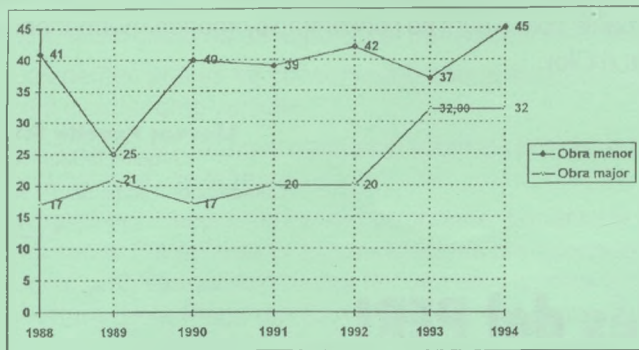
L'Ajuntament d'Olot, en col.laboració amb la Generalitat de Catalunya, està impulsant una profunda transformació del Nucli Antic i Centre Comercial de la ciutat, amb la doble finalitat de retornar-li el seu caràcter residencial, amb l'atractiu que representa la millora de les condicions ambientals (assolellament, espais lliures, infraestructures...) i potenciar-ne el seu paper de punt de trobada dels ciutadans i el seu caràcter eminentment comercial. Cal assenyalar que aquesta transformació no la fan només les administracions públiques, sinó que propietaris, residents i comerciants també vénen actuant amb reformes puntuals o globals dels habitatges i locals comercials.

Referència al Planejament:

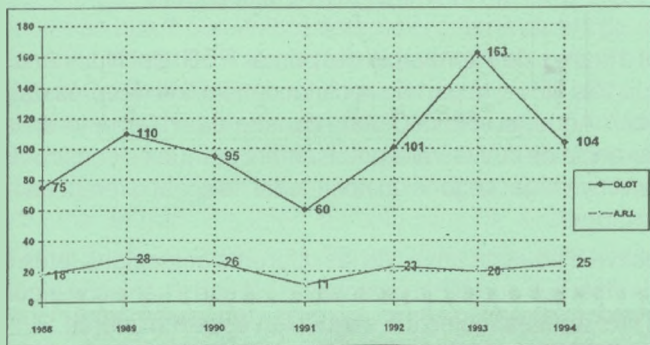
El marc urbanístic que permeté desenvolupar el Nucli Antic, el fixà el Pla General d'Olot l'any 1982 i es concreta amb els plans especials d'aquesta zona urbana, aprovats respectivament el 1986 i 1993. Nogensmenys important són els plans especials que anomenen de «Corona» per l'àrea de Sant Bernat-Estires i Vila Vella-Riu Fluvià, aprovats el 1985 i 1988 respectivament; sense oblidar els diferents projectes d'urbanització i construcció d'habitatges o Espais lliures que han desenvolupat les previsions dels Plans Especials. Es pot constatar amb una simple passejada pel sector, que en el període 1985-95 ha sofert una transformació substancial el paisatge urbà, no només en infraestructures sinó en espais

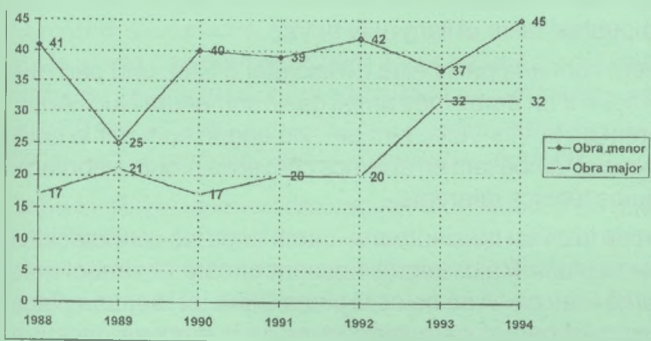
LLICÈNCIES D'OBRES AL NUCLI ANTIC A.R.I

LLICÈNCIES RESTAURACIÓ FAÇANES N. LLICÈNCIES CONCEDIDES

LLICÈNCIES D'OBRES AL NUCLI ANTIC A.R.I

significava la quantitat de 191 milions de pessetes, mentre que les actuacions de l'any 1994 representaven 360 milions de pessetes i el programa de 1995 representa una inversió de 630 milions, sobre la qual es podrà analitzar el seu compliment en finalitzar l'any.

De tota l'obra programada i executada, en són prou significatives les obres de peatonalització i millora que es vénen realitzant al Nucli Antic, la construcció de nous habitatges i espais lliures (Proa, Esglayers, Sant Francesc, Campdenmàs) la propera execució de nous habitatges a la plaça Palau, carrer Bonaire, les intervencions en edificis públics prou significatius del Nucli Antic, com l'Antic Convent del Carme, l'Antic Ajuntament i la futura urbanització de la plaça del Carme o del carrer Sant Rafael.

2.- La Rehabilitació efectuada pels promotors o propietaris vénen reflectits als gràfics de llicències d'obres i rehabilitació concedits al Nucli Antic d'Olot.

3.- L'Oficina de Rehabilitació depèn de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, es troba al Consell Comarcal de la Garrotxa i té caràcter comarcal. En aquest lloc, es fa assessorament i tramiten les subvencions per obres de rehabilitació, a més de donar la informació per tal de rebre els ajuts o crèdits que es poden obtenir. L'Ajuntament d'Olot té establert el programa d'ajuts particularitzats amb exempcions o bonificacions als habitatges i comerços inclosos a l'A.R.I., les obres realitzades en edificis del Catàleg o pla especial de Protecció del Patrimoni i l'arranjament de façanes en mal estat.

4.- La Promoció Comercial i Turística i com a zona de lleure, té relació amb les

lliures i nous habitatges. Amb planejament, gestió i inversions, ha estat el barri o sector de la ciutat que més finançament i realitzacions ha rebut i sofert. En els quadres d'Estadística urbanística municipal, també es pot constatar la sostinguda intervenció particular pel que fa a llicències d'obres.

Els objectius del Pla:

Aquest Pla Integrat i multisectorial està en marxa i en períodes anuals des del 1993. Es poden considerar quatre grans blocs o conceptes que fonamenten el Pla:

- Obra pública d'infraestructures i habitatges.
- Rehabilitació pública i privada d'habitatges.
- Informació, assessorament i ajuts.
- Promoció comercial, turística, i com espai de lleure.

L'Execució del Pla:

1. El compliment del Pla no es pot valorar en tan poc espai escrit i pel nombrós llistat de projectes o actuacions programades. En tot cas, sí que es pot assenyalar que la inversió pública feta l'any 1993 al marge de les actuacions privades de rehabilitació,

3. Falten espais, ja ho he dit. Si no, tot és depriment. Fan falta carrers més amples, arbres, jardins. Que tot sigui més bonic i alegre. Nosaltres, des que no tenim les cases al davant, fins i tot hem canviat de caràcter, les plantes creixen, la gent s'atura al portal a parlar...

accions efectuades per l'Ajuntament per difondre una imatge unitària del Nucli Antic, la promoció turística de la zona i els actes o activitats que es fan a l'àrea del centre de la ciutat com a prova que aquest sector es manté com a punt de concentració, trobada i permanència dels valors de centralitat a la ciutat d'Olot.

Llorenç Panella Soler
Arquitecte Municipal
Coordinador Tècnic del P.I.N.A.

Deu anys després del PERI de la Vila Nova

**José Luis
Amores,**
del Bar El Tura

*1. Ens hi trobem
bé. Ja fa temps
que hi som, i ens
hi hem anat
acostumant, a
viure aquí.*

El 8 d'octubre ha fet 10 anys de l'aprovació del primer PERI del Nucli Antic referit a l'àmbit de la Vila Nova, la part de la ciutat construïda després dels terratrèmols del 1427. Aquesta «Nova Ciutat» construïda en terrenys de la Pia Almoïna, es diferencia de la Vila Vella precisament perquè es construeix de nou, sobre un terreny verge, segons un nou model de ciutat diferent de la que existia fins aleshores.

És un bon moment, amb la perspectiva d'aquests anys i de les diferents actuacions fetes o projectades, per reflexionar sobre els objectius que el Pla proposava i els que s'han aconseguit en aquests anys de vigència i fins i tot aquests objectius segueixen essent d'interès.

És necessari entendre que el pla que es va elaborar, constituïa un marc d'objectius finals ben definits, no es tracta doncs d'un projecte acabat, tancat en si mateix. Aquests objectius finals però s'hauran d'assolir a través de successives actuacions en el temps i en l'espai, que els particulars i l'Administració pública facin al llarg dels anys.

L'àmbit de la Vila Nova que ara veiem com una part petita de la ciutat d'Olot, una part que fins i tot quan ens hi referim no distingim d'un àmbit més ampli que anomenem Nucli Antic, és una part molt diferenciada i diferent de la Vila Vella, tant pel seu origen com per la seva forma. Per aquesta raó ha estat diferenciat també tant en el temps com en la pròpia elaboració dels Plans Especials a càrrec d'equips tècnics diferents.

La Vila Nova sempre ha estat la part de la ciutat més «urbana», amb totes les connotacions que això comporta, és per això que la plaça Major segueix essent encara el símbol més representatiu de la ciutat, el més «urbà», en canvi no ho és la plaça Clarà tot i ser una plaça més gran, inclús més representativa, tant per les característiques de la seva arquitectura porxada com per les dimensions de l'espai. Places com aquesta són les «Places Majors» de moltes ciutats de Catalunya.

Aquesta condició d'urbanitat ha estat la raó per la qual la Vila Nova s'ha anat transformant i adaptant a les diferents situacions de relació amb la resta de la ciutat fruit de diferents èpoques, i aquestes transformacions han estat possibles gràcies a les característiques del traçat de carrers fet el segle XV amb criteris de racionalitat i de l'ocupació de les illes edificables amb un sol propietari, la Pia Almoïna.

Així per exemple els carrers s'han anat urbanitzant d'acord amb els requeriments del trànsit que havien de suportar. Els paviments s'han adaptat a les necessitats d'aquest. I s'ha passat successivament del paviment de terra a l'empedrat, al paviment de llambordes, fins arribar a l'asfalt del carrer dels Sastres com a paviment més adient en els moments de més trànsit de cotxes per aquest carrer. La plaça Major també s'ha urbanitzat de molt diverses maneres en funció del moment històric i de les necessitats. L'edificació ha sofert un procés semblant, els edificis que inicialment serien de dues plantes han canviat i han anat creixent en alçada.

Aquesta evolució fa evident que aquesta àrea de la ciutat no és un monument que s'hagi de conservar congelat en un període històric determinat, tot al contrari, seguint aquest raonament el Pla significava una proposta per seguir endavant adaptant-se a les necessitats actuals. Per això, projectàvem les solucions perquè la Vila Nova segueixi essent el cor de la ciutat, d'una ciutat moderna i que recuperi el seu pes dins el conjunt urbà.

Des d'aquesta perspectiva històrica es projectaven diferents solucions pels diversos elements que donen forma a la ciutat: els carrers i els edificis.

* S'apostava decididament per la peatonalització de la major part dels carrers d'aquesta zona que en el passat havien suportat el trànsit dels diferents mitjans de transport, però que ara no eren capaços de suportar el trànsit dels vehicles actuals.

* Les petites places es conservaven com a subcentres d'activitat al voltant dels quals es podia circular amb vehicle.

* Es proposaven dos tipus d'actuació sobre els edificis, la rehabilitació dels més representatius i la substitució de la resta.

La gestió del Planejament està correctament orientada a la consecució dels objectius previstos en el Pla pel que fa a les actuacions per aconseguir configurar els espais lliures, les places, amb l'adquisició de les finques dels carrers Bellaire, Clivillers i Alfons V, així com l'obertura de la Plaça del Camp d'en Mas al carrer Esglaiers. La urbanització d'aquests espais ha d'actuar com a desencadenant de la sèrie d'actuacions de remodelació i reforma dels edificis que els envolten, tant per la iniciativa privada com per la iniciativa pública.

L'existència d'una gestió conjunta amb el Pla de la Vila Vella també sembla que ha estat un encert en quant que unifica esforços i criteris partint de dos Plans específics per dues parts de ciutat diferents. A les actuacions concretes i als projectes existents hi trobo a faltar uns criteris únics de disseny per a tota l'àrea de la Vila Nova que permetin identificar-la com a tal respecte a altres àrees urbanes i no que apareixin solucions tan diverses com les que resulten de les obres d'urbanització executades fins al moment en les quals apareixen carrers amb diferents tipus de secció i de paviment. L'aposta de futur que el Pla significava s'hauria de traduir a totes les solucions de disseny i materials, és per això que no trobo adient el fet de conservar els paviments de llambordes de basalt que són un paviment incòmode per caminar-hi, com si fos una pràctica d'arqueologia. Al contrari, cal adoptar un paviment modern, net i apte per caminar-hi amb la qualitat necessària per fer agradable el passeig per la zona i amb una tonalitat menys fosca que l'habitual fins avui. Aquests criteris s'haurien d'adoptar per tots els elements urbans: llumeneres, bancs, paviments, rètols, etc...

El mateix s'hauria de dir del disseny de les Places que són els elements al voltant dels quals s'estructuraven les quatre àrees peatonals del Nucli Antic, s'han de dissenyar d'acord amb uns criteris funcionals i de materials semblants, amb una visió més global de la seva posició respecte al total de la zona, cosa que no apareix en els diferents projectes i dibuixos de les actuacions de 1994 i les previstes per 1995.

Seria també el moment de procedir a un estudi més acurat, que el contingut en el Pla, dels edificis d'interès històrico-arquitectònic que s'haurien de conservar i l'elaboració d'algun projecte de rehabilitació en aquesta direcció. També seria interessant d'iniciar alguna actuació de substitució de l'edificació existent en les zones dels carrers interiors en què el Pla ho proposava amb la finalitat de crear nova superfície comercial, sense oblidar que l'objectiu últim que es persegueix és el fet que la gent continuï vivint i utilitzant aquesta part de la ciutat.

Joaquim Vayreda i Casadevall

Arquitecte (Redactor del Pla Especial del Nucli Antic-Vila Nova.)

Actuacions portades a terme per l'empresa municipal GUOSA

any 1991 l'Ajuntament d'Olot va iniciar un pla d'actuació destinat a la rehabilitació del nucli antic de la ciutat. Aquest pla es va idear amb el convenciment que les transformacions urbanístiques puntuals, per elles mateixes, no serien suficients per assolir l'objectiu proposat sinó que es feia indispensable una intervenció integral que procurés la revitalització social i econòmica del sector.

En aquest sentit, l'Ajuntament va considerar la creació d'un nou instrument, l'empresa municipal GUOSA (Gestora Urbanística Olotina, SA), que actua com un òrgan de gestionament el qual, en col.laboració amb el PINA (Pla integral del nucli antic), ha de coordinar el conjunt d'actuacions que hauran de permetre el correcte desenvolupament del sector vell de la ciutat.

2. Totes les reformes són bones. Ara estan donant més claror i el barri és més obert a tothom. En el nucli antic es diu que hi ha inseguretats, i jo he de dir que nosaltres, que tenim aquest bar, no hem tingut mai cap problema.

3. Faltaria vigilància, i també més il.luminació.

D'acord amb els plans especials «Nucli Antic 1», redactat per l'arquitecte Joaquim Vayreda i Casadevall i «Nucli Antic 2», redactat per l'arquitecte Xavier Canosa i Magret, el Consell de GUOSA va marcar unes actuacions públiques molt concretes atès que el sistema de «picoteix» que tan sovint s'utilitza en aquests casos, no solament resultaria totalment improcedent sinó que ens abocaria a la mateixa situació de la qual es pretén sortir.

Actuacions programades en el pla especial «Nucli Antic 1»

CARRER ESGLAIERS

Nova construcció de vivendes socials, locals comercials i places d'aparcament en el C/ Esglaiers, amb la col.laboració d'INCASOL i de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge. (En fase de lliurament dels habitatges)

PLAÇA CAMP D'EN MAS

Compra i enderroc de les cases núm. 4,5 i 7 de la plaça Camp d'en Mas i núms. 21,23 i 25 del C/ Verge del Portal.

Del terreny que n'ha resultat, una part es destina a la nova construcció d'onze habitatges en règim de lloguer i la resta a l'ampliació de la plaça Camp d'en Mas.

(En fase de construcció)

ILLA CARRERS ALFONS VÈ, CLIVILLERS I BELLAIRE

Compra i posterior enderrocament de les cases 8,10, 12 i 14 del carrer Alfons Vè i núm. 16 del C/ Clivillers. La totalitat del sòl que en resulti està destinat a espai públic.

(La data fixada per portar a terme aquesta actuació se situa entre els anys 1995 i 1997)

Actuacions programades en el Pla Especial «Nucli Antic 2»

CARRER PROA 14 I 16 I SANTA MAGDALENA 3,5 I 7

Compra i posterior enderrocament de les cases 14 i 16 del C/ de Proa i núms. 3,5 i 7 del C/ Santa Magdalena.

Del terreny que en resulta una part va destinat a la nova construcció d'un edifici de 16 habitatges, 2 locals comercials i 13 aparcaments. D'aquests 16 habitatges, 8 estaran destinats a la venda i els altres 8, en règim de lloguer, restaran com a propietat de GUOSA.

La resta de sòl es destinarà a la creació d'una nova plaça pública d'aproximadament 500 m².

(L'obra de nova construcció es va dur a terme durant els anys 1992 i 1993 i està prevista la finalització de l'ordenació dels nous espais públics pel 1996).

CARRER CENDRADA

Amb l'objectiu de regularitzar les noves alineacions del C/ Cendrada, es procedeix, amb càrrec a GUOSA, a l'enderrocament de la casa núm. 1 d'aquest carrer. (Obra realitzada l'any 1994).

«Unitat d'Actuació 7»

La «Unitat d'Actuació 7» comporta, en una primera fase, la compra i posterior enderrocament de les cases situades en el C/ Santa Magdalena núms. 14, 16 i 18 -el pati posterior de les quals arriba fins al C/ Cendrada- i dels magatzems situats en el C/ Onze de Setembre, núms. 1 i 3.

(Obra realitzada entre els anys 1993 i 1994).

Enderroc primera fase

Una segona fase prevista entre els anys 1995 i 1997 comporta la compra i enderrocament de les cases situades en el C/ Santa Magdalena 20 i 22 i C/ Onze de Setembre 5 i 7. Sobre el solar que en resulti s'edificarà un edifici en forma de «L» i la resta estarà destinat a un nou espai públic amb una superfície aproximada de 780 m².

«Unitat d'Actuació 2 i 4»

Es pretén, en diverses etapes però de manera continuada, el buidat total de l'illa delimitada pels carrers Aigua, Valls Vells, passatge Santa

*En primer terme: enderroc Plaça Camp d'en Mas.
En segon terme: nova construcció del c. Esglaiers.*

Cristina i carrers de la Llosa i de la Proa.

Una part de l'esmentada illa està enderrocada i es preveu que en el curs dels anys 1996 / 2000 ho estarà en la seva totalitat.

La realització de les actuacions previstes, i d'altres que en el transcurs del temps es considerin prioritàries, hauria de servir d'incentiu perquè els propietaris d'habitatges del nucli antic i també els agents privats realitzin obres de rehabilitació parcial o integral en aquesta zona. Això és, de manera molt resumida, el que

pretén l'Ajuntament d'Olot a fi de recuperar un dels sectors més degradats de la ciutat i elevar el nivell de vida no solament dels seus habitants, sinó de la resta de ciutadans que també se'n beneficiaran atès que cap sector no es pot considerar de manera aïllada i els problemes que afecten un barri, per més que tinguin unes característiques ben específiques, repercuteixin en el conjunt de la ciutat.

Llorenç Panella
Arquitecte

Des del barri

L'opinió de l'Associació de Veïns i Comerciants del Nucli Antic d'Olot sobre les actuacions en aquest àmbit és diferent si es tracta de valorar les actuacions urbanístiques o bé si es tracta de l'aplicació del Pla Integrat del Nucli Antic (PINA).

Resumint, hem de considerar que les obres fetes al Nucli Antic d'Olot creiem que han sigut satisfactòries en el seu conjunt, ja que l'objectiu d'esponjar, donar més llum al centre i portar gent nova a viure-hi s'està complint. Sobre el fet de si tan enderrocar no era convenient i que valia la pena només rehabilitar, nosaltres hi estem d'acord en part. La zona de la Placeta del Campdenmàs era convenient derruir-la i fer-la de nou, ja que les edificacions que hi havia estaven en un estat ruïnós i alguna d'elles ni tan sols tenia els serveis bàsics de sanitat exigibles avui; a més, aquesta obra no és només un edifici, sinó que va acompanyada d'una placeta, enllumenat, jardineria, instal·lacions soterrades noves, etc. L'obra del carrer Proa segueix la mateixa línia, així com les de l'Avinguda 11 de Setembre, que han obert espai al barri, donant-li llum i espais verds, fent més atractiu el viure i el passeig. En canvi, al carrer del Montcarmel, l'obra ha sigut de rehabilitació creant uns estudis al costat de la zona estudiantil. L'obra del carrer Esglaiers ha donat una habitabilitat a una zona de descampats, contemplant les placetes per a l'esbarjo de la mainada i la gent gran, i de la mateixa manera seguiran les obres del carrer Clivillers. La recuperació de la vora del riu Fluvià també segueix la mateixa política.

Sobre l'arranjament dels carrers, en fi, salta a la vista que tothom hi ha sortit guanyant, els comerços i els vianants, carrers a un nivell, zones tancades al trànsit, zones amb tancament discontinu, nou enllumenat, clavegueram nou, tant la xarxa elèctrica com la del gas i de telefònica han estat soterrades, la qual cosa fa el paisatge urbà més agradable a la vista, no pas amb tots els cables penjant de façana a façana; i ara amb les noves actuacions del

2. Em semblen molt bé. Si hi ha cases velles, s'han de fer noves, és clar. Però que paguin als que fan marxar d'aquestes cases.

3. Falta feina. Si tinc feina, ja en tinc prou. Sempre falten coses, cadascú s'ho sap.

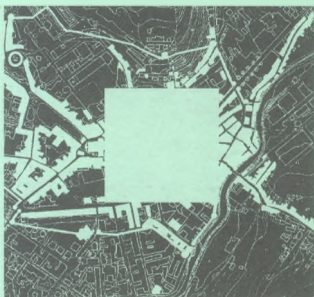
carrer de Sant Rafael i de la plaça del Carme, és segur que se seguirà fent el tomb cap a un millor i més agradable nucli per a viure-hi, no tan sols per a bé del comerç. No obstant, és cert que queden moltes coses per arreglar de forma immediata, com per exemple la il.luminació de la plaça Major, el propi carrer Major, el carrer del Carme, així com també tota la zona del carrer Bonaire, però, són calés i temps per anar-ho fent. Tal com dèiem, en el termini d'un any tindrem la nova Biblioteca al carrer Major, la nova plaça del Carme, el carrer Sant Rafael i probablement la il.luminació de la plaça Major ja acabat del tot, i l'inici de les altres actuacions que tenen en cartera. En resum, creiem que l'actuació és bona i la idea global excel.lent, però falta molt per fer i ja veurem els resultats. Esperem, com dèiem, que un cop tot sigui acabat, funcioni tan bé com a les zones ja arranjades.

Sobre el PINA podem dir que aquesta Associació forma part d'aquesta Organització i la feina portada era important, sobre tot per unificar criteris sobre

diferents punts de vista sobre els temes que ocupen el «Pla», que són habitatge, urbanització, rehabilitació, promoció comercial i turística, promoció com a espai de lleure, seguretat ciutadana, millora medioambiental, suport informatiu i publicitari. Aquest organisme va ser constituït el 22 d'Abril de l'any 1993 i durant aquest temps, a part dels temes urbanístics, es van portar a terme campanyes engrescadores a la ciutat, com per exemple recolzar de forma incondicional a la penya AOAPIX amb el seu gegant i les activitats que portaren a terme, la campanya de regalar tiquets d'aparcament a les zones blaves i pàrquings privats, plànols informatius, punts estàtics d'informació, cabines telefòniques, exposicions de flors i plantes a l'Hospici (essent una d'elles la primera trobada de Bonsais més important de la província, gràcies a la iniciativa de l'Associació de Bonsais de la Garrotxa), fomentar temes caiguts una mica en el racó; com la Fira de l'Alimara, el Mercat d'Artesania... En fi, crear i ajudar a tota associació que tingui interès per fer activitats. Però, ja que sabem que sempre existeix un però, quan arran de les passades eleccions municipals, amb el canvi del Patronat per la Macroàrea, la creació de noves Regidories i altres innovacions, auguraven una bona entesa entre el poder polític i el ciutadà de peu, organitzat en associacions pel millor funcionament de la ciutat en general. I tot es va acabar, si ho enteneu bé, no es va convocar mai més cap PINA. L'última convocatòria va ser el 25 de gener d'aquest any. El motiu, misteri, ningú no es pronuncià, i veient aquest «mutis», nosaltres amb data 27 del corrent, interposem escrit a l'Alcaldia demanant que es convoqui el PINA, com a membres que som hi tenim el dret.

Però, ja veurem que passa...

Gràcies per demanar-nos l'opinió sobre aquests temes i per voler escoltar-no; creguin que és força difícil.

Associació de Veïns i Comerciants del Nucli Antic d'Olot

Un problema de ritme

recuperar el Centre Antic d'Olot és aconseguir que la gent del barri hi visqui bé, que els olotins l'utilitzin i que, tant nosaltres com els visitants, traiem partit de l'atractiu que la història i el temps li dona.

Aquest és un objectiu amb el qual tots estem d'acord, no només els olotins, sinó tots els pobles que tenen la sort de tenir una part antiga. A molts llocs de Catalunya i d'Espanya, l'arribada de la democràcia va significar la possibilitat d'influir poderosament en aquest projecte.

Recordo que, coincidint amb la pintada i millora interior de les cases de la vora de l'Onyar a Girona i durant les eleccions municipals del 83, l'Arcadi Calzada, en un debat electoral fet a l'antiga discoteca "Novel", va assegurar que, si ell era escollit alcalde, Olot entraria dins d'un Pla (va citar fins i tot el número del DOG) de ciutats amb centres històrics monumentals de rehabilitació, juntament amb Barcelona, Girona i Besalú, entre altres. Va ser un tret de sortida. Ara, és a punt de començar la construcció de tota la zona de l'antiga Cooperació i, quan acabi, s'haurà baixat la bandera del temps per al nostre Centre Antic. En aquell moment, si no s'ha aconseguit l'empenta suficient, costarà molt més. El Centre d'Olot s'haurà desplaçat amb tota la capacitat d'atracció.

Estem d'acord amb l'objectiu final i també amb el mètode, en canvi, les nostres discrepàncies estan en la voluntat i el ritme. El planteig que s'ha fet a Olot és correcte, començar amb els plans urbanístics, i primer amb les zones del seu voltant per tal d'obrir-lo. Aconseguir diners públics i privats per estimular les obres. Enderrocar les cases més velles, eixamplar el barri amb petites zones verdes i construir de nou. Fer vivendes bé de preu de compra o de lloguer per animar a viure-hi. Mantenir i ampliar serveis públics per augmentar-ne la vitalitat. Disposar d'una entitat àgil que promogui i gestioni, com és el cas de GUOSA. Tots aquests passos s'han fet, i ben fets.

En canvi, comparat amb altres ciutats, ha costat tant avançar...! El Pla Especial de la zona entre el Carme i la Plaça Palau i el de vora el riu al costat del pont de Santa Magdalena, tot just es van aprovar durant el 94. Els pressupostos municipals han tardat anys a destinar diners per a compra i promoció, GUOSA no va començar a tenir recursos fins l'any 92. El diàleg amb els veïns no va començar fins a la creació del PINA, l'any 93 (el qual, des de les eleccions municipals, no ha tornat a reunir-se més). Llevat d'aquest període de temps, amb en Joan Corominola, cap més altre polític ha estat delegat amb responsabilitat directa. L'Ajuntament ha marxat del Centre Antic provocant una pèrdua de vitalitat de la zona.

La nostra discrepància es troba en aquesta absència de voluntat que porta a Olot, com en tantes altres coses, a remolc de l'estat d'ànim i de les aspiracions d'en Pere Macias i a no portar a la pràctica les idees.

Quan moltes ciutats es plantegen ampliar les zones de vianants, aquí encara costa tancar el Rengle els dissabtes al matí, aprofitar les obres del carrer Hospici per deixar-lo a un sol nivell o tancar el trànsit a partir de la Plaça de l'Àngel.

No es pacta amb els veïns una "peatonalització" a petites passes durant els vespres i dissabtes ni habilitar possibles mesures per començar-hi a anar, com podria ser canviar el sentit de circulació del Carrer Major des de la Plaça del Carme fins a la Plaça del Gegants, trencant la dinàmica de camí ràpid de pas. (Modèstia a part, mesures presentades totes elles pel nostre Grup). Quan en altres ciutats, els mateixos veïns i comerciants exigeixen i paguen les millores, aquí, l'Equip de Govern no ha fet cap gestió per aconseguir una rehabilitació pactada dels pisos de lloguer, com tampoc no ha mostrat cap intenció de posar d'acord els botiguers i propietaris per tornar a obrir els aparadors tancats. (Totes dues coses proposades pel PSC i aprovades en Ple)

Quan altres barris antics es converteixen en la zona més segura i tranquil·la, aquí, la falta de diàleg amb els veïns, les picabaralles amb la Guàrdia Civil i la falta d'un model per a la Policia Municipal, mantenen al barri com un lloc sorollós i poc segur.

Quan es planteja la nova Biblioteca a l'edifici de l'Antic Ajuntament per donar vida al Barri, s'oblida l'enorme esforç, en temps i economia, que ha significat endur-se l'Ajuntament a Can Joanetes (només cal recordar que es van desviar diners que venien per a rehabilitar el Carme per al nou Ajuntament), més el cost que significa per a la Ciutat perdre la bona actual biblioteca, com els diners que costarà l'obra nova.

El Centre Antic d'Olot és la demostració palpable que, en política, compta molt el projecte i el mètode però que, tant com ell, el que val és la capacitat de gestió, la capacitat de posar d'acord voluntats, les prioritats i l'empenta continuada en el temps.

Albert Bramon

Cap del Grup Municipal del PSC

carrer de Sant Rafael i de la plaça del Carme, és segur que se seguirà fent el tomb cap a un millor i més agradable nucli per a viure-hi, no tan sols per a bé del comerç. No obstant, és cert que queden moltes coses per arreglar de forma immediata, com per exemple la il.luminació de la plaça Major, el propi carrer Major, el carrer del Carme, així com també tota la zona del carrer Bonaire, però, són calés i temps per anar-ho fent. Tal com dèiem, en el termini d'un any tindrem la nova Biblioteca al carrer Major, la nova plaça del Carme, el carrer Sant Rafael i probablement la il.luminació de la plaça Major ja acabat del tot, i l'inici de les altres actuacions que tenen en cartera. En resum, creiem que l'actuació és bona i la idea global excel.lent, però falta molt per fer i ja veurem els resultats. Esperem, com dèiem, que un cop tot sigui acabat, funcioni tan bé com a les zones ja arrançades.

Sobre el PINA podem dir que aquesta Associació forma part d'aquesta Organització i la feina portada era important, sobre tot per unificar criteris sobre diferents punts de vista sobre els temes que ocupen el «Pla», que són habitatge, urbanització, rehabilitació, promoció comercial i turística, promoció com a espai de lleure, seguretat ciutadana, millora medioambiental, suport informatiu i publicitari. Aquest organisme va ser constituït el 22 d'Abril de l'any 1993 i durant aquest temps, a part dels temes urbanístics, es van portar a terme campanyes engrescadores a la ciutat, com per exemple recolzar de forma incondicional a la penya AOAPIX amb el seu gegant i les activitats que portaren a terme, la campanya de regalar tiquets d'aparcament a les zones blaves i pàrquings privats, plànols informatius, punts estàtics d'informació, cabines telefòniques, exposicions de flors i plantes a l'Hospici (essent una d'elles la primera trobada de Bonsais més important de la província, gràcies a la iniciativa de l'Associació de Bonsais de la Garrotxa), fomentar temes caiguts una mica en el racó; com la Fira de l'Alimara, el Mercat d'Artesania... En fi, crear i ajudar a tota associació que tingui interès per fer activitats. Però, ja que sabem que sempre existeix un però, quan arran de les passades eleccions municipals, amb el canvi del Patronat per la Macroàrea, la creació de noves Regidories i altres innovacions, auguraven una bona entesa entre el poder polític i el ciutadà de peu, organitzat en associacions pel millor funcionament de la ciutat en general. I tot es va acabar, si ho enteneu bé, no es va convocar mai més cap PINA. L'última convocatòria va ser el 25 de gener d'aquest any. El motiu, misteri, ningú no es pronuncià, i veient aquest «mutis», nosaltres amb data 27 del corrent, interposem escrit a l'Alcaldia demanant que es convoqui el PINA, com a membres que som hi tenim el dret.

Però, ja veurem que passa...

Gràcies per demanar-nos l'opinió sobre aquests temes i per voler escoltar-no; creguin que és força difícil.

Associació de Veïns i Comerciants del Nucli Antic d'Olot

Un problema de ritme

recuperar el Centre Antic d'Olot és aconseguir que la gent del barri hi visqui bé, que els olotins l'utilitzin i que, tant nosaltres com els visitants, traïem partit de l'atractiu que la història i el temps li dona.

Aquest és un objectiu amb el qual tots estem d'acord, no només els olotins, sinó tots els pobles que tenen la sort de tenir una part antiga. A molts llocs de Catalunya i d'Espanya, l'arribada de la democràcia va significar la possibilitat d'influir poderosament en aquest projecte.

Recordo que, coincidint amb la pintada i millora interior de les cases de la vora de l'Onyar a Girona i durant les eleccions municipals del 83, l'Arcadi Calzada, en un debat electoral fet a l'antiga discoteca "Novel", va assegurar que, si ell era escollit alcalde, Olot entraria dins d'un Pla (va citar fins i tot el número del DOG) de ciutats amb centres històrics monumentals de rehabilitació, juntament amb Barcelona, Girona i Besalú, entre altres. Va ser un tret de sortida. Ara, és a punt de començar la construcció de tota la zona de l'antiga Cooperació i, quan acabi, s'haurà baixat la bandera del temps per al nostre Centre Antic. En aquell moment, si no s'ha aconseguit l'empenta suficient, costarà molt més. El Centre d'Olot s'haurà desplaçat amb tota la capacitat d'atracció.

Estem d'acord amb l'objectiu final i també amb el mètode, en canvi, les nostres discrepàncies estan en la voluntat i el ritme. El planteig que s'ha fet a Olot és correcte, començar amb els plans urbanístics, i primer amb les zones del seu voltant per tal d'obrir-lo. Aconseguir diners públics i privats per estimular les obres. Enderrocar les cases més velles, eixamplar el barri amb petites zones verdes i construir de nou. Fer vivendes bé de preu de compra o de lloguer per animar a viure-hi. Mantenir i ampliar serveis públics per augmentar-ne la vitalitat. Disposar d'una entitat àgil que promogui i gestioni, com és el cas de GUOSA. Tots aquests passos s'han fet, i ben fets.

En canvi, comparat amb altres ciutats, ha costat tant avançar...! El Pla Especial de la zona entre el Carme i la Plaça Palau i el de vora el riu al costat del pont de Santa Magdalena, tot just es van aprovar durant el 94. Els pressupostos municipals han tardat anys a destinar diners per a compra i promoció, GUOSA no va començar a tenir recursos fins l'any 92. El diàleg amb els veïns no va començar fins a la creació del PINA, l'any 93 (el qual, des de les eleccions municipals, no ha tornat a reunir-se més). Llevat d'aquest període de temps, amb en Joan Corominola, cap més altre polític ha estat delegat amb responsabilitat directa. L'Ajuntament ha marxat del Centre Antic provocant una pèrdua de vitalitat de la zona.

La nostra discrepància es troba en aquesta absència de voluntat que porta a Olot, com en tantes altres coses, a remolc de l'estat d'ànim i de les aspiracions d'en Pere Macias i a no portar a la pràctica les idees.

Quan moltes ciutats es plantegen ampliar les zones de vianants, aquí encara costa tancar el Rengle els dissabtes al matí, aprofitar les obres del carrer Hospici per deixar-lo a un sol nivell o tancar el trànsit a partir de la Plaça de l'Àngel.

No es pacta amb els veïns una "peatonalització" a petites passes durant els vespres i dissabtes ni habilitar possibles mesures per començar-hi a anar, com podria ser canviar el sentit de circulació del Carrer Major des de la Plaça del Carme fins a la Plaça del Gegants, trencant la dinàmica de camí ràpid de pas. (Modèstia a part, mesures presentades totes elles pel nostre Grup). Quan en altres ciutats, els mateixos veïns i comerciants exigeixen i paguen les millores, aquí, l'Equip de Govern no ha fet cap gestió per aconseguir una rehabilitació pactada dels pisos de lloguer, com tampoc no ha mostrat cap intenció de posar d'acord els botiguers i propietaris per tornar a obrir els aparadors tancats. (Totes dues coses proposades pel PSC i aprovades en Ple)

Quan altres barris antics es converteixen en la zona més segura i tranquil·la, aquí, la falta de diàleg amb els veïns, les picabaralles amb la Guàrdia Civil i la falta d'un model per a la Policia Municipal, mantenen al barri com un lloc sorollós i poc segur.

Quan es planteja la nova Biblioteca a l'edifici de l'Antic Ajuntament per donar vida al Barri, s'oblida l'enorme esforç, en temps i economia, que ha significat endur-se l'Ajuntament a Can Joanetes (només cal recordar que es van desviar diners que venien per a rehabilitar el Carme per al nou Ajuntament), més el cost que significa per a la Ciutat perdre la bona actual biblioteca, com els diners que costarà l'obra nova.

El Centre Antic d'Olot és la demostració palpable que, en política, compta molt el projecte i el mètode però que, tant com ell, el que val és la capacitat de gestió, la capacitat de posar d'acord voluntats, les prioritats i l'empenta continuada en el temps.

Albert Bramon

Cap del Grup Municipal del PSC

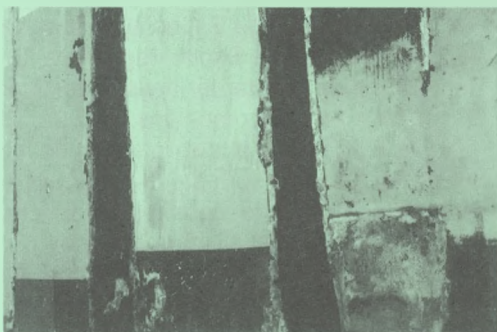

Inversió i bon gust, aquest és el repte

La rehabilitació del centre d'Olot pateix de dos mals : l'exasperant lentitud amb què s'executa i la falta d'una línia d'actuació coherent i única. La part urbanística de la rehabilitació avança tan parsimoniosament perquè durant aquests anys **l'Ajuntament ha concentrat el gruix de la inversió municipal en altres llocs de la ciutat** com a can Joanetes, als vials, al Teatre o a les noves urbanitzacions, i no ha invertit pràcticament res al centre històric.

No hi ha hagut diners per fer les noves places que han de desdensificar el barri, ni per peatonalitzar i il·luminar els carrers més estrets, ni per fer els grans aparcaments públics i gratuïts que potenciaran el comerç, ni per crear un centre cívic que impulsi la vida associativa. Tret del carrer dels Sastres, que és una obra mal feta però que tenia pretensions, les intervencions municipals s'han limitat a treure les llambordes d'alguns carrers (Baix del Tura, Serra i Ginesta...) per acabar el Passeig de Barcelona, a la campanya de neteja de les façanes de la Plaça Major, a peatonalitzar els carrers petits menys degradats (Om, Carnisseries, Nou de Sant Antoni) i a reformar - al meu entendre molt correctament - els voltants de la Plaça de l'Àngel. Tot plegat ha costat molt pocs diners, sobretot si tenim en compte que hi ha hagut subvencions substancials com la de l'Hipermercat Consum de Sant Miquel. I el que és més greu, sovint s'ha fet amb poca gràcia (carrer del Tura) i sense unitat de criteris (paviments diferents, en alguns carrers no es treu el filam d'electricitat i telèfons i en d'altres sí,...).

Un capítol a part mereix la rehabilitació dels habitatges que, segons el meu parer, és la part essencial del projecte perquè **només consolidant en el barri una població socialment equilibrada podem reimpulsar el comerç i potenciar el Nucli Antic com a punt de trobada i de relació**. La lentitud en aquest camp té el seu origen en la decisió de l'equip de govern, plasmada en el Pla Especial de Rehabilitació, de deixar en mans de la iniciativa privada la rehabilitació dels habitatges. En els primers anys, l'única mesura

que es va prendre va ser crear una oficina d'informació i canalització de subvencions per aquells propietaris que volguessin rehabilitar la seva casa. Com era de preveure en un barri vell sense una gran personalitat urbanística o històrica, i amb una estructura de la propietat tan repartida com mal ordenada (finques molt estretes, o llargarudes, mal ventilades, amb materials de construcció poc nobles i envellits, etc..) la iniciativa privada no va tenir capacitat per tirar endavant el pla rehabilitador i el barri es va continuar degradant a gran velocitat. No va ser fins als inicis del passat mandat que l'equip de govern municipal va acceptar, com venia reclamant l'oposició d'esquerres, que l'Ajuntament havia de prendre la iniciativa rehabilitadora. I va optar per crear una societat anònima de gestió urbanística sense dotarla de capital per invertir. Per tant, li va restringir la seva activitat a comprar i vendre amb criteris purament de mercat. Aquesta limitació, lligada a una falta de sensibilitat manifesta dels seus gestors, ha transformat la rehabilitació del barri vell en un pur enderroc d'illes de cases i en la construcció de noves edificacions que sovint no s'han integrat en el barri. Cal, a partir d'ara, **ser més curós en les noves edificacions per fer compatibles les servituds de la confortabilitat i la rendibilitat dels nous habitatges amb el manteniment de la personalitat tradicional del barri**. També cal trobar els diners per poder posar al mercat pisos de lloguer per evitar que els olotins amb menys recursos no hagin de fugir del barri i per millorar les condicions de vida dels pisos que ja són habitats (fer lavabos i cuines noves, ventilacions, millorar les escales, etc...)

En dues paraules i com a conclusió, el barri antic d'Olot té plantejats molts reptes pels propers anys però només es podran dur a terme si l'Ajuntament inclou aquest barri entre les seves prioritats inversores.

Joan Barnades i Puigferrer

 ERC

És tard, però encara hi som a temps

vui més que mai, i per tal de contrarrestar la individualització exagerada en què les noves tecnologies, les relacions laborals i els usos privats, han situat l'activitat humana, ens cal recuperar els espais on els ciutadans poguem redescobrir l'escènica de les «polis», és a dir, relacionar-nos, intercanviar afablement productes i idees, espais on poder passejar, jugar i viure fora dels ritmes frenètics que ens hem imposat.

Cal retornar el protagonisme de les ciutats als seus usuaris: els ciutadans.

Això pressuposa, en el Nucli Antic d'Olot, actuar en tres línies principalment:

1. Peatonalització intensiva de tots els carrers del Nucli Antic: Illa peatonal compresa des del Firal inclòs fins a la plaça del Carme i del Carrer Nou al carrer Sant Bernat. Iniciar l'estudi d'una possible extensió cap a la zona del Pont de Santa Magdalena, aprofitant el nou pont de sortida de l'estació d'autobusos.

Desaparició progressiva de les voreres i conservació de les llambordes en la zona central del paviment.

Horaris de càrrega i descàrrega limitats a les primeres hores del matí i de la tarda.

Circulació permesa als residents, prèvia identificació, només per a aparcament.

2. Rehabilitació d'habitatges

Exempció o reducció substancial de les llicències d'obres a aquelles que pretenguin la rehabilitació dels habitatges del nucli antic. Incentivar des de l'Ajuntament la concessió de crèdits tous als nous compradors.

Promoure un concurs arquitectònic que possibiliti la reutilització de les vivendes actuals cap a un nou concepte de vivenda que prioritzi les relacions veïnals per sobre de la privacitat, amb la intenció de rejuvenir la població actual del nucli antic.

3. Reorientació del comerç i dels usos públics

Estem convençuts que la peatonalització de la zona ha d'ésser un punt important per a la revitalització del comerç, però caldria també, per tal de fer-lo competitiu, incentivar la seva modernització i especialització.

Així mateix, cal recuperar per a usos culturals i lúdics aquells espais industrials en desús, que el seu estat de conservació ho permeti.

Aquestes actuacions no són cap descobriment, altres ciutats i pobles fa temps que ja han començat el procés de recuperació dels seus nuclis vells i sortosament tenim moltes experiències per a contrastar. Cal però que oblidem la idea excessivament provinciana de *'l'Olot diferent de tot i de tots'*, perquè és ben clar que, una ciutat que no valori el seu patrimoni, és una ciutat condemnada a l'anonimat i a l'ostracisme

Pep Fargas.

Inciativa per Catalunya - Els Verds

El nucli antic des del punt de vista de l'ajuntament

Parlar del nucli antic obliga a reflexionar sobre un conjunt d'aspectes urbanístics, econòmics, demogràfics i socials que s'interrelacionen.

Per pròpia responsabilitat administrativa, he de referir-me en primer lloc al tema urbanístic. El fet de desenvolupar, "rehabilitar", aquest tipus de sòl mitjançant el planejament, que anomenarem *Pla especial de reforma interior*, porta a dues implicacions: la primera, permetre que l'administració prengui

la iniciativa en un nou disseny urbà d'acord amb els criteris d'esponjament: més sòls lliures i de millors condicions d'habilitat. La segona conseqüència porta a un repartiment desigual en relació als aprofitaments de les finques preexistents que caldrà esmenar mitjançant tècniques de distribució de càrregues i beneficis en àrees de repartiment. Si bé el primer

objectiu s'assoleix satisfactòriament, la seva posada en pràctica comporta la transformació substancial dels elements preexistents en el sòl -carrers, places, divisions de la propietat, edificació..., transformació que s'aconsegueix per mitjà d'unitats de sòl que constitueixen les àrees on s'estableixen la necessària solidaritat de càrregues i beneficis. No obstant això la pràctica inexistència d'aquest últim component "el benefici", ha comportat que l'Ajuntament, mitjançant l'empresa pública GUOSA, i la Generalitat, amb la Direcció General d'Habitatge i el Departament de Comerç, Consum i Turisme, hagin incidit en actuacions de tots coneguts: carrer de la Proa, Estires, plaça de l'Àngel, i de Campdenmàs, el Carme, Bonaire... per mitjà de compres i expropiacions puntuals, juntament amb la construcció de nous sistemes viaris i edificis, trencant el sistema d'execució per polígons d'acord amb el principi d'eficàcia.

No és pretensió d'aquest article, ni crec que les actuacions en el Nucli Antic d'Olot tinguin la suficient incidència, per entrar a discutir sobre la clàssica polèmica de fins on ha d'arribar la intervenció pública en la política de sòl, lluny de la coneguda discussió que Solchaga i Borrell varen mantenir en les pàgines d'*El País* sobre la discrecionalitat dels poders públics.

Podem dir, això sí, que la intervenció administrativa ha estat decisiva a l'hora d'impulsar el PERI ja que ha estalviat el llarg procés de reparcel·lació que porta a propietaris a posar-se d'acord per tal d'urbanitzar i reconstruir, i crear nous assentaments d'habitatges a preus inferiors als que el mercat els obligaria. No obstant això crec que un cop assolida una primera fase, cal donar lloc a la iniciativa privada, que té la seva oportunitat, ja que avui els preus d'adquisició de sòl resulten assequibles i els resultats demostrables. Una altra consideració implicaria una progressiva vulneració del principi de lliure mercat immobiliari i faria inviable el procés, atès que l'esforç econòmic públic resta immobilitzat en espais lliures, carrers, places i pisos en règim d'arrendaments antics i protegits.

La complexitat d'aquest sector no s'esgota en el plantejament. Com ja s'ha indicat en el començament, els factors econòmics tenen el seu paper, i dins d'aquest, el comerç i els establiments dedicats al sector de serveis i de lleure.

En aquest punt, els incentius fiscals fan com de dinamitzadors: execució del 50% en els supòsits de modernització i millora de comerços al detall, bonificacions per a l'eliminació de barreres arquitectòniques, per a la instal·lació de gas natural, completen els esforços urbanístics. Possiblement seria una zona òptima, pel seu tipisme, per implantar-hi serveis de lleure. En tot cas, la seva coexistència amb l'ús d'habitatges porta a un estudi més aprofundit.

No oblidem que el Nucli Antic té vocació de barri. Un barri que fins a les noves promocions, havia envellit d'acord amb l'edat dels seus mateixos estadants, que ha perdut progressivament població autòctona i que corre el perill de convertir-se en un "ghetto" per a immigrants, atrets per les rendes que els permeten accedir a un habitatge en condicions mínimes. Amb la construcció de nous pisos, aquesta tendència s'ha invertit cap a una població principalment jove, que busca la seva primera residència. Aquesta iniciativa no es veuria compensada si paral·lelament, sota el mateix paraigua, no en resultessin beneficiats els veïns originaris. D'aquesta manera mantenint les condicions de lloguer dels antics edificis, GUOSA ha facilitat el trasllat dels arrendataris d'alguns pisos enderrocats cap a altres de nous.

Pel que fa als que encara existeixen, s'està redactant un inventari de les condicions d'habitabilitat, per tal d'informar propietaris i llogaters de les principals patologies observades, i tenir un instrument actualitzat perquè l'Administració en prengui consciència, tant per la política d'ajuts a la rehabilitació, com per la defensa del consumidor, sobretot amb els nous contractes d'arrendament.

Són diversos els reptes que queden pendents. Els moviments demogràfics, la integració d'una població immigrant amb hàbits i cultures diferents. Els mateixos serveis socials i municipals, l'Oficina de Benestar Social de la Generalitat, ubicada en el mateix barri, els espais de joventut com el del Carme tenen un important paper per desenvolupar en una feina tan complexa com nova.

La seguretat ciutadana, tan vital per esquemes de barri com el que ens preocupa, requereix un "plus" en relació a la resta del municipi. Crec que amb un nombre delimitat dels efectius

municipals, un cop desplecats els mossos d'esquadra, haurien de responsabilitzar-se en política pròpia d'aquest barri.

Altres serveis requereixen també aquest "plus": la neteja viària, l'enjardinament han de contribuir a crear aquest "bonus", que incentivin la rendibilització d'aquest espai ciutadà. De fet aquest fenomen, fora de l'impuls del públic, s'observa amb el progressiu increment de sol.licituds d'obres menors: 37 durant el 1993, 45, el 1994, 74 durant aquest any, la qual cosa indica una confiança en el futur del barri per part de la mateixa gent que hi viu; ja que el sòl es compra i es ven, però la ciutat no és un mercaderia, sinó un espai políticament organitzat.

Xavier Bassols

 CiU

Desenganys i infortunis

irant amb atenció les desafortunades i infortunades intervencions que han mutilat part del ja minso patrimoni vell d'Olot, no puc menys que recordar que la por sempre ha estat mala consellera i que moltes vegades, la *ignorància* és més destructora que la *mala fe*.

Dic això a propòsit de la mala filosofia, més ben dit, de la manca total de filosofia o model en les actuacions dutes a terme fins ara al Barri Vell.

No voldria que aquestes línies es llegissin en clau de *la crítica per la crítica*, sinó que voldria reflexionar per escrit de com, quan es fan les coses sense il.lusió ni coneixement, guiats tan sols per interessos especulatius, el resultat és moltes vegades trist, pobre i, curiosament, poc especulatiu si entenem això, fer diners, com a rendible.

La ciutat Vella d'Olot ocupa una extensió de per si petita. És coneguda la manca d'edificis anteriors al segle XV com a resultat de la seva destrucció per efecte dels terratrèmols, i és notori com el riu, possible eix vertebrador de la ciutat, és tractat més com una claveguera que com un argument de bellesa i benestar. Dic això perquè petits exemples, com el del Parc del pont de les Mores, són prou indicatius de les immenses possibilitats del sentit comú.

Cal un replantejament nou i seriós per evitar la sistemàtica destrucció del Nucli Antic. Sembla que rehabilitat sigui sinònim de destrucció pels responsables actuals d'urbanisme. Cal un coneixement, racó a racó, abans d'executar qualsevol enderroc, en definitiva, cal que *qui intervingui al barri sigui algú que li agradi el barri*.

El model és encara per fer i això provoca contínues actuacions desafortunades, cares i inútils, com per exemple la dels aparcaments del Carme i sobretot, la caríssima i horrorosa amputació de part de l'edifici de l'Escola de Belles Arts, fet en nom d'una evident *falsa funcionalitat*.

Tot l'entramat de carrerons i placetes que configuren aquest barri mereixen en principi un reconeixement, és a dir, conèixer i tornar a conèixer la seva manera de ser, el seu caràcter.

Un coneixement profund neix de l'estimació, base **imprescindible** per a tota actuació.

Dic tot això per l'evidència, abans assenyalada, de la poca estimació que desprenen la

majoria de les actuacions fetes i programades fins ara. Cada racó suggereix solucions creatives i belles, és a peu de carrer des d'on s'ha de plantejar rehabilitar. Els plànols aeris, base de les accions de molts urbanistes, falsegen totalment la realitat arran de terra.

El caràcter realment ciutadà del barri s'ha de potenciar amb imaginació. Al comerç no li calen ajudes a fons perdut, calen fons per no perdre el comerç, però fons rendibles: aparcaments

gratuïts. Cal que l'administració s'adoni que la riquesa es genera amb infraestructures. És **increïble** i devastador, per exemple, que no hi hagi aparcaments eficaços en les noves edificacions, com a l'estació d'autobusos, al nou edifici del carrer Proa o a la *casa tàpia* que tanca aquella mica de finestra oberta al riu, just al costat del bell pont romànic de Sant Cristòfol.

Als veïns joves els calen pisos petits, manejables, fàcils en tots els aspectes; això és més que possible al barri vell, com també és possible adequar tots els primers pisos pels professionals lliberals.

Cap intervenció plantejada i realitzada fins ara és un mínim exemple de bona imaginació; sembla que la usura (base de tot empobriment real) estigui sempre voltant per damunt, escanyant la creativitat dels qui han de decidir.

La forta peculiaritat del Nucli Antic d'Olot ha de ser l'eix vertebrador de tota rehabilitació o canvi. Crec fermament que tenim a les nostres mans l'oportunitat de fer que la gent que viu o treballa al barri millori substancialment la qualitat de la seva activitat.

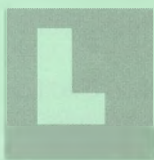
El Nucli Antic d'Olot té les mesures i l'esperit per ser a partir d'ara exemple de com posar al dia de forma imaginativa un espai degradat pel temps i la desídia.

Xavier Bulbena

Dissenyador

Rehabilitació i patrimoni no són antagònics

La localització d'un fragment de la muralla medieval d'Olot amb motiu de les obres de rehabilitació dutes a terme en un solar del nucli antic ha reobert el debat sobre les actuacions previstes en el centre històric de la ciutat a través del Pla Integrat del Nucli Antic (PINA). Un cop més s'ha fet palpable la difícil coexistència de la necessitat de conservació del patrimoni amb els objectius del pla, basats en l'enderroc dels edificis (habitatges i fàbriques) més degradats per esponjar la zona i millorar-hi les condicions de vida.

Els objectius del PINA parteixen d'una necessitat real i d'un objectiu fàcilment comprensible per qui coneix la zona del nucli antic. El pas del temps ha transformat bona part del centre en un aplec d'habitatges en mal estat, mancats de qualsevol inversió privada, molts d'ells ocupats per gent que viu o frega la pobresa. D'alguna manera són la manifestació urbanística dels problemes de marginació social que s'acumulen al seu entorn. Per tant, la intervenció pública va encaminada a capgirar la situació enfrontant-se a un dels aspectes més visibles del procés de degradació de la realitat econòmica i social. No és una solució definitiva als problemes, però pot tenir uns efectes prou beneficiosos en aquesta direcció com ha mostrat l'exemple de la intervenció sobre el barri del Raval de Barcelona.

Ara bé, aquesta actuació pública s'ha fet amb una manca d'estudi previ que inclogués en els supòsits del PINA la possibilitat de topar amb restes arqueològiques. Possibilitat, d'altra banda, gens estranya si tenim en compte que s'incideix sobre el nucli original de la urbs. Aquesta inexistència de planificació, basada en una menysvaloració de la «pedra vella» que deu ser inherent a la condició d'olotí (l'exemple de la Torre de ca l'Artigues és una ferida que encara cou), ens aboca de nou a trobar una solució precipitada, sobre el terreny. Decididament, deu ser per aquesta raó que el pla s'anomena integrat, no integral.

Però, potser l'exemple de la troballa del pany de mur servirà per evidenciar la necessitat d'una delimitació d'àrees «sensibles» dins del casc urbà, on cal una anàlisi prèvia dels edificis i del subsòl abans d'intervenir-hi per evitar sorpreses i maldecaps. No és demanar massa. Pensem que avui dia ningú no dubta sobre la necessitat d'un estudi d'impacte medioambiental quan s'obre una carretera nova. Per què, doncs, continuem deixant de banda la necessitat de tractar amb un cert mirament el poc patrimoni local que tenim entre mans?

Xavier Puigvert i Gurt

Llicenciat en Història

La Transició

Portem una temporada, coincidint amb els 20 anys de la mort del dictador, tot i que no fa pas 20 anys de la mort de la dictadura, en què tothom, el mitjans de comunicació especialment, parla de la Transició. Els qui vàrem viure aquella època, plena de neguit tanmateix, encara que avui la recordem, en el seu lliscar històric, amb una certa perspectiva plàcida, si més no pel que podia haver passat i no va passar, ens sentim una mica bocabadats, i fins i tot sorpresos, per l'anàlisi que sovint es fa d'aquell procés.

Ha estat sobretot aquella magnífica sèrie de la Victoria Prego per TVE, que ara trobem als quioscos com un regal de dominical, la que potser va encendre l'interès. Ja ningú no recorda els entrebancs i les aturades que va patir el programa, ni l'hora i la cadena intempestiva a la qual fou condemnada de principi. Posteriorment, totes les cadenes s'han afegit a la celebració i han dedicat programes prou interessants en aquells anys i als seus protagonistes. Tan pocs anys transcorreguts des d'aleshores i sembla mentida la capacitat d'evocació, - anava a dir de nostàlgia, però no és pas el terme adequat d'un temps en què, pel que es veu, teníem la visió encara segrestada. Hem tornat, sembla, a aquella època dels setanta en què es desfermà, ja ho recordes, el moviment anomenat de «recuperació de la memòria històrica». Els diaris, per la seva part, no s'han quedat enrera i publiquen a cor què vols, reportages sobre el tema. Només cal veure els fascicles sobre la Transició de: *El País*, i altres periòdics. Fins i tot en aquests mateixos papers olotins s'ha publicat alguna cosa. I pel que fa als llibres, la llista comença a ésser llarga i, inevitablement, contradictòria. Tothom resulta que va ésser el protagonista i el principal artífex d'una Espanya que esdevingué, diuen, «l'estupor mundi».

Ja estem donant lliçons a cabassats als altres pobres règims que intenten passar el trànsit de la

dictadura a la democràcia, amb la mínima sang possible. El rei s'ha convertit en el símbol del model transicional i està rebent premis internacionals a tort i a dret. I la seva figura sovint s'ha revestit, pel que anem llegint i se'ns intenta presentar, d'una aura prodigiosa i trascendental. Per sota seu, tampoc no sabem a quina carta jugar. La Transició, fou el mèrit d'en Torcuato Fernández Miranda o d'en Suárez? Que ara resulta, fins i tot, que estaven a matar. Foren les empassades de manilles d'en Fraga i d'en Santiago Carrillo? I ben segur que reclamaran protagonisme altres personatges, com l'Areilza o en Garrigues Walker. O cal aplaudir l'hara-quiri del Movimiento i les Corts franquistes? I el mutisme aparent (avui sabem que no ho fou tant) de l'exèrcit?

Francament, i sense voler treure mèrits a ningú, donen sovint ganes de dir que: la gent, el comú dels habitants d'aquest país, també hi eren. Que la majoria ja sabia que, més enllà de les fronteres, la vida i la política eren, simplement, normals. Que ja havíem après a aprofitar els racons de la llibertat, i que tothom que sabia llegir, sabia llegir més enllà del que deien els diaris. Tot el sentiment de culpa d'haver deixat morir el dictador en el seu llit, no ens pot pas fer oblidar els petits o grans esforços de tanta gent per a tornar a aquest país la dignitat, ni oblidar que la Transició fou l'evolució d'un sentiment i una lluita que ja s'havia anat gestant anys enrera del mateix 1975. Com ja deia Bertold Brecht, i disculpa aquesta referència marxista.

*Teba, la de les Set Portes, qui la va construir ?
Als llibres hi figuren els noms dels reis.
Arrossegaren els reis els grans blocs de pedra ?*

Jordi Pujiula

Víctor Erice: una mirada sobre 100 anys de cinema

El propassat 20 de novembre l'Ateneu d'Olot i el Cine-Club d'Olot, en col·laboració amb el Museu Comarcal de la Garrotxa i al Fundació «la Caixa» varen convidar Víctor Erice, sens dubte el cineasta espanyol més interessant dels últims vint-i-cins anys,

perquè reflexionés en veu alta sobre aquest 100 anys de cinema que també celebrem a Olot.

Donada la importància del seu testimoni he volgut transcriure la seva conferència en primera persona i amb la fidelitat que m'ha estat possible. En fer-ho d'aquesta manera és obvi que assumeixo el risc que algunes de les paraules que poso a la seva boca no hagin estat pronunciades exactament pel conferenciant.

Les paraules de l'autor de tres de les millors pel·lícules del cinema espanyol: «El espíritu de la colmena» (1972), «El sur» (1983) i «El sol del membrillo» (1992) són les següents:

L'ANIVERSARI.-

Estic d'acord amb aquesta commemoració, festiva sí, però a condició que hi hagi també un debat sobre la història d'aquest llenguatge. Així doncs ens hem de preguntar: Què és el cine? Què és el cine avui dia?

Si es fa aquesta pregunta a un nen d'una certa edat et respondrà dient que és una cosa que surt per la televisió. Aquesta resposta és correcta perquè el cine, avui, té el seu domicili social a la televisió, que el té presoner i a ella deu la seva existència vicària. El cine ha deixat de ser quelcom autònom. S'ha convertit en un ésser *necessitat* que no té casa pròpia. Aquest fenomen ens situa en el nostre present, ara, que el cine ja ha complert 100 anys i experimento una sensació de melangia perquè el cine ja no té l'edat d'una persona humana.

LA DESCOBERTA.-

La meua generació va conèixer el cine dins una sala fosca i era com una persona pròxima amb la qual es podia dialogar. A més, aquesta relació es donava fora de l'àmbit de la família i de l'escola i, per tant, era una experiència compartida amb altres persones, fora de l'àmbit de la privacitat.

LA REALITAT ACTUAL.-

El cine com a fenomen social ha sofert una gran mutació. Visc aquest aniversari com la fi d'una etapa de la història del cinema. Vull que accepteu les meves paraules com un simple testimoni del que he experimentat al voltant d'aquest art que és l'últim que l'home ha inventat i que ha

caracteritzat aquest segle que aviat tombarà.

La modernitat contempla el crepuscle del cinema. La petita pantalla domina el present. S'ha introduït dins l'àmbit de la privacitat i està dotada d'una ubiqüitat excepcional que explica bona part del seu èxit. Així, doncs, el cine ha estat vulgaritzat, insultantment interromput per la publicitat i anihilat pel vídeo.

La imatge electrònica ha generat un sistema de representació, un codi, però no pas un llenguatge. La cinta magnètica és opaca, no és transparent com la «pel·lícula» on queda impregnada, inevitablement, la realitat. La cinta magnètica es pot descomposar fins a l'infinit, demana un tractament no figuratiu de la imatge perquè no té una relació primària amb la realitat. No cal una «posada en escena» sinó una compaginació. LLuny queda l'afirmació de Godard que «un travelling és, abans que res, una qüestió de moral».

La cinta magnètica es degrada d'una manera vertiginosa perquè no té «memòria». Si el cine ha tingut quelcom d'extraordinari és perquè ha estat la memòria visual del segle XX.

Cal advertir, però, que algunes cadenes exigeixen còpies de baix contrast (perquè es vegi tot). Si el productor hi accedeix es desnaturalitza per sempre més tot el treball del fotògraf, del director...ja no es respecten els «clars-obscurs» i el seu joc còmplice. En definitiva, es tracta d'una altra pel·lícula...a mi m'ha passat amb «El espíritu de la colmena».

LA PREGUNTA.-

La pregunta que cal fer-se és la següent: Com solucionar el tema de la realitat i la seva representació?

Per a contestar-la correctament permeteu-me que faci una mica d'història. Sempre s'ha parlat de dues diferents maneres de mirar: la dels germans Lumière i la de Meliès. Mentre els Lumière, s'ha dit, tenien un tret més documental, científic i buscaven l'enregistrament de la realitat; Meliès, en canvi, perseguia la ficció, l'espectacle, la màgia.

Aquest no deixa de ser, però, un esquema reductor. Les diferents mirades configuren un únic rostre: el del cinematògraf. Jean Luc Godard ho va resumir perfectament amb aquestes paraules: «Meliès buscava l'ordinari de l'extraordinari, i els Lumière, l'extraordinari de l'ordinari.»

LA RESPOSTA.-

Les primeres pel·lícules dels Lumière estaven rodades a tots els racons del món per enregistrar la realitat, el

moviment de les coses, la seva durada, el seu espai, el seu temps... Totes les arts han expressat el temps però cap d'elles l'ha «contingut» com el cine. Al respecte, André Bazin va dir que el cine «embalsamava» allò que és real. Si féssim una psicoanàlisi de les arts, la invenció del cinematògraf podria significar la «mòmia» ja que el que conté és una part de la realitat.

Molts anys abans que sabés que Frankenstein havia estat escrit per Mary Shelley, la seva imatge cinematogràfica (la representada per Boris Karloff) s'havia imposat ja per sempre, fins al punt que la imatge del monstre que es despenia de la lectura del llibre ben aviat va esdevenir una intrusa.

Si el monstre pateix és perquè vol ser com els altres. La societat es regeix per les aparences i el rebutja. La seva figura s'assembla al·legòricament a la del cinema. En la pel·lícula el monstre no parla i, recordem-ho, el cine comença en el silenci. El cine ha sofert la mateixa sort que el monstre: s'ha convertit en un art de barraca de fira, en un art canalla i de llenguatge impur ja que ha renunciat, per «agradar», a tota classe d'academicisme. El cine, però, ha de fer els seus comptes amb la realitat. De fet, és l'art en què les persones i les coses tenen el seu propi pes, so, color, i fins i tot, la seva pròpia durada.

La paraula es pot considerar aïlladament, però cada vegada que el cine i la novel·la descriuen una mateixa cosa, el cine, inevitablement, descriu més coses. El cine és la més incompresa de totes les arts ja que està condemnat a reproduir allò que és real. L'escriptor escriu: «El cel és blau» i posteriorment pot escriure: «El cel és gris». En canvi en el cine el cel és el que és el dia del rodatge i aquell dia és gris i no blau com diu el guió. El cineasta no veu la diferència entre la vida i la creació.

EL LAMENT.-

Roberto Rosellini ens ha deixat un testament exacte i revelador de tota una època - els 60 -. El realisme ha desaparegut com a fenomen estètic. Només s'escolten de tant en tant, solitàries veus enmig d'un desert que, malgrat tot, s'han d'escoltar si es vol comprendre l'art d'aquest segle que s'acaba. S'ha perdut el vincle amb la realitat que el cine entranyava.

El espíritu de la colmena, 1972

EL CINE I LA PINTURA.-

Encara que només sigui perquè vaig fer «El sol del membrillo» en col·laboració amb el pintor Antonio López m'agradaria parlar del que la pintura ha aportat al cinema. La pintura és un llenguatge silenciós que ha salvat el cinema de les convencions retòriques dels inicis. Robert Bresson ho va expressar molt bé: «La pintura m'ha ensenyat que no era precis fer imatges belles sinó imatges necessàries».

El que ha captivat els cineastes

és el mateix que ha captivat els pintors: el pas del temps. Martin Scorsese deia l'any 1986: «L'important seria fer pel·lícules com si hom fos un pintor, sentir el pes de la pintura en la tela, deixar-la reposar, fer cada vegada autoretrats més petits.»

LA INFÀNCIA.-

El fet que en dos de les meves pel·lícules apareixi la infància es deu a l'atzar. De fet, el que més uneix a les persones són les experiències fundacionals de la infància. Les obres que evoquen aquesta etapa de la vida tenen una vocació d'universalitat. Moltes persones diferents es van reconèixer en aquestes pel·lícules perquè la infància té molts elements comuns.

EL PLANTEIG DAVANT LES MEVES PEL·LÍCULES.-

La premeditació no serveix per res. Em sopren quan m'interroguen sobre les meves pel·lícules. La gent es pensa que obeeixen a un costerut treball de premeditació i no és així. Faig servir estratègies diferents. Per exemple en «El sol del membrillo» el que pretenc és filmar un esdeveniment real: un pintor que pinta un codonyer. Del que es tracta és de ser-hi amb la càmera i observar el que succeeix. No saber res d'antuvi sinó només tenir una actitud receptiva davant d'allò que succeeix. I allà on aparentment no succeeix res, succeeix quelcom essencial. Es tracta d'una actitud davant les coses, no d'una premeditació. El mateix passa amb els nens perquè ells no són actors. Sintonitzen amb el personatge perquè «són» el personatge, no es tracta de representar sinó de ser. Per això m'agrada barrejar actors professionals amb gent que no ho són.

Albert Rubirola

LLIBRES · JOCS

PASSEIG D'EN BLAY, 61 · 17800 OLOT · TEL. /FAX 26 10 30

Un segle d'emocions

í, és cert: el cinema ja té cent anys. Ara fa un segle, des que es van projectar les primeres imatges en moviment davant d'una audiència pública. Això és emocionant i, alhora apassionant: ja és ben sabut que el *setè art* s'ha convertit en el signe d'identitat

d'aquest segle vell i carrincló. Serà indestriable qualsevol lectura, investigació històrica dels esdeveniments, evolució social o fets econòmics, de les imatges que els il·lustren o de les pel·lícules que ho testimonien.

Però, què és el que ho ha produït, això? És indubtable que el paral·lelisme entre la consolidació de la societat industrial i la revelació del cinema com a eina d'entreteniment. Les primeres dècades del segle són enormement convulses. Les onades migratòries són d'un abast esfereïdor. La societat industrial està recol·locant els elements que l'han de vertebrar i els grups socials ho són tot menys estables. El moviment d'ingents masses de població vers els focus generadors d'economia salarial són constants i de gran volum. Aquesta massa es troba davant d'un nou llenguatge que, per entendre'l i gaudir-ne, no cal saber ni llegir ni escriure, que és barat i està al seu abast. Es troba lluny de l'entorn culturalista i de la resta de les arts plàstiques - en aquell moment elitistes. El cinema apareix com un entreteniment assequible i d'accés directe. És un espectacle enormement lúdic en el qual els protagonistes són abans que res ells mateixos, l'home del carrer - no oblidem les sortides d'obrers, arribades de tren, seguicis populars, etc-. Més tard, seran els herois de ficció: per primer cop, la massa és art i part d'un mitjà d'expressió no-teatral i nou.

Apartir d'aquí, a l'espectador, només li resta descobrir l'escapisme que proporciona la narració. Els gags de Chaplin, les llàgrimes de Lillian Gish, els duels de Douglas Fairbanks, el tenebrisme dels personatges de Murnau: tot un

univers que només cal acompanyar per tal de sentir la seva fascinació. Lúdic i amarg, divertit i profund, lleuger i reflexiu.

Aquest és el gran secret del cinema: es van conjuminar el naixement d'un nou model de representació amb les masses necessitades d'un model d'expressió comú i propi. I els primers que ho van entendre, veient les seves possibilitats comercials, van ser una colla d'immigrants jueus europeus que dissenyarien les bases d'allò que coneixem

com *el cinema de Hollywood*. D'aquí ve el seu avantatge, saber copsar allò que atrauria la gent a les sales de cinema.

Aquesta barreja, gairebé màgica, entre indústria i art, és el secret que dona signes d'identitat a l'anomenat cinema clàssic, bé que crec que encara no ha estat superat. Amb les pel·lícules s'han fet molts diners, però també importantíssimes reflexions sobre la condició humana.

Quan el cinema ha volgut ser una alternativa als models dominants només ho ha aconseguit de debò quan ha volgut tenir en compte l'espectador i l'ha respectat. Pensem en Jean Vigo, Renoir, Rossellini, Welles, Visconti, Kurosawa... Àdhuc els noms més actuals i independents s'han donat a conèixer gràcies a un cinema humanista i proper a l'espectador; han entès que es pot fer avançar el llenguatge cinematogràfic i parlar dels assumptes més punyents sense perdre de vista que l'objecte final ha estat, és i serà sempre el senyor que seu a la butaca: Zhang Ji-Mou, Jarmusch, Lynch, Kiarostami, Allen...

És deshonest oblidar que milers de milions d'éssers humans han viscut una part fonamental de les seves emocions més íntimes envoltats de foscor, fixant la mirada en un rectangle de llum al costat d'altres milers de persones.

Vet aquí el millor homenatge als cent anys de cinema.

Xavier Sáez i Casabó

Stranger Than Paradise, 1984

Manhattan, 1979

La passió de Joana d'Arc, 1928

Moçambic: una aproximació al tercer món

« Aquest no és un món just. Mentre la nostra societat dona per garantits drets com l'alimentació, la sanitat, un sostre o l'educació, més de 600 milions de persones del Tercer Món no compten ni amb les mínimes condicions que els permetin, no ja desenvolupar-se, sinó ni tan sols sobreviure.»

Moçambic és un país situat a l'Àfrica austral, un lloc estratègic que ha condicionat significativament la seva evolució com a poble. Ha estat el lloc de trobada entre una cultura de comerciants i traficants -àrabs- i una de colonitzadors i explotadors dels recursos naturals -europeus- en funció d'uns interessos molt llunyans. Com per a la majoria de pobles africans, la colonització els ha estat nefasta, tant pel fre al seu desenvolupament, com per la nul·la implicació a l'hora de gestionar la seva pròpia riquesa. I en aquest cas concret cal afegir-hi que va ser el camp de batalla dels interessos colonials de potències com Anglaterra, Alemanya i Portugal, que a més fomentaven el tribalisme en benefici propi, amb el perjudici que encara ara suposa per a la conscienciació com a poble de les diverses ètnies bantús.

La primera afirmació del sentiment africà enfront del colonialisme lusità és a l'any 1960, amb la concentració de Mueda, que acaba amb la massacre de més de 500 moçambiquesos i que farà que els diversos grups independentistes s'uneixin sota les sigles FRELIMO (Frente da Liberação do Moçambique), a les ordres del funcionari de l'ONU (Organització de les Nacions Unides) Eduardo Chivambo Mondlane. Comença així una guerra d'independència que no acabarà fins l'any 1975, amb l'arribada al poder del president Samora Moisés Machel i la creació d'un estat popular amb una ideologia importada, la marxista-leninista, fruit més d'un ajut exterior que d'un ideari de la societat civil. Samora Machel, a més, decreta la nacionalització total perquè busca una conscienciació pan-africana, que es concretà en la recuperació d'un seguit de tradicions ancestrals amb l'objectiu d'evitar un neocolonialisme com havia passat a gran part dels països centroafricans durant la dècada dels 60.

A partir de 1980, dissidents del règim, subvencionats per Sud-Àfrica i l'antiga Rhodèsia activen la RENAMO (Resistència Nacional de Moçam-

bique), que té com a objectiu prioritari enderrocar Samora Machel pel perill que comporta per als seus països. Comença així una guerra civil que durà fins l'octubre de 1992, en què se signa el «Tractat de Roma» i l'ONU obté un dels seus pocs èxits polítics amb la supervisió, per part d'ONUMOZ, del procés de pau i del polític que desemboca en les eleccions de novembre de 1994, en què amb unes mínimes garanties de transparència és elegit president, el cap de la Frelimo, Joaquim Chissamo.

Aquesta accidentada cronologia es reflecteix en el poble moçambiquès en el fet que actualment té la 3a renda per càpita més baixa del món, 80\$ USA, amb un creixement econòmic que entre 1980/89 ha estat d'un 6% negatiu i amb una inflació que s'ha reduït en el mateix període d'un 136% a un 39%, però a costa d'un total empobriment de la societat si exceptuem alguna ètnia asiàtica que regeix l'economia del país. Si tenim en compte que el deute extern del país és de 4.960 milions de \$ USA, deduïm que cada moçambiquès deu 310 \$ USA, que és el sou de quatre anys. Tot això en un país arrasat per 35 anys de guerres internes -independència i civil-, que ha patit la retallada dràstica de l'ajut exterior per part dels països de l'òrbita soviètica, després de cinc segles de colonització i que l'any 1991 va haver de declarar l'estat d'emergència a la província més fèrtil del país perquè feia 10 anys que no hi plovia; el president Chissamo es va veure obligat a demanar un pla d'ajut internacional per tal de pal·liar els efectes de la guerra i la sequera.

Campanya que va arribar a l'Estat espanyol -que ja havia col·laborat diverses vegades amb Moçambic- i concretament a l'oficina de Cooperació Espanyola que destina uns fons a diversos projectes. Evidentment no és un ajut desinteressat, sinó que té una contraprestació comercial: el 85% de l'ajut oficial de l'Estat al 3er. món s'ha de destinar obligatòriament a la compra de béns i serveis del nostre país, amb la qual cosa el govern moçambiquès, mitjançant els crèdits FAD (Fons d'Ajut al Desenvolupament),

La Coca-Cola omnipresent

FOTO: ESTEVE ROCA

n'ha hagut de destinar part a la compra obligatòria de material espanyol i concretament ha optat per destinar-ne el 30%, 892 milions de pessetes, a la compra d'armament, deixant molt clar que l'Estat espanyol confon l'ajut amb el comerç, a més d'infringir el dret internacional, ja que està prohibit competir comercialment amb crèdits tous. Òbviament, el 15% restant, probablement per problemes de consciència i per contentar les ONG (Organitzacions No Governamentals) es destina a l'ajut d'emergència o desenvolupament. Així, part d'aquest ajut ha anat a parar a una ONG del prestigi de la Fundació Intermón, que va presentar un projecte de desenvolupament integral anomenat NDELA YA MISSAVA YERU "Camí de la nostra terra" al districte de Matutuine, al sud del país. Intermón té una gran tradició en projectes de cooperació amb el Tercer Món i es basen en el reconeixement d'una contrapart local, una ONG, que gestionarà els recursos que s'hi enviïn i a més reculli l'ideari de la Fundació, que si bé no és una entitat confessional, sí que està inspirada en principis cristians. Segons la magnitud del projecte, s'envia un analista per estudiar-ne la viabilitat a fi de garantir unes mínimes expectatives d'èxit. En no haver-hi uns recursos il·limitats, cal una formulació molt acurada per tal que, a més de materialitzar el projecte, es creï un efecte polaritzador que reactivi una certa àrea d'influència. En aquest projecte hi va haver una primera fase d'emergència, en què se subministraven mantes, menjar, medicines,...

Al matí es neteja i esprepara el menjar

FOTO: ESTEVE ROCA

una manera de tenir cobertes les necessitats bàsiques.

Una altra àrea és la de **CONSTRUCCIÓ**, que fomentaria la creació de micro-empreses per tal d'anar-hi integrant els desmobilitzats i persones sense cap formació i que abasteixerien del material necessari de les escoles de l'època colonial, que s'havien utilitzat com equipaments militars amb la degradació que això suposa. La part dels recursos humans que havien obtingut alguna formació a Sud-àfrica o Suazilandia s'agrupaven en cooperatives i asumien la rehabilitació o construïen habitatges pel professorat, perquè amb un habitatge on viure era més fàcil atreure el professorat en una zona rural. L'àrea de construcció tenia una greu mancança al no preveure cap espai cobert destinat a aula amb el que les classes es feien sota un arbre perquè s'havia prioritzat l'assentament de professors.

Les nits a la capital són extremadament perilloses

FOTO: ESTEVE ROCA

per passar posteriorment a un projecte de desenvolupament que proposava la recuperació i creació de microempreses, l'assessorament jurídic... I s'elabora un programa articulat en tres àrees.

Una serà la d'**ASSISTÈNCIA SOCIAL**, que proposa la recuperació del teixit social malmès per 35 anys de guerres internes i que actualment té molt poc a veure amb aquells esquemes mil·lenaris que confonien el destí de l'home amb el del seu grup o ètnia, fora del qual tenia greus dificultats per realitzar-se. Un altre apartat serà el del reconeixement del treball de la dona dins la societat, ja que pateix una greu discriminació tot i ser responsable de tot el treball -laboral i domèstic- especialment a les zones rurals. També es fomentarà la integració social dels desmobilitzats, dels 16 milions de moçambiquesos més del 70% dels quals tenen menys de 25 anys, i només coneixen la vida en un context bèl·lic, a més d'haver-hi participat de manera activa, molts d'ells des de l'edat de 10/12 anys, perquè era

I per últim l'àrea **AGRÍCOLA**, l'objectiu de la qual era la recuperació dels pous destruïts durant els conflictes armats i el desminatge dels camps que setmanalment produïen alguna víctima i són l'autèntic terror de tots. Des d'aquesta àrea se subministraven les primeres llavors i atuells als desplaçats que tornaven al seu país i finalment hi havia un assessorament legal per part de l'ONG -Justícia i Pau- davant dels abusos de les autoritats a la població civil en temes de propietats de terres, d'herències, ... I és a partir d'aquí on comença la veritable tasca de la cooperació, en la verificació de les necessitats sentides. En el fet que el cooperant ha de procurar potenciar els recursos naturals i humans arrelats a l'àmbit de treball amb l'objectiu d'establir una coordinació perfecta amb la població local, evitant a més qualsevol actitud paternalista, que en realitat no és res més que una altra forma de colonialisme, pel dirigisme que comporta; de manera que els receptors de l'ajut han d'esdevenir els autèntics responsables i protagonistes del projecte i no uns simples receptors passius de l'ajut exterior, perquè si no, es provoquen actituds de passivitat, en què únicament es para la mà. Han de ser els pobles del sud els qui han de marcar el ritme i el contingut, si realment volem que els projectes siguin reeixits i es consolidin, i que la societat emergeixi de la situació de misèria en què es troba, sense crear generacions de dependents.

Esteve Roca i Codinach

"Garrotxa Solidària"

Pitarra i la Gastronomia

Pere Martí, antic professor de l'Institut de Batxillerat Montsacopa, ens delecta amb un succulent plat de literatura gastronòmica a l'entorn de Frederic Soler

L'obra de Frederic Soler (Barcelona 1839-1895) està per estudiar en gairebé tots els aspectes; i ho està, sobretot, per la dificultat de trobar d'una manera normal la majoria de les seves obres (de cap a 150 peces teatrals que va escriure, avui dia només n'hi ha una dotzena de reeditades!). Cal fer-ne l'estudi toponímic (si n'hi surten d'indrets reals i ficticis d'arreu del país!), històric (el carlisme, per exemple), el popular (l'obra d'en Pitarra és plena de tradicions de tota mena), el lingüístic (Mila Segarra ha començat a esbossar-ne el camí amb l'obra "*Història de l'ortografia catalana*")... I, naturalment, també està per fer un de tangencial, però que pot resultar d'allò més sorprenent i interessant, sobretot en un moment en què el món de la cuina i del menjar té tant d'èxit i és tan present als mitjans de comunicació: em refereixo, és clar, al gastronòmic.

Que Frederic Soler, bon retratista de la vida quotidiana del vuit-cents, havia de tenir en compte aspectes tan importants com els culinaris era obvi per al més llec en l'obra soleriana. Què en podria sortir, doncs, d'un estudi aprofundit i seriós està per veure i no pretenc pas de fer-ho en aquest article. Sí que en voldria començar a fressar el camí a partir de l'anàlisi de tres obres concretes: "*El castell dels tres dragons*" (1), "*Els càntirs de Vilafranca*" (2) i "*L'apotecari d'Olot*" (3). Totes tres són força primerenques, però alhora són d'allò més variades tant geogràficament (passen del mediterrani a la muntanya garrotxina) com estilísticament (de la paròdia, a les peces costumistes). No vol pas dir, de cap de les maneres, que en les obres posteriors no n'hi hagi tanta presència, d'elements culinaris: d'una obra tan popular i del període final de la seva producció com "*El bressol de Jesús*" (1891), per exemple, alguns actors i espectadors de Pastorets pot ser que en recordin el brou que preparen els pastors en aquella olla enorme, les ofrenes fetes al nen Jesús ("*panses, figues, nous i olives/ i també mel i mató*" o "*la bresca/ d'una mel rosada i fresca*") o potser fins i tot les sopes escaldades que en Garrofa diu que sap fer tan bé, per limitar-me a tres o quatre exemples del que pot donar qualsevol obra.

Anem, però, a les peces esmentades que m'he proposat d'analitzar des del punt de vista gastronòmic. Reconec que en un estudi global de l'obra d'en Pitarra, el millor fóra agrupar les menges i els requisits per exemple

en peix, carn, postres...; però com que la meua intenció només és d'oferir-ne un tast, ho faré obra per obra.

* A "*El castell dels tres dragons*", una paròdia que contraposa la vida quotidiana dels nobles medievals a l'oficial i aparatosa que havia presentat el teatre (i més modernament el cinema) hi ha referències genèriques al menjar com a forma de diversió i fins i tot de plaer: "anant sempre a fer **tiberis/ i dinars** amb els companys". (p.72), "SOL: Doncs, com ha anat la cacera?/ FADRIC: Baronesa, mal ha anat./ BARÓ: Lo millor és en el plat/ i caçar-ho amb la cullera." (p.75).

El més interessant per als nostres objectius, però, són les referències a menjars o a productes concrets. D'aquestes n'hi ha que es limiten a dir-nos-en el nom: així sabem que els cavallers aprofiten la pluja per collir **cargols** per poder fer la cargolada (p.141), que els cuiners plomen **galls dindis** ("andiots", en diu en Pitarra usant un terme ben popular) (p.143), que el Baró es fa preparar **una truita**, sembla que d'ous, per endur-se-la de berenar (p.144) o que els presoners els tenen "**a pa i aigua**" (p.142).

N'hi ha d'altres, però, que ja tenen una mica més de presència, que podrien formar part de qualsevol menú, vaja: **el platillo amb escalunyes** (una mena d'all) que omple de fragàncies els salons del castell (p.159), **la pilota i la cua de bou** per a l'escudella (p.114), i sobretot el conjunt de plats que els senyors pensen per oferir a un convidat de categoria que tindran al castell. El fragment, amb tot un reguitzell de guisats que van dels més populars als més hollywoodians, s'ho val:

"BARÓ: Lo que ara havem de pensar és quin sopar se li dona, tot va segons la persona i bé l'hauem d'obsequiar.

SOL: Fem-li un **platillo amb cebetes**?

BARÓ: Ha de ser cosa més fina.

SOL: **Arròs a la caputxina**.

BARÓ: Cosa que costi pessetes.

SOL: Doncs que matin un **capó**.

BARÓ: És poc.

SOL: És poc?

BARÓ: (rient-se'n): Ja us ho he dit. Per quedar amb els altres lluit no hi enteneu tant com jo. Ara fóra molt del cas presentar-li un **ciervo mort**, o **faisans**, com a la cort, o algun altre **animalàs**." (ps.65-66)

La paròdia continuarà i el baró farà, després d'aquesta referència a l'animalàs, que per dinar plomin l'estruc del jardí i el facin amb arròs; amb la qual cosa inventa un plat que a

l'època devia resultar d'allò més còmic, tant com l'arròs a la caputxina com a menjar de senyors almenys, però que avui dia, gràcies a les granges d'estruços que ja proliferen pel nostre país, és ben factible: **L'arròs d'estruc**.

Com es pot veure, en cap cas no en tenim receptes, fóra demanar massa a una peça teatral. D'alguns plats en podem trobar a llibres tan populars com ara "*L'Art de ben menjar*" de M. Sàlvia (Aedos, 1968), que ens explica per exemple l'arròs a la caputxina: un arròs fet amb verdures (ceba, tomàquet i pèsols sobretot). De la resta, és clar, ens les haurem d'inventar, o ho hauran de fer aquells restauradors o aquelles mestresses de casa que ens vulguin sorprendre un bon dia amb un menú pitarresc.

* A "*Els càntirs de Vilafranca*", una peça costumbrista breu que ens parla de personatges tan populars com podien ser al segle XIX els teulers, hi trobem algunes referències a menjars típicament mediterranis, tot i que no n'hi ha pas tanta abundor com a "*El castell dels tres dragons*". L'àpat més o menys descrit és un berenar que la protagonista, la Gràcia, porta als homes de la bòbila: el pare, el promès i algun altre treballador més. La Gràcia treu del cistell "**una truiteta**", "**tonyina esqueixada i enciam per acompanyar**" (p.11). Més endavant l'enciam esdevindrà **escarola** (p.15 o 18), potser per lapsus o per necessitats mètriques o de rima d'en Pitarra, amb la qual cosa ens ve al pensament alguna variant del xató, tan popular a les comarques veïnes del Garraf i del Baix Penedès. Per postres, un altre producte típicament mediterrani: **ametlles**, pelades i menjades (p.19). I ja tenim un berenar que podia haver fet perfectament qualsevol pagès o menestral de l'època.

La resta de referències culinàries ja són molt més circumstancials: **la regalèssia** que en Pere es fa portar (p.8) o **els confits** que es tiren pels casaments (p.40), i para de comptar.

* A "*L'apotecari d'Olot*", una comèdia en tres actes entre vodevilista i costumista, hi ha una bona colla de referències genèriques al menjar: el **peix** típic dels convents com cal (p.55), mentre als de frares bons vividors, "a l'hora del refetor/ **bon pa blanc, vi del millor**,/ i tot l'any **viandes molt bones**." (p.58); o entre les meravelles d'Olot, a més del clima, els passeigs i tantes altres coses hi trobem "**bones carns i verdures/ i bon menjar i bones fonts,/ i bon vi verd i ballades/...**" Però al costat d'aquestes referències tan genèriques i més o menys còmiques, n'hi ha d'altres que tot i també ser poc concretes lliquen perfectament amb el tipus de menjar d'una comarca com la Garrotxa: aviram, llegums, productes derivats del porc... Vegem-ne alguns exemples: Tant el senyor Cosme, el protagonista, com el senyor Nicanor, un dels pretendents de la Justina, volen comprar, respectivament, un parell de **pollastres** i de **polles** al mercat (ps.11 i 20); més endavant, el mateix Cosme encara dirà: "Per Nadal menjaràs **gall/ amb pinyons, pomes i prunes**;... (p.54).

A part dels animals de ploma, també es parla de primers plats: **sopa** (p.22) o **fajol** (p.85). I, naturalment de postres: **les nespres madurades en palla** (p.10), referència indirecta, però interessant tot i que no hauria estat més si en comptes de nespres haguessin estat serves, fruites més típiques de la Garrotxa; i els "**pans de pessic** dels més bons" (p.85). Acabem-ho d'arrodonir amb **la llonganissa**, comparada amb la de Vic (p.85) i déu-n'hi-do el repertori que tenim escampat, una mica desordenadament val a dir-ho ja que no hi apareix cap àpat en concret.

Només ha estat un repàs a tres peces de Frederic Soler, però em sembla que donen una bona idea de tot el que pot oferir la seva obra per a algú que es vulgui entretenir a buscar-hi referents culinàris. Ara bé, el més interessant, com ja he insinuat, fóra que algun bon xef s'hi engresqués i en portés a la pràctica algun menú. De segur que en sortiria més d'un de ben suggestiu i agradable.

(1) Totes les citacions i referències són de l'edició de l'Editorial Barcanova: "Biblioteca Didàctica de Literatura Catalana", 32, Barcelona, 1993.

(2) Com que no n'hi ha cap edició a l'abast, m'he basat en la que en feren els impressors Bonavia i Duran a Barcelona l'any 1915 (2a edició)

(3) Com que tampoc no és una obra assequible, ara com ara, he utilitzat l'edició de la Impremta de Salvador Bonavia, Barcelona, 1909.

Pere Martí i Bertran.

Enamorats dels estels

F

a ja alguns anys -molt aviat en farà deu, si no vaig errat- un grup de xicots que aleshores vorejàvem la trentena ens posàrem en contacte, a partir d'un seguit de circumstàncies

fortuïtes, pel simple fet de compartir una afició comuna, elemental i inabastable alhora: la contemplació del cel nocturn. El fet de passejar lliurement la mirada per les negres profunditats de l'espai i contemplar, bocabadats i sovint enmig d'un silenci total, l'espectacle d'aquella infinitat d'estels espurnejants -diamants dotats de llum pròpia- era per a quasi tots nosaltres, en aquell temps, una aventura nova, apassionant i desconeguda. Ara estem molt més familiaritzats amb el firmament però la seducció continua.

Recordo que per aquells dies s'anunciava ja la propera arribada del *Halley* -el cometa per excel·lència- i que vam passar-nos llargues hores intentant-ne la localització, cosa que no resultà, ni de bon tros, tan senzilla com les previsions feien suposar. Els nostres esforços culminaren amb un èxit relatiu, perquè si bé arribàrem a observar-lo en més d'una ocasió restàrem un bon xic decebuts per la nul·la espectacularitat del fenomen.

Amb aquests precedents ens hauríem pogut anomenar «la trista colla del Halley» però quan, ara fa un parell d'anys, decidírem organitzar-nos formalment com a grup legalment constituït, adoptàrem el nom, més pretensions, d'Agrupació Astronòmica de la Garrotxa. En la petita història de la nostra associació figuren ja algunes

El cometa Halley

modestes realitzacions: hem organitzat, conjuntament amb l'Omnium Cultural i en els locals d'aquesta entitat, dos cursos d'iniciació a l'Astronomia amb una participació molt notable de públic. També hem preparat cursos específics adreçats a ensenyants, impartits en les Escoles d'Estiu de la Garrotxa i de l'Alt Empordà, i hem acompanyat, en diverses ocasions, grups escolars a fer observació d'estels. Però d'allò que estem més contents és de la cúpula instal·lada a l'antiga rectoria de Batet on, gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament d'Olot, disposem ara d'un petit observatori que ens ha permès superar l'etapa heroica de les observacions a camp obert -a peu dret, en un descampat- i que ens obligaven a portar un excés de roba d'abric per protegir-nos, no tan sols a l'hivern, del fred intens de moltes nits.

La nostra és una associació oberta, no cal dir-ho, a noves incorporacions i, afortunadament, n'hi tenim encara que s'han anat produint, de moment, amb comptagotes. Per ser-ne soci no cal, volem remarcar-ho, disposar de telescopi propi ni de grans coneixements d'Astronomia sinó, tan sols, ser capaç d'experimentar la seducció dels estels. Esperem que l'arribada, dintre d'alguns mesos, de dos nous cometes anomenats *Bradfield* i *Hale-Bopp*, que podrien ser més atractius que el vell *Halley*, despertaran entre el públic un renovat interès pels misteris de l'Univers. Tu, potser, podries ser el proper d'afegir-te a la colla. T'hi esperem.

Joan Torres

membre de l'Associació
Astronòmica de la
Garrotxa

Cúmulo de les Plèiades, a la constel·lació del Taure.

La constel·lació d'Andròmeda

Pessebrisme i política (I)

a Mostra Internacional de Pessebres de l'any 1992 es va començar a preparar el 1985. Aquest llarg període de gestació

probablement era desconegut de tothom, per això, davant de la imminència d'una nova edició - descafeïnada, certament- de la Mostra ens ha semblat adient de fer memòria d'allò que en va marcar els inicis: objectius, expectatives, problemes.

El pessebre d'Olot és un pessebre tradicional, comú a les comarques de Girona, fet a base de terra, molsa, pebegrí, arbustos varis i figures de fang cuit. Fins als 70 era corrent instal·lar el pessebre a la finestra de tal manera que es podia veure des de l'exterior. Lògicament, també era costum anar a visitar pessebres. Les famílies solien penjar un fanalet de reis del balcó per indicar que allí hi havia un pessebre visitable.

Qui va instaurar la idea dels pessebres artístics va ser el pare Marià Oliveras, que tenia l'obra al baixos dels caputxins.

Els diorames, avui tan de moda, en són el fruit.

El cardenal de la UNESCO

Monsenyor Lorenzo Frana, cardenal laic de la Unesco que passa les vacances a Amer, va proposar de convertir Olot en la seu d'un congrés de pessebristes. La raó era ben simple: moltes de les figures que et trobes arreu d'Europa surten dels tallers d'Olot.

En Miquel Serrat -factòtum de la Mostra Internacional- afir-

ma que en aquell moment ningú no havia parlat mai de fer una mostra, sinó simplement una trobada de pessebristes i que l'objectiu primordial de l'ajuntament era rellançar internacionalment el nom de la Ciutat d'Olot.

En Pere Macias i el Sr. Vayreda, aleshores president de l'Associació de pessebristes d'Olot, varen anar a Roma per entrevistar-se amb el President de la Federació Internacional, que davant de la proposta, hi va

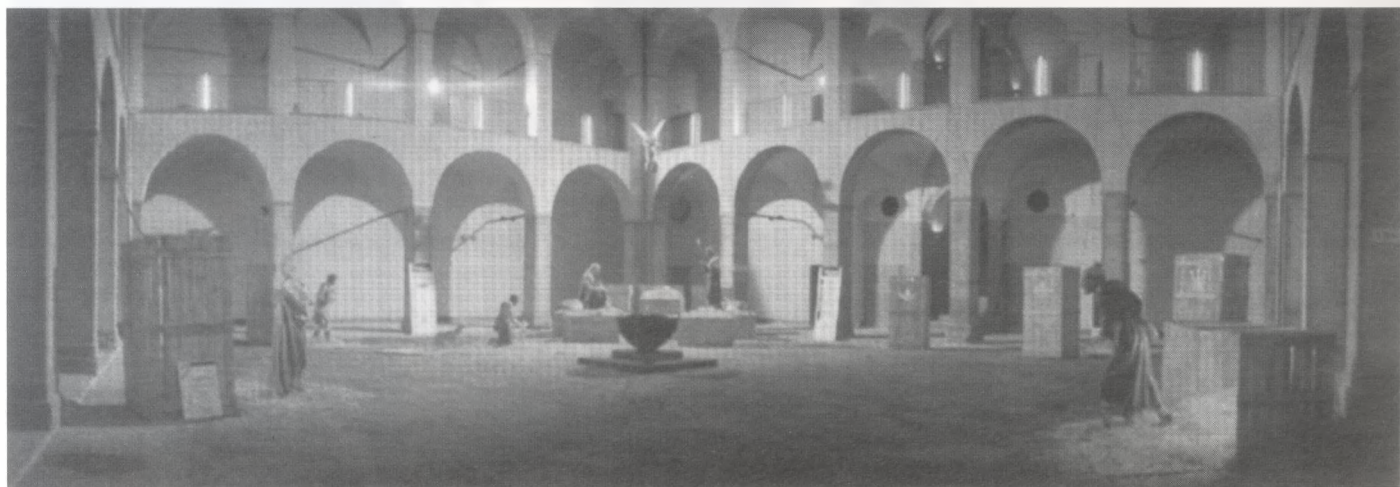
estar d'acord.

També es va anar a Madrid. A la Península hi ha tres federacions (la basca, l'espanyola i la catalana) la més antiga de les quals és la catalana. Es van aconseguir els vist-i plaus de totes. Semblava, doncs, que no hi hauria cap problema per tirar endavant el projecte. Aleshores ja es pensava en fer les dues coses, simultàniament - un congrés i la mostra- bàsicament perquè una simple reunió d'especialistes tenia poc interès pel conjunt de la ciutat. El perfil del pessebrista és el d'una persona normal interessada per les manualitats que dedica part del seu temps d'oci a construir un pessebre, sabent d'antuvi, que passades les festes de Nadal, anirà a parar al foc.

La retirada del gremi

L'any 87 es convoca una trobada de tallers d'estatuària, on se'ls exposa la idea i la possibilitat de fer, arran de la mostra, una producció especial. Ningú no va dir res. A la primera reunió hi eren gairebé tots, a la segona n'hi havia quatre i a l'última només va quedar l'Art cristià.

Les raons, conegudes més tard, posaven en evidència la falta d'ambició d'un sector ancorat en fórmules de producció artesanals, més pròpies del segle XV que del segle XXI, la falta d'una estructura empresarial moderna i

una gran resistència a canviar els hàbits de producció i de promoció del producte. En realitat, adduïren el fet de treballar amb models que no eren originals, sinó simples còpies i, consegüentment, temien que algú els pogués buscar les pessigolles per les patents.

La idiosincràcia local

Una de les raons que explica el fracàs de les edicions posteriors a la Mostra Internacional del 92 és el fet d'haver-se mogut a cavall del pessebrisme d'aficionats i del sector industrial de la imageria. És molt diferent concebir una mostra competitiva sobre la base de ser un reclam turístic, un esdeveniment artístic i un tema de mercat professional, que improvisar una col·lecció de diorames sense criteris de qualitat, fruit de l'enginy i l'afició d'uns particulars que ho consideren un simple entreteniment. El resultat és evident. Fer venir la gent a Olot amb el reclam de ser la capital del pessebrisme i trobar-se amb uns diorames que igual els fan a Manresa que a Tortosa, no pot provocar altra cosa que una gran decepció, si no la sensació d'estafa.

Per contra, les possibilitats comercials del sector són enormes. D'una banda, pel prestigi reconegut de les figures que es fan als tallers d'Olot. De l'altra, perquè el món del col·leccionisme és ideal per la continuïtat de la producció. Cada nou model que es promociona ja saps que té un comprador assegurat. Només en el pessebre, hi ha 170 figures i la deu no s'esgota pas aquí, perquè hi ha infinites variants.

Un projecte ambiciós

El pressupost inicial de la Mostra era de 350 milions, a l'hora de la veritat, però, van ser 84.

El fet de celebrar la Mostra l'any 1992 va venir donat per una suposició que després va resultar fallida: la celebració del *Quinto Centenario* del descobriment i els *Jocs olímpics* de Barcelona feien pensar que hi hauria diners per cultura. El calendari olímpic, però, no era el més apropiat per a la mostra; presentar pessebres en ple mes de juliol hauria resultat un anacronisme flagrant. En Miquel Serrat es va fer un tip d'anar a Madrid perquè les relacions internacionals s'havien de portar a través del ministeri d'affers estrangers. En aquells moments, el responsable de la diplomàcia espanyola era el sr. Fernández Ordóñez i ministre de Cultura, el català Solé-Tura. Tots dos ho veien bé.

De fet, Europa no donava prou de si per omplir la mostra, per això es va optar per la via iberoamericana. L'home clau d'aquest intercanvi fou el sr. Ramon Mulleras, nét d'en Camilo Mulleras, qui té un conegut carrer dedicat a Olot, director de l'Institut de Cooperació Iberoamericana. Tots els contactes es van fer des d'Olot a través d'ambaixades i consulats.

Els objectius de la Mostra Internacional -segons en Miquel Serrat- en bona part es varen assolir. La difusió que va tenir a través del Correu de la Unesco (que fa edicions en totes les llengües), la presència de la Infanta (qui l'havia d'inaugurar inicialment era el rei), el fet ser la primera i única mostra d'aquestes característiques, van fer córrer el nom d'Olot arreu del món. L'afluència de visitants en fou la prova.

Qui fa el negoci ha de ser soci...

Quin benefici n'ha tret i en treu la ciutat (per ara) de tot això? Deixant de banda les xifres oficials pel que fa al nombre de visitants - no es pot comptabilitzar tres vegades la persona que visita tres seus diferents perquè és la mateixa persona-, és evident que de Santa Llúcia a la Candelera, a Olot hi ha un trànsit especial de gent que visita la ciutat atreta per la Mostra. Els beneficiaris directes d'aquest moviment de personal són els botiguers i els restauradors. La prova està en el fet que dos coneguts establiments (La Deu i can Mulleres) han canviat el seu calendari de vacances arran de la Mostra. I n'hi ha d'altres; de fet tot el sector del comerç i el de la indústria dels sants se'n beneficien o se'n podrien beneficiar. Si és així, és lògic pensar que ells són els primers interessats en la continuïtat, en el prestigi i en el millorament de la Mostra pessebrística. I també seria lògic que ells, al costat de l'ajuntament, en fossin els promotors, la qual cosa vol dir d'entrada i sense que hagi d'escandalitzar ni espantar ningú, que cal posar-hi diners. No pas a la tun-tun, sinó amb la garantia que més tard o més d'hora acabaran recuperant-los amb escreix.

...Segones parts mai no han set bones....

La continuïtat de la Mostra era una qüestió poc clara. La Generalitat va dir que s'havia de continuar, però l'Ajuntament ja havia advertit que no hi participaria en la segona edició. En aquest inútil estira i arronsa de competències entre administració pública i iniciativa privada, l'Ajuntament ha acabat adoptant una fórmula de circumstàncies passant -equivocadament, penso jo- part de l'organització a l'Associació de pessebristes que presideix en Josep Maria Pagès.

Segons en Joan Cañada, regidor de participació ciutadana i responsable final de la Mostra 1995/96, hi ha la intenció de professionalitzar-la de cares a l'any vinent.

Aquest any només disposen de dos milions com a partida pròpia (1,5 dels quals els gestiona l'Associació), el Departament de Cultura de la Generalitat es fa càrrec de tot el paquet de difusió (espots publicitaris a TV3, premsa escrita, ràdio, etc.) i l'empresa DSP consta com a entitat patrocinadora en exclusiva i aporta un milió de pessetes. En Cañada insisteix en la necessitat de racionalitzar la despesa i de considerar el projecte globalment, coordinant i adjudicant paquets entre els sectors implicats. I afirma textualment: *una revolució no hi serà, bàsicament per falta de diners.*

En Miquel Serrat es lamentava de la manca de suport, no només per part dels empresaris del sector sinó fins de les pròpies files de la coalició i sentenciava que probablement *...la mostra li va grossa a la ciutat.*

Si no hi ha un cop de timó ben aviat, la Mostra corre el perill d'esllanguir-se en una exposició més, de caire provincià, i els esforços esmerçats el 92 inútils.

Xavier Rusalleda

* Bona part de la informació s'ha recollit en el transcurs d'una tertúlia dels Amics d'Olot que tenia el Sr. Miquel Serrat com a convidat

L'estigma del farsant

L'Antoni Garrido, amb trenta anys d'una densíssima experiència teatral, acaba de presentar una comedieta detestable al Teatre Principal, amb la pretensió de recuperar la tradició del teatre popular olotí. I s'hi ha ben lluit...

F

eia temps que no veia un espectacle tan malgirbat, dolent i avorrit com el que el 18 de novembre va presentar el grup amateur *Teló de fons teatre* al Principal d'Olot.

En una clàssica operació de mercat, utilitzant la posició de privilegi del director - el berlusconi de la Garrotxa-, havien arribat a crear l'expectació suficient com perquè hom esperés alguna cosa més productiva o com a mínim digna. El resultat va ser no tan sols decebedor sinó fins i tot reprobable. No hi ha gaires maneres de fer terrorisme cultural, però en Garrido l'ha trobada. Dic en Garrido perquè l'elenc d'actors, capficat en l'obra i amb la intranquillitat que donen les estrenes, no podia pas tenir la consciència de l'estafa. I a sobre, emparats en el fet d'haver omplert el teatre, ens diran que fou un èxit i -Senyor, tingueu pietat!- que pensen repetir la jugada.

Amàlia, Amèlia i Emília és una obra menor, per no dir dolenta. Que alguna de les obres d'en Lluís Elias (Sabadell 1896-1953) passés a ser una obra de repertori, no vol pas dir que aquest senyor sigui un autor clàssic. Aquests etiquetatges fàcils fan més mal que bé. Si el nostre Teatre Clàssic és això ja ens podem retirar del mapa, perquè és d'una mediocritat esparverant.

El fet que aquesta obra s'inscriu en el corrent de l'anomenada "comèdia burgesa" no permet tenir la frivolitat de considerar-la'n exponent. Sagarra també feia "comèdia burgesa", però d'una factura incomparable.

Elias no és noucentista, ni per edat ni per res. Quan Josep Carner estrena la seva primera obra *Al vapor*, Elias té cinc anys. Qui ha fet la nota del programa de mà deu ignorar que justament el teatre és el gènere més postergat del Noucentisme.

Falta de nas i excés de cara

Qualsevol text, per dolent que sigui, es pot arribar a muntar suportadament digerible pel públic. En aquest cas, quedava clar que no hi havia hagut direcció o, si voleu, una direcció tan mancada de nas per al teatre que feia pena de veure. No hi havia peça que encaixés: un vestuari horrorós, una escenografia kitsch, d'un mal gust espantós i incoherent, fora d'època i distorsionada, una amalgama de mobiliari de subhasta posat amb els peus a sobre l'escenari. En Garrido ignora la regla bàsica del temps teatral, ignora les nocions bàsiques del moviment d'actors, ignora el ritme, els punts climàtics, ignora la tensió dramàtica, ho ignora tot, i es vana de tenir trenta anys d'experiència teatral. Això ja és el sùmmum de la sobergueria i de la incompetència. En Garrido no pinta res en el món del teatre que es fa a Olot ni hi pintarà mai res. El pitjor que li podia passar a un

diletant és pensar-se que ho fa bé perquè al capdavant - com que ja ho sap tot - l'única cosa que acaba fent és el ridícul.

Les obres d'embolic -sobretot quan gairebé tot és previsible- només s'aguanten si la maquinària actoral funciona com un rellotge, donant la rèplica exacta, a temps i amb naturalitat, recolzant el joc coral, minimitzant els tòpics no pas reforçant-los.

Una comèdia d'embolic ha d'augmentar gradualment la tensió i transformar l'evidència en sorpresa, si no, no hi ha teatre, ni hi ha res.

Allò que resulta més irritant de tot aquest muntatge és la falsa modèstia, el rebombori previ, la complicitat del poder (fins i tot l'alcalde va anar a l'estrena), l'agosarada pretensió de recuperar la tradició del teatre popular olotí.

L'escenificació de *Bala perduda*, també de l'Elias, que va fer el grup Anagrama fa uns anys, li donava mil voltes a *l'Amàlia*... El 15 de juny de 1985, en Francesc Gelada també l'havia muntada amb més captivament amb el quadre escènic juvenil de l'Orfeoó. Però com que el senyor director no va mai al teatre, ni tan sols en tenia notícia. Potser per això ignora que entre les sessions tardorals de l'Orfeoó i la seva *Amèlia*..., hi ha molts grups que han continuat fent teatre, sense tants escarafalls ni tanta comèdia.

El teatre de Lluís Elias té la pretensió de moralitzar -segons la moral burgesa, és clar, hipòcrita i decadent- però en mans d'un immoral esdevé pura gasòfia i al capdavant, una mala caricatura de la societat catalana dels anys 40 i d'avui, perquè no s'està s'inserir amb veritable mala traça l'acudit fàcil i barroer i un reguitzell d'inoportunes i banals referències a l'actualitat política.

D'aquesta obra no se salva ni l'apuntador.

Aquesta deu ser *la cultura popular* que vol el nostre estimadíssim Ajuntament.

Xavier Rusalleda

SHAKESPEARE I COMPANYIA

LLIBRERIA

Passeig de Barcelona, 1 - 17800 OLOT - Tel. i Fax. 26 71 56

La Festa Literària de la Nit de Santa Llúcia, un esdeveniment cultural a Olot

El dissabte dia 16 de desembre tindrà lloc la 45a Festa de les Lletres Catalanes de la Nit de Santa Llúcia, en la qual s'atorguen, entre d'altres, *el premi Sant Jordi de novel·la* i *el Carles Riba de poesia*, amb el patrocini de la Fundació Enciclopèdia Catalana.

Aquest any la festa literària se celebra a Olot, organitzada per la delegació d'Òmnium Cultural de la Garrotxa.

Els orígens

L'any 1951 va ser el primer que es va celebrar la Festa Literària de la Nit de Santa Llúcia. Va rebre el nom de Nit de Santa Llúcia en record del Premi Crexells, que abans de la guerra sempre s'havia adjudicat el dia 13 de desembre. La data no era en va: Joan Crexells havia mort el dia de Santa Llúcia de 1926. Des del primer moment, la Festa s'ha convertit en un marc idoni per consagrar autors i descobrir-ne de nous, però primer de tot ha esdevingut un acte de reafirmació del fet nacional, sobretot en els anys en què imperava la dictadura.

En aquest moment es fa palesa la voluntat de renovació de la Festa, en una etapa iniciada amb la idea que cal assolir la normalitat del país en tots els àmbits, i que els elements de resistència s'han de substituir pels d'afirmació.

El Sant Jordi de novel·la, un punt de referència

El 36è Premi Sant Jordi de novel·la s'atorga des de l'any 1960, i el va instituir el grup de persones que l'any següent van fundar Òmnium Cultural, que és l'organitzadora de la festa. El premi, dotat amb 5.000.000 de pessetes, és el més conegut, l'"estrella" de la Nit. Aquest any s'hi han presentat 20 obres, i el jurat està format per Xavier Bru de Sala, Rosa Cabré, Joan Carreras, Joan-Josep Isern i Jordi Sarsanedas. L'obra guanyadora la publicarà l'editorial Columna.

Els altres premis

De la gran quantitat de premis que s'atorguen, cal destacar-ne la diversitat: abasten tota una sèrie de manifestacions culturals; no tan sols la poesia i la novel·la, sinó també el teatre, l'assaig, la ràdio i la televisió, la qual cosa dona a la festa un caire globalitzador.

Pel que fa als premis estrictament literaris, trobem el 37è *Premi Carles Riba*, de poesia, convocat per la Fundació Enciclopèdia Catalana. En l'àmbit de la literatura juvenil, trobem el 33è *Premi Josep M. Folch i Torres*, convocat per Editorial La Galera, el 12è *Premi Lola Anglada*, de contes per a nens, convocat per la Caixa i l'Ajuntament de Terrassa, i també el 22è *Premi Joaquim Ruyra*, de novel·les per a nois i noies, convocat per La Galera, SA Editorial i Columna Edicions.

En l'apartat d'assaig, trobem el 12è Premi Ferran Soldevila, de biografia, memòries i estudis històrics, convocat per la

Fundació Congrés de Cultura Catalana i el 9è Premi Memorial Joan B. Cendrós, d'articles sobre la Nació Catalana publicats a fora dels Països Catalans, convocat per Òmnium Cultural, el 6è Premi Joan Profitós, d'assaig pedagògic. També es convoca, per part de la Fundació Joan Maragall, 6è Premi Joan Maragall, sobre Ètica i Cristianisme.

Ens falta esmentar els 16ns premis Òmnium Cultural, per a programes de Ràdio i Televisió i el 5è Premi Rialles, per a espectacles infantils, convocat pel Moviment Rialles de Catalunya, d'Òmnium Cultural.

La polèmica

La Nit de Santa Llúcia sovint ha estat envoltada d'una polèmica que sol anar lligada a aquest tipus d'actes culturals. Tothom pot recordar l'escàndol de l'any passat, arran d'unes declaracions de l'escriptor Quim Monzó precisament a Olot, en un acte on va deixar entendre que el Premi Sant Jordi seria per un amic seu «fallero». Això va provocar la dimissió

d'un membre del Jurat, Miquel Alzueta, que era l'encarregat de publicar l'obra guanyadora. Finalment, el jurat va premiar Ferran Torrent, per l'obra *Gràcies per la propina*, sense deixar-se influir per la polèmica.

Si ens remuntem a anys anteriors, podem recordar la polèmica que es va crear l'any 1991, davant la negativa del president d'Òmnium Cultural, Josep Millàs, a convidar el ministre de Cultura que llavors era Jordi Solé Tura al sopar de concessió dels premis. Altres fets relacionats amb la Nit de Santa Llúcia són les inevitables acusacions de plagis, el fet de descobrir-se el nom d'autors no premiats tan consagrats com Víctor Mora i Josep M. Carandell, l'any 1984, o la concessió del Sant Jordi a un autor de 18 anys, Toni Pascual, en l'edició de 1982. Tot plegat contribueix a fer que els premis siguin notícia, si bé no per motius estrictament literaris.

Les seus

A partir dels anys setanta es va començar a celebrar la Festa a fora de Barcelona. Aquesta descentralització va ser realment positiva, ja que el relleu que pren l'acte de lliurament dels premis en ciutats mitjanes o petites és molt més alt que el que tenia a Barcelona, on queda dins un context cultural i social més gran, i pot passar més desapercebuda. A més, allà on es fa -sigui a Manresa, Torelló, Perpinyà, Puigcerdà o bé a Olot, aquest any-, crea expectació, d'una banda, i de l'altra, provoca que s'impliquin les entitats, associacions i col·lectius de la comarca més o menys en relació amb el món de la cultura. A Olot l'organització ha anat a càrrec de la delegació d'Òmnium Cultural de la Garrotxa, però l'ajuda ha arribat de diferents institucions, i fins i tot de particulars.

Meius Ferrés

Una beca per a estudiar el pare Juanola

El passat dia 16 de novembre, el jurat constituït per Margarida Casacuberta, Miquel Casademont, Ernest Lluch, Joan Nogué, i Josep Ramoneda, va decidir per unanimitat atorgar la Beca de Ciències Socials i Humanes 1995, convocada per l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot i el Museu Comarcal de la Garrotxa, al projecte *El Pare Joaquim Juanola (1853-1912) i els inicis de la colonització de Guinea Equatorial*, presentat per Jacint Creus i Boixaderas.

La intervenció espanyola en el repartiment europeu del continent africà, que té lloc en el darrer quart del segle XIX i es consolida definitivament després de la primera guerra mundial, es va reduir a la colonització dels territoris de l'actual Guinea Equatorial. Però, de fet, van ser els missioners claretians els qui, durant una primera època de gairebé trenta anys (1883-1910), la van portar a terme. I, entre ells, la figura més destacada va ser la del garrotxí P. Joaquim Juanola, nascut a Maià de Montcal l'any 1853 i mort a Santa Isabel el 1912.

El període protagonitzat pel Pare Juanola (1885-1912) és especialment interessant des del punt de vista intern de la colònia. La manca d'una presència efectiva, tret de la capital colonial, Santa Isabel, per part de l'administració, i el fet que el comerç d'aquells territoris fos en mans britàniques, van convertir els claretians en capdavanters d'un procés colonitzador que, de fet, no es pot considerar consolidat fins al 1926. L'estudi de l'actuació claretiana és fonamental per a la comprensió de la història d'aquella antiga colònia espanyola, perquè va ser aquest orde el qui va dissenyar-hi l'actuació metropolitana, especialment pel que fa als aspectes culturals.

La tasca dels claretians també s'inscriu en un període interessant des de punts de vista externs a la colònia, fins al punt que són aquests els que ens poden donar les claus d'interpretació d'aquella actuació global. Es tracta d'un període agitat a la Península, on l'Estat Espanyol acabava de sortir de les guerres carlines i s'acostava a una crisi profunda, reflectida amb cruïra en la pèrdua definitiva de l'imperi colonial; també és un període agitat per a Catalunya, seu de la institució claretiana, on s'iniciava un procés de recuperació cultural i política, que tindria en l'Església catòlica un dels pilars organitzatius i ideològics; i, finalment, és un període agitat per a la mateixa Església, quan, a l'Europa catòlica, moviments revolucionaris i contrarrevolucionaris havien fet recular el pacte secular entre l'Església i els Estats.

En aquest marc, la importància del P. Joaquim Juanola ve del fet que durant gairebé tot el període va ser el segon en l'ordre jeràrquic de la Congregació a Guinea; i també perquè hi va portar a terme, a banda de la tasca missionera, una important tasca lingüística (va escriure dues gramàtiques bubis, una de les quals en forma de llibre), exploradora, geogràfica i etnogràfica (va descobrir el llac Loreto i les aigües minerals de Riaka i Mioko), reconeguda a bastament en els cercles africanistes de tot l'Estat.

L'objectiu del treball presentat per Jacint Creus -del qual acabem de resumir-ne alguns aspectes- és rescatar per a la nostra memòria col·lectiva la tasca i l'obra d'un autor que, essent important per la història de la colonització de l'Àfrica central, és pràcticament desconegut entre nosaltres.

Monografies

- CANAL i MORELL, Jordi, *El carlisme català dins l'Espanya de la Restauració, 1875-1900*, Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma, 1995

Edició microfotogràfica de la tesi doctoral llegida per l'autor a la Universitat Autònoma de Barcelona el 30 de setembre de 1994, que conté referències al Cercle Tradicionalista d'Olot.

- DANÉS i TORRAS, Joaquim, *Història d'Olot*, volum XIX, Olot: Edicions Municipals, 1995, p. 3423-3622.

Nou i esperat volum de la ingent obra del doctor Danés, que recull els tres últims capítols de l'apartat dels edificis civils i els tres primers de l'apartat dedicat a l'economia.

- *Llibre de Privilegis d'Olot* [edició a cura d'Antoni MAYANS i Xavier PUIGVERT], Barcelona: Fundació Noguera, 1995, 270 p. — (Llibres de Privilegis ; 4).

Regest, comentari i transcripció dels quaranta documents inclosos en aquest manuscrit compilat a finals del segle XVI, conservat a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot.

- SERRA i FONT, Josep M., *Gorgues del temps*, Barcelona: DIALTT Editores, 64 p.

Recull de poemes d'aquest autor nascut a les Planes d'Hostoles l'any 1942.

- *Textos seleccionats del concurs literari infantil i juvenil de la Garrotxa*, Olot: Omnium Cultural, 1995, 55 p.

Recull de les obres guanyadores i finalistes d'aquest ja tradicional concurs convocat per Omnium Cultural. Pròleg de Ramon Esteban.

Articles

- «Dues imatges de la guerra de la independència a la nostra comarca. Els gravats de Langlois sobre els combats de Sant Privat i de Riudaura», *Verntallat*, núm. 35, p. 20-21.

- LLONGARRIU i MONSALVATJE, Ramon, «En Jaume de Cal Valent», *Verntallat*, núm. 35, 1995, p. 14-15.

- PAGÈS i PONS, Joan, «El mas Torallas de Puigpardines», *Verntallat*, núm. 35, 1995, [4]p.

D'altra banda, l'amic Jordi Canal, professor d'Història Contemporània a la Universitat de Girona, ha fet arribar a l'Arxiu una còpia de les seves últimes publicacions en revistes italianes:

- «Dal circolo alla piazza: Gli spazi della sociabilità politica legittimista nella mediterranea tra Otto e Novecento», *Memoria e Ricerca*, núm. 5, juliol 1995, p. 47-64.

- «La storiografia della sociabilità in Spagna», *Passato e Presente*, núm. 34, 1995, p. 151-163.

- «La Restaurazione in Spagna (1875-1923): stato, partiti e vita politica», *Ricerche di storia politica*, IX, 1994, p. 41-58.

Intercanvi amb *Vitrina*

Per un error d'edició, en el número anterior no es va publicar l'anunciada relació de publicacions periòdiques que rep l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot en règim d'intercanvi amb la revista *Vitrina*. És aquesta:

Acta Medievalia (Barcelona)

Afers (Catarroja)

Aixa (Arbúcies)

Annals de l'Institut d'Estudis Andorrans (Andorra)

Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres)

Annals de l'Institut d'Estudis Gironins (Girona)

Aplec de Treballs (Montblanc)

Arraona (Sabadell)

Butlletí Arqueològic (Tarragona)

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics (Barcelona)

Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs (Alcover)

Butlletí del Centre d'Estudis de l'Hospitalet (L'Hospitalet de Llobregat)

Ceretània (Puigcerdà)

Crònica (Llagostera)

L'Estoig (Palafrugell)

Estudi General (Girona)

Estudis sobre temes del Baix Empordà (Sant Feliu de Guíxols)

Fulls del Museu-Arxiu de Santa Maria (Mataró)

Fulls d'Història Local (L'Escala)

Historia y Fuente Oral (Barcelona)

Materials del Baix Llobregat (Sant Feliu de Llobregat)

Miscel·lània Cerverina (Cervera)

Miscel·lània d'Estudis Bagencs (Manresa)

Miscel·lània d'Estudis Santjustencs (Sant Just Desvern)

Miscel·lània Penedesenca (Vilanova i la Geltrú)

Monestir (Sant Feliu de Guíxols)

Palestra Universitària (Cervera)

Pedralbes (Barcelona)

Es Pedrís Llarg (Begur)

Quaderns de l'Àmbit (Berga)

Quaderns de la Fundació Bosch i Cardellach (Sabadell)

Quaderns de la Selva (Santa Coloma de Farners)

Quaderns de l'Associació Arqueològica de Girona (Girona)

Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles (Banyoles)

Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès (Ripoll)

Quaderns d'Història Tarraconense (Tarragona)

Quaderns de Sils (Sils)

Quaderns de Vilaniu (Valls)

Terme (Terrassa)

Tremp (La Bisbal)

Urtx (Tàrraga)

Un allotjament al bell mig del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Entre les poblacions d'Olot i Santa Pau. L'alberg Sacot és una casa de colònies-alberg acollidor, on pots passar uns dies en companyia de la família o els amics.

Avda. d'Olot, s/n.
17811 SANTA PAU
(La Garrotxa)

68 03 79
26 62 54
68 00 85

Una visió social del Nucli Antic

actual Nucli Antic d'Olot és l'àrea on és més elevada la relació m² construïts / m² de sòl de tota la ciutat, a més de presentar una de les imatges més degradades -més del 15% dels habitatges tenen greus deficiències estructurals per manca de manteniment-

problema que l'actual PINA intenta pal·liar, fins i tot instituint premis (sic), però per ara té un plantejament ambigu i insuficient.

Ambigu perquè no prioritza la rehabilitació -sinó que fomenta la substitució-, cosa que a la comarca sí que funciona mínimament; perquè la urbanització i el cobriment del rengle, globalment, és tímida i puntualment perquè té una marquesina hiperdimensionada, a més d'una manca de desguàs, en un primer moment (!); perquè els vianants fan nosa als vehicles a l'àrea de circumval·lació invertida de la Plaça Móra a les hores de màxima activitat comercial; perquè s'estan fent obertures fora de l'ordenació de qualsevol normativa de barri vell, etc.

És insuficient, ja que és sancionador: per amagar possibles mancances, s'obliga els propietaris a resoldre insuficiències, sigui per via administrativa o per via judicial - ja hi ha un expedient a la casa Serra 1931/33- quan tots sabem que la pressió reiterativa acaba despertant actituds defensives, fins i tot oposades a l'esperit de la proposta inicial. S'ha de cercar el diàleg i coordinar des de l'Administració totes les parts implicades, com són propietaris, llogaters, botiguers..., sense la voluntat dels quals qualsevol proposta és inviable, i establir prioritats reals i no d'imatge.

S'ha de fer una zona de vianants valenta: el comerç en serà el primer beneficiat, el nucli antic serà una gran superfície a cel obert. S'han de recuperar els petits tallers compatibles amb l'estructura urbana de carrers curts i estrets i les petites indústries no contaminants hi han de tornar. Una bona política de rehabilitació permet uns lloguers econòmics. Un exemple ben conegut és el de la Paeria de Lleida, on els serveis socials coordinen l'estad d'estudiants en cases de jubilats per tal d'afavorir ambdues economies. Un altre, el trobem a Barcelona, on la Cooperativa d'autoconstrucció *Engrunes i Miques* ha signat un conveni amb la Junta de Residus de la Generalitat de Catalunya per efectuar una recollida selectiva de runes i material de construcció reutilitzable (passat de moda, partides insuficients per a una promoció, etc) per a rehabilitar el nucli antic de Barcelona, la qual cosa a més de millorar la imatge, millora sobretot l'ambient urbà, perquè els habitatges adquireixen dignitat (es ventilen, tenen serveis) i se n'augmenta el parc, amb la consegüent aparició de saba nova on fins ara el denominador comú era la soledat, la insolvència i la marginació. A Olot, fins i tot la història s'ha posat en contra d'aquests col·lectius menys afavorits. La troballa d'unes restes de la muralla del segle XV ha frenat la construcció dels pisos tutel·lats dels carrers de la Proa i de l'Aigua (Can Miua) que havien de ser prioritaris en un programa de rehabilitació amb vocació social, que hauria de fomentar la recuperació de l'orgull de ser veí del barri

vell i deixar els buits i els plens urbans com a materialització d'uns criteris més antropomòrfics que probablement tindria si la massa social no fos majoritàriament de vells, marginats i immigrants.

 Esteve Roca (arquitecte)

Cascos buits

En aquests dies que es comença a aclarir el conflicte dels Balcans podem trobar informacions en alguns mitjans de comunicació que gosen denunciar en veu baixa alguns crims comesos pels cascos blaus de l'ONU.

El mes de març de 1992 tropes Sèrbio-Bosnianes arrasaren poblats musulmans i croats. Ultratjaren almenys 20.000 dones. Hi hagueren tortures i violacions col·lectives de nenes de fins a sis anys, en presència dels seus familiars. Mentre tot això succeïa, els soldats de l'ONU es plegaven de mans en qualitat d'observadors. Al nord de Sarajevo, un grup de cascos blaus (format per tropes franceses, ucraïneses, canadenques i neozelandeses) amb la missió de pacificar aquesta zona de Bòsnia, freqüentaven un cafè serbi on menjaven amb soldats serbis que practicaven el genocidi en poblats veïns de Sarajevo i violaven les seves presoneres. Aquests crims foren denunciats per un diari local, però els portaveus de l'ONU no en feren cas.

A 60 metres de l'esmentat cafè hi havia un camp de concentració on estaven detinguts, en condicions infrahumanes, uns 800 Musulmans-Bosnians, 250 dels quals desapareixeren i es creu que han estat assassinats.

Tots aquests fets reflecteixen les mancances que pateixen les missions de pau de l'ONU: indisciplina entre els soldats; incompetència dels comandaments; aliances amb els agressors; incapacitat per impedir actes brutals, inclosa la participació en aquests actes de les seves mateixes tropes. També s'han detectat casos de corrupció com la venda de combustible per part dels cascos blaus a tropes sèrbies. Fins ara es criticava amb fonament i contundència els líders mundials per la seva passivitat a l'hora de proposar o d'aportar solucions per posar fi al conflicte. Caldria exigir als nostres representants un nou enfocament en la resolució d'aquestes conflagracions. Calen noves idees en la direcció de l'ONU, ja que aquesta ha demostrat una vegada darrera l'altra la seva incompetència i mala fe. Demanar noves idees vol dir que necessitem nous líders que no es prenguin les vides humanes i les guerres com un joc.

D'altra banda no s'hauria de caure en l'error d'enviar militars en missió de pau, ja que són persones educades i formades en la violència i per a la violència.

El nou enfocament que proposo és que els missioners de Pau de l'ONU siguin persones que realment creguin en la Pau, com: Objectors de Conciència i membres d'organitzacions humanitàries. Hem de dir: **Prou!** Cal que el món es regeixi per valors humans i pel respecte dels seus drets. Perdre els valors vol dir ser un vaixell que ha perdut les coordenades i per tant anar a la deriva. No podem permetre que la humanitat vagi a la deriva com fins ara.

David Coromina Junca

Desembre

1

■ Cine-Club:
"El infierno"
de Claude Chabrol
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 de la nit

2

■ Ateneu:
Vicente Molina Foix,
escriptor "3 reflexions
sobre el cinema"
Lloc: Orfeó Popular
Hora: 8h de la tarda

5

■ Filmoteca: Cinema i
literatura
"Los Timadores"
de Stephen Frears
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

12

■ Filmoteca: Cinema i
literatura
"El tren del infierno"
d'Andrei Konchalovsky
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

15

■ Cine-Club:
"Justino, un asesino de la
tercera edad"
de La Cuadrilla
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 de la nit

22

■ Inauguració exposició:
"Cartells per a un cente-
nari"
Lloc: Sala Oberta
Hora: 2/4 de 8 de la tarda

■ Ateneu:
Miquel Marías,
crític de cinema
"3 reflexions sobre el ci-
nema"
Lloc: Orfeó Popular
Hora: 10h del vespre

23

■ Concert: "La festa dels
pobles" (solidaritat amb
Bòsnia) amb Crit de Boc,
Not tallis, Cluricaun i la
Rural & Company.
Lloc: pavelló polivalent de
l'estació.
Hora: 12h de la nit.

28

■ Cent anys de cinema:
"Amanecer"
de F. W. Murnau
Lloc: Teatre principal
Hora: 10h del vespre

Marató RODA musical al
Central, Carme, Coco,
etc.

29

■ Homenatge a John
Ford
"Fort Apache"
de John Ford
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h. del vespre

■ Marató RODA musical:
diversos bars.

Libres de Batet

Es una antiga fleca especialitzada en
l'elaboració del panettell i la coca de
llardons típics d'Olot.
Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

DINAR AL CAMP. 1870

VICENÇ GRIVÉ I COI

Amb la col.laboració de:

 RÀDIO CLOT
99.1 FM

SOM LÍDERS D'AUDIÈNCIA